

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πτυχιακή Εργασία

... ενδιαφέροντος και ευρωπαϊκές...
... τοξύ τους, ποιος ο ρόλος της κάθε...
... ομία (αν υπάρχει ξεχωριστός).
Τελικό ... με μελλοντικές επεκτάσεις

Σπουδαστές: Μαντζαβίνος Απόστολος
Πετρέλλης Δημήτριος
Γουκανής Χαράλαμπος

Εισηγήτρια: Παπανικολάου Χριστίνα
Καθηγήτρια Εφαρμογών.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	3609
----------------------	------

*Αφιερωμένη
στις οικογένειές μας*

Περιεχόμενα

<u>Πρόλογος</u>	7
<u>Α' Κεφάλαιο</u>	
<u>1.1 Ποια η έννοια των Τραπεζών</u>	10
<u>1.1.1 Ορισμός</u>	10
<u>1.1.2 Έννοια Τράπεζας</u>	10
<u>1.1.3 Ο ρόλος των τραπεζών</u>	11
<u>1.2 Ιστορική Αναδρομή</u>	12
<u>1.2.1 Γενικά</u>	12
<u>1.2.2 Η εξέλιξη του Τραπεζικού Συστήματος στην Ελλάδα</u>	13
<u>1.2.3 Ποιες αλλαγές έγιναν τα τελευταία 10 χρόνια</u>	17
<u>1.3 ΧΡΗΜΑ: Το κυριότερο εργαλείο των Τραπεζών</u>	19
<u>1.3.1 Ο ρόλος του χρήματος στις σύγχρονες οικονομίες</u>	19
<u>1.3.2 Το χρήμα σαν μέσο συναλλαγής</u>	19
<u>1.3.3 Το χρήμα σαν μονάδα μέτρησης αξιών</u>	20
<u>1.3.4 Το χρήμα σαν μέσο διατήρησης πλούτου</u>	20
<u>1.3.5 Το χρήμα σαν μέσο σύναψης δανείων</u>	20
<u>1.3.6 Είδη χρήματος</u>	21
<u>1.3.7 Προσφορά χρήματος</u>	22
<u>1.4 Ποιες επιρροές δέχθηκε ο θεσμός της τράπεζας τα τελευταία χρόνια και πως το αντιμετώπισαν αυτές</u>	23
<u>1.4.1 Οι κρίσεις που δέχθηκε ο Τραπεζικός κλάδος τα τελευταία χρόνια</u>	23
<u>1.4.2 Η των αναδιάρθρωση τραπεζικών εργασιών</u>	24
<u>1.5 Η σημασία της τεχνολογίας για τον τραπεζικό τομέα</u>	26
<u>1.5.1 Η εισαγωγή της τεχνολογίας στον τραπεζικό χώρο</u>	26

Β' Κεφάλαιο

<u>2.1 Πώς διαχωρίζονται οι Τράπεζες.</u>	29
<u>2.1.1 Εισαγωγή.</u>	29
<u>2.1.2 Κεντρικές Τράπεζες.</u>	29
<u>2.1.3 Εμπορικές Τράπεζες.</u>	30
<u>2.1.4 Τράπεζες Καταθέσεων.</u>	32
<u>2.1.5 Ταμιευτήρια.</u>	32
<u>2.1.6 Τράπεζες Επενδύσεων.</u>	33
<u>2.1.7 Αγροτικές Τράπεζες.</u>	34
<u>2.1.8 Συνεταιριστικές Τράπεζες.</u>	35
<u>2.1.9 Σημείωση.</u>	36
<u>2.2 Ποιες είναι οι κυριότερες τράπεζες που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο.</u>	37
<u>2.2.1 Η Τράπεζα της Ελλάδος.</u>	37
<u>2.2.2 Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.</u>	38
<u>2.2.3 Η Εμπορική Bank.</u>	39
<u>2.2.4 Η Alpha Bank.</u>	40
<u>2.2.5 Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.</u>	41
<u>2.2.6 Η EFG Eurobank Ergasias.</u>	41
<u>2.2.6 Η Τράπεζα Πειραιώς.</u>	42
<u>2.2.7 Η Nova Bank.</u>	44
<u>2.2.8 Η Γενική Τράπεζα.</u>	45
<u>2.2.9 Η Τράπεζα Αττικής.</u>	46
<u>2.2.10 Η Τράπεζα Κύπρου.</u>	46
<u>2.2.11 Η Λαϊκή Τράπεζα.</u>	47
<u>2.2.12 Η Pro Bank.</u>	48
<u>2.2.13 Η Ελληνική Τράπεζα.</u>	48
<u>2.2.14 Η Omega Bank.</u>	49
<u>2.2.15 Η Citibank.</u>	50
<u>2.2.16 Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.</u>	50
<u>2.2.17 Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.</u>	51
<u>2.3 Ανάλυση και σύγκριση των ελληνικών τραπεζών.</u>	52
<u>2.3.1 Ανάλυση «κρατικού ενδιαφέροντος» τραπεζών.</u>	52
<u>2.3.2 Ανάλυση Ιδιωτικών Τραπεζών.</u>	54
<u>2.3.3 Πολιτική ιδιωτικοποιήσεων και κρατικές τράπεζες.</u>	56
<u>2.3.4 Η προσπάθεια που γίνεται για ισοδύναμη μεταχείριση δημοσίων και ιδιωτικών τραπεζών.</u>	57

<u>2.4 Η Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.</u>	58
<u>2.4.1 Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.</u>	58
<u>2.4.2 Τα πλεονεκτήματα των ελληνικών τραπεζών.</u>	61
<u>2.5 Ποιες είναι οι τάσεις και οι προοπτικές για το μέλλον των ελληνικών τραπεζών.</u>	63
<u>2.5.1 Τάσεις και προοπτικές για το μέλλον.</u>	63

Γ' Κεφάλαιο

<u>3.1 Ποίο το επίπεδο των ελληνικών τραπεζών σε σχέση με εκείνες της Ευρώπης.</u>	69
<u>3.1.1 Εισαγωγή.</u>	69
<u>3.1.2 Η Ελλάδα ως χρηματοπιστωτικό κέντρο μεγάλης περιφερειακής εμβέλειας.</u>	69
<u>3.1.3 Πως διαγράφεται η θέση των ελληνικών τραπεζών στο περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</u>	70
<u>3.1.4 Που θα πρέπει να επενδύσουν οι ελληνικές τράπεζες για να ανταπεξέλθουν στα ευρωπαϊκά τραπεζικά πρότυπα.</u>	71
<u>3.2 Σύγκριση ελληνικών-ευρωπαϊκών τραπεζών.</u>	72
<u>3.2.1 Πού υστερούν οι ελληνικές τράπεζες σε σχέση με τις ευρωπαϊκές.</u>	72
<u>3.2.2 Σύγκριση της Ελλάδας με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</u>	76
<u>3.2.3 Ποιες οι επιδόσεις των ελληνικών τραπεζών στον ευρωπαϊκό χώρο, παρ' όλες τις αντιξοότητες που παρουσιάζονται.</u>	79
<u>3.2.4 Υπό το πρίσμα της διεθνοποίησης, οι ελληνικές τράπεζες διακρίνονται από την απαιτούμενη εξωστρέφεια.</u>	80
<u>3.2.5 Αισιοδοξία για την πορεία των ελληνικών τραπεζών και εκτός των συνόρων της χώρας μας.</u>	81
<u>3.3 Ποια η μεταξύ τους επικοινωνία και συνεργασία.</u>	83
<u>3.3.1 Τα πρώτα βήματα επικοινωνίας και συνεργασίας των τραπεζών σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.</u>	83
<u>3.3.2 Πώς οι κανονισμοί της ΟΝΕ επηρέασαν την συνεργασία των ελληνικών τραπεζών με εκείνες της Ευρώπης.</u>	84
<u>3.3.3 Ποια οφέλη αποκόμισαν οι ελληνικές τράπεζες από τους κανονισμούς της ΟΝΕ.</u>	85
<u>3.3.4 Στρατηγικές συμμαχίες τραπεζών.</u>	86

<u>3.3.5 Ποια τα επιτεύγματα των ελληνικών τραπεζών, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής τραπεζικής συνεργασίας.</u>	87
<u>3.3.6 Η λειτουργία των ελληνικών τραπεζών στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.</u>	89
<u>3.3.7 Σε ποιους τομείς θα επικεντρωθεί ο ανταγωνισμός με τις ξένες τράπεζες;</u>	90
<u>3.3.8 Η δημιουργία «παγκόσμιων τραπεζών».</u>	92
<u>3.4 Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα, τα οποία εμποδίζουν τη συνεργασία και την επικοινωνία των τραπεζών:</u>	94
<u>3.4.1 Πότε και με ποιους τρόπους ξεκίνησαν τα προβλήματα ως προς τη συνεργασία των ελληνικών τραπεζών με τις ξένες.</u>	94
<u>3.4.2 Ποια τα κύρια προβλήματα που δυσχεραίνουν τη συνεργασία ελληνικών και ξένων τραπεζών.</u>	97

Δ' Κεφάλαιο

<u>4.1 Κατά πόσο είναι δυνατός ένας ενιαίος φορέας.</u>	100
<u>4.1.1 Οι πρώτες σκέψεις και ενέργειες για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου και ενιαίου τραπεζικού φορέα.</u>	100
<u>4.1.2 Ποιες οι δυσκολίες δημιουργίας αυτού του ενιαίου τραπεζικού φορέα;</u>	105
<u>4.1.3 Η Παγκόσμια Τράπεζα (The World Bank)</u>	110
<u>4.2 Μπορεί να υπάρξει ένας ενιαίος Ευρωπαϊκός Φορέας:</u>	115
<u>4.2.1 Η σύσταση Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Φορέα. Ποιες είναι οι συνθήκες που επικρατούν στις χώρες της ζώνης του ΕΥΡΩ (€).</u>	115
<u>4.2.2 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Μία ενιαία Ευρωπαϊκή Τράπεζα.</u>	117
<u>4.3 Μπορεί να υπάρξει ένας ενιαίος Ελληνικός Φορέας:</u>	119
<u>4.3.1 Διατραπεζικά συστήματα.</u>	119
<u>4.3.2 Η δημιουργία ενός εθνικού διατραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα.</u>	119
<u>4.3.3 Σύντομη παρουσίαση της ΛΙΑ.Σ. Α.Ε.</u>	120

Ε' Κεφάλαιο

<u>5.1 Σχολιασμός των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.</u>	124
<u>5.1.1 Οι απαντήσεις της Εθνικής Τράπεζας.</u>	124
<u>5.1.2 Οι απαντήσεις της Εμπορική Bank.</u>	125
<u>5.1.3 Οι απαντήσεις της Alpha Bank.</u>	125
<u>5.1.4 Οι απαντήσεις της Αγροτικής Τράπεζας.</u>	126
<u>5.1.5 Οι απαντήσεις της Eurobank.</u>	126
<u>5.1.6 Οι απαντήσεις της Τράπεζας Πειραιώς.</u>	127
<u>5.1.7 Οι απαντήσεις της NovaBank.</u>	127
<u>5.1.8 Γενικά</u>	128

<u>Παράρτημα</u>	129
------------------	-----

<u>Βιβλιογραφία</u>	172
---------------------	-----

Πρόλογος.

Σκοπός της πτυχιακής αυτής είναι η παρουσίαση και η σύντομη και περιεκτική ανάλυση των τραπεζών, τόσο στο ελληνικό χώρο, όσο και στον ευρύτερο παγκόσμιο. Παρουσιάζει ένα μεγάλο φάσμα των λειτουργιών των τραπεζών αλλά διεισδύει και στις σχέσεις που επικρατούν μεταξύ των τραπεζών στη χώρα μας αλλά και στις σχέσεις και στην συνεργασία που υπάρχει μεταξύ των ελληνικών και των ξένων τραπεζών. Παρακάτω γίνεται μία σύντομη αναφορά στο κάθε κεφάλαιο της εργασίας αυτής.

Στο πρώτο κεφάλαιο, η πτυχιακή εργασία σκοπό έχει να παρουσιάσει την έννοια της Τράπεζας και το ρόλο που διαδραματίζει μέσα σε μία οργανωμένη και ανεπτυγμένη οικονομία. Κατόπιν, γίνεται μία ιστορική αναδρομή στον θεσμό της Τράπεζας από τις πρώτες προσπάθειες σύστασης της έως και την ίδρυση των πρώτων τραπεζών στον νεοσύστατο ελληνικό κράτος. Επίσης, παρουσιάζεται το κύριο εργαλείο των τραπεζών, το χρήμα και γίνεται μία σύντομη ανάλυση για τον ρόλο καθώς και για τα είδη του χρήματος. Στο πρώτο κεφάλαιο της πτυχιακής αυτής παρουσιάζονται ακόμα, οι επιρροές που δέχθηκε ο τραπεζικός κλάδος τα τελευταία χρόνια καθώς και την τα αποτελέσματα από την χρησιμοποίηση της τεχνολογίας από τις τράπεζες.

Το επόμενο κεφάλαιο γίνεται μία προσπάθεια να παρουσιαστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το ισχύον τραπεζικό σύστημα της χώρας μας. Αρχικά γίνεται ένας διαχωρισμός των τραπεζών σε κατηγορίες που ισχύουν έως και σήμερα, αλλά που δεν γίνονται αντιληπτές από τους απλούς πελάτες των διαφόρων τραπεζών. Στη συνέχεια πραγματοποιείται μία σύντομη περιγραφή των κυριότερων και μεγαλύτερων τραπεζών που υπάρχουν – λειτουργούν και κυριαρχούν στον ελληνικό τραπεζικό στερέωμα. Στη συνέχεια γίνεται ένας διαχωρισμός μεταξύ κρατικών και ιδιωτικών τραπεζών και αναφέρονται επιγραμματικά ο ρόλος και οι υποχρεώσεις απέναντι στις οικονομίες στις οποίες δραστηριοποιούνται. Στο ίδιο επίσης κεφάλαιο αναφέρονται τα κυριότερα προβλήματα που απασχολούν τις ελληνικές τράπεζες καθώς και οι τάσεις και οι προοπτικές του ελληνικού τραπεζικού τομέα για το μέλλον.

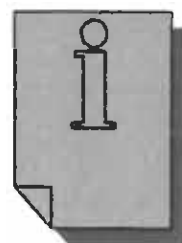
Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύει τη θέση των ελληνικών τραπεζών έναντι αυτών που λειτουργούν στον υπόλοιπο ευρωπαϊκό χώρο καθώς και τις ενέργειες εκείνες που θα πρέπει να κάνουν οι ελληνικές τράπεζες για να ισχυροποιηθούν απέναντι στις ευρωπαϊκές. Εν συνεχεία αναλύεται και παρουσιάζεται η μεταξύ των τραπεζών επικοινωνία και συνεργασία καθώς και τα πρώτα βήματα που έχουν γίνει για την δημιουργία

«παγκόσμιων τραπεζών». Τέλος στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα προβλήματα που υπάρχουν μεταξύ των τραπεζών για την επέκταση των σχέσεων τους.

Στο επόμενο κεφάλαιο, το τέταρτο, αναλύεται η περίπτωση δημιουργίας ενός ενιαίου φορέα, τόσο στον ευρωπαϊκό χώρο όσο και στην Ελλάδα. Ενός φορέα δηλαδή ο οποίος θα ηγείται των άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και θα θέτει τις απαραίτητες πολιτικές και κατευθύνσεις οι οποίες θα είναι απαραίτητες για την ισχυροποίηση και την επέκταση των λειτουργιών των τραπεζών.

Τέλος, στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας αυτής, γίνεται μία έρευνα για τα περισσότερα θέματα που παρουσιάστηκαν παραπάνω, με την υποβολή ερωτήσεων υπό μορφή συνέντευξης στις περισσότερες ελληνικές τράπεζες που λειτουργούν στον χώρο της Πάτρας. Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν στο να βγουν χρήσιμα συμπεράσματα για το τι γνώμη έχουν και οι άμεσα εμπλεκόμενοι σε όλα τα παραπάνω, δηλαδή οι τράπεζες. Στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται οι απαντήσεις των τραπεζικών υπαλλήλων και παρουσιάζονται τα γενικά συμπεράσματα από την εξέταση που πραγματοποιήθηκε, τα οποία αν και ενδεικτικά είναι ικανά για να σχεδιαστεί η υπάρχουσα κατάσταση στον ελληνικό τραπεζικό χώρο.

Α' Κεφάλαιο

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1.1 Ποια η έννοια των Τραπεζών

1.1.1 Ορισμός.

Τι εννοούμε όμως με τον όρο Τράπεζα; Τράπεζα είναι η επιχείρηση η δραστηριότητα της οποίας συνιστάται στο να δέχεται καταθέσεις από το κοινό ή άλλα επιτρεπτά κεφάλαια και να χορηγεί πιστώσεις για λογαριασμό της.

Ο κοινοτικός ορισμός του πιστωτικού ιδρύματος (Τράπεζας) ενσωματώθηκε στην εσωτερική νομοθεσία με την υπ' αριθμού 137/24.10.88 Π.Δ./Γ.Ε. που καθορίζει τις προϋποθέσεις παροχής άδειας για την ίδρυση πιστωτικού ιδρύματος στην Ελλάδα.

1.1.2 Έννοια Τράπεζας.

Τράπεζα είναι οικονομική επιχείρηση που θεωρείται ως ο μεσάζοντας μεταξύ κεφαλαιούχων, που ζητούν να επενδύσουν κεφάλαια, και εκείνων οι οποίοι έχουν ανάγκη δανεισμού για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους.

Η κυριότερη λειτουργία της τράπεζας είναι ο έντονος δανεισμός. Δανείζει κεφάλαια τα οποία της ανήκουν ή κεφάλαια προερχόμενα από καταθέσεις πελατών. Οι τράπεζες παρουσιάστηκαν αρχικά στη Δύση ως αργυραμοιβεία που αντάλλασσαν διάφορα νομίσματα με κέρδος.

Αργότερα, άρχισαν να συγκεντρώνουν κεφάλαια, που με αυτά χρηματοδοτούσαν τα κράτη και μάλιστα σε περίπτωση πολέμου. Με την επέκταση του δανεισμού κεφαλαίων και σε ιδιώτες δημιουργήθηκε ο σημερινός τύπος τραπεζών. Γενικά, τα σημερινά τραπεζικά ιδρύματα χωρίζονται σε τράπεζες καταθέσεων που δανείζονται κεφάλαια από ιδιώτες και τα δανείζουν σε τρίτους και σε εκδοτικές, που έχουν το προνόμιο να δίνουν τραπεζογραμμάτια (χαρτονομίσματα) αντί για μεταλλικά νομίσματα.

1.1.3 Ο ρόλος των τραπεζών.

Είναι γνωστό, ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας αποτελεί η αύξηση του παραγωγικού της δυναμικού. Ο βασικότερος συντελεστής για την επέκταση του παραγωγικού δυναμικού είναι το κεφάλαιο, με το οποίο γίνεται δυνατή η διενέργεια επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου. Το μεγαλύτερο μέρος των αναγκαίων κεφαλαίων προέρχεται από τις αποταμιεύσεις του κοινού, το οποίο προσφέρει τα πλεονάσματά του είτε άμεσα, είτε έμμεσα, καταθέτοντας τα σε λογαριασμούς στις τράπεζες και τα ταμιευτήρια. Έτσι, οι τράπεζες καθώς και οι λοιποί πιστωτικοί οργανισμοί αποτελούν το συνδετικό κρίκο μεταξύ αποταμίευσης και επένδυσης. Εξάλλου γνωρίζουμε, ότι ο κυριότερος ρόλος των τραπεζών συνιστάται στην επαναφορά των αποταμιευμάτων του κοινού στο παραγωγικό κύκλωμα, προσφέροντας μάλιστα και τους απαραίτητους μηχανισμούς για το χρονικό τους μετασχηματισμό. Συνεπώς, από την καλή ή την κακή λειτουργία τους, καθώς και από την ορθολογική δομή του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως συνόλου, εξαρτάται κατά πόσο η προσπάθεια για την εξυπηρέτηση της εύρυθμης λειτουργίας της οικονομίας και την ορθολογική κατανομή των πόρων θα είναι αποτελεσματική ή όχι.

Εξ άλλου, ο έλεγχος και η ρύθμιση της προσφοράς του χρήματος από τις νομισματικές αρχές είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την οικονομία. Με τον έλεγχο αυτόν επιδιώκεται η νομισματική σταθερότητα και με την κατάλληλη νομισματική και πιστωτική πολιτική, εξασφαλίζεται η ορθή λειτουργία των τραπεζών τόσο στον τομέα της συγκέντρωσης των αποταμιεύσεων του κοινού, όσο και της διοχέτευσης και κατανομής τους στους διάφορους επενδυτικούς φορείς.

1.2 Ιστορική Αναδρομή

1.2.1 Γενικά

Η εμφάνιση του νομίσματος σα μονάδα μέτρησης και ανταλλαγής των οικονομικών αγαθών, είχε σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη της εμπορίας του χρήματος, λειτουργία που διευκόλυνε τους εμπορευόμενους στις συναλλαγές τους. Η ανάπτυξη του εμπορίου ανάμεσα στις δυνάμεις του μεσογειακού χώρου, όπως ήταν οι Έλληνες και οι Φοίνικες, έδωσε νέα ώθηση στις χρηματοπιστωτικές πράξεις. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι όσον αφορά τις βασικές πιστωτικές εργασίες του καιρού εκείνου και τις πράξεις μιας σημαντικής Τράπεζας λίγα πράγματα έχουν αλλάξει. Πράγματι, τόσο η συγκέντρωση καταθέσεων και η χορήγηση δανείων, η προφύλαξη και συρρίκνωση χρημάτων, όσο και η ανταλλαγή διαφορετικών νομισμάτων, ήταν πράξεις που γνώριζαν και ασκούσαν συστηματικά οι Έλληνες και οι Φοίνικες. Φυσικά οι ηθικές αντιλήψεις του καιρού εκείνου κράτησαν για πολλά χρόνια τέτοιες ανταλλαγές σε πολύ περιορισμένο επίπεδο. Από τον 5ο όμως αιώνα το ηθικό εμπόδιο και οι κίνδυνοι εξασφάλισης ξεπεράστηκαν με την ανάθεση τέτοιων πράξεων στους Ναούς και τους ιερείς τους. Τα ελληνικά θρησκευτικά Ιδρύματα της Δήλου, των Δελφών και της Εφέσου θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς πως υπήρξαν οι πρώτες Δημοσίου συμφέροντος Τράπεζες. Φυσικά δεν άργησε ν' ασκηθεί το λειτούργημα και από ιδιώτες, αφού το Διεθνές εμπόριο είχε οδηγηθεί σε τέτοια ανάπτυξη, ώστε να είναι αναγκαίο να υπάρχουν σε κάθε πόλη τραπεζίτες.

Στα Ρωμαϊκά χρόνια το εμπόριο του χρήματος ακολούθησε τις πολιτικοοικονομικές συνθήκες της εποχής: Ο τραπεζίτης έγινε αργυραμοιβός, που αντάλλαζε χρυσά νομίσματα και δάνειζε με τεράστια επιτόκια. Το τοκογλυφικό δάνειο ήταν το μόνο ήθος πίεσης που υπήρχε, το ασκούσαν δε κατά κανόνα οι πλούσιοι Συγκλητικοί.

Η εμφάνιση των πρώτων τραπεζικών εταιριών έγινε τον 14^ο αιώνα στα μεγαλύτερα οικονομικά κέντρα της Μεσαιωνικής Ευρώπης. Οι εταιρίες επίσης της εποχής αυτής, αν και δεν ήταν αμιγής Τράπεζες, άρχισαν να λειτουργούν οργανωμένα σε πολλές πόλεις και να κάνουν όλες τις πράξεις ανταλλαγής, αποστολής και παροχής χρήματος με σιγουριά και ασφάλεια. Οι τραπεζίτες αυτοί κυρίως Εβραίοι, Λομβαρδοί και Ιπότες ιστιοφόρων ταγμάτων, απέκτησαν τεράστιες ακίνητες περιουσίες από τα ενυπόθηκα δάνεια των αδύναμων χρεωστών τους.

ώστε να γίνουν πιο οικονομικά ισχυροί και από ευγενείς ισχυρούς προστάτες τους.

Στην Αναγέννηση έχουμε τους πρώτους κεφαλαιούχους τραπεζίτες, οπότε αρχίζει να διαφαίνεται η ανάγκη σχέσης μεταξύ τραπεζών και πολιτειακών αρχών. Η ανασφάλεια όμως και η αβεβαιότητα γύρω από την άσκηση της πίστης, οδήγησαν στην ίδρυση δημοσίων και κρατικών τραπεζών. Ανάμεσα στον 16^ο και 17^ο αιώνα εμφανίζονται οι πρώτες δημόσιες Τράπεζες, ανάμεσα στις οποίες και η Τράπεζα της Αγγλίας. Παρά του ότι η πιστωτική Τράπεζα και ο ρόλος του κεφαλαιούχου τραπεζίτη – ιδιοκτήτη συνέχεια αυξάνει, το τραπεζικό σύστημα ήδη έχει αρχίσει να λειτουργεί μέσα σε καθορισμένους νόμους, όπου η κυριαρχία διαφαίνεται ότι ανήκει στα ισχυρά δημοσίου χαρακτήρα κεντρικά ιδρύματα. Στην Νεότερη Ελλάδα η πιστωτική λειτουργία ήταν επόμενο να αρχίσει μετά την Εθνική Ανεξαρτησία και ειδικότερα το πρώτο βήμα για την έναρξη των λειτουργιών της πρώτης Τράπεζας, στο νέο ελληνικό ανεξάρτητο κράτος, έγινε το 1828 από τον Ι. Καποδίστρια ο οποίος ιδρύει τη χρονιά εκείνη την «Εθνική Χρηματικής Τράπεζα».

1.2.2 Η εξέλιξη του Τραπεζικού Συστήματος στην Ελλάδα.

Η ιστορική εξέλιξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι στενώς συνδεδεμένη προς τις σταδιακές φάσεις της νεότερης οικονομικής ιστορίας της χώρας.

Η ελληνική τραπεζική οργάνωση διένυσε σειρά εξελικτικών φάσεων, τις οποίες εμείς για την καλύτερη παρουσίασή τους θα τις χωρίσουμε σε τρεις. Η πρώτη από αυτές εκτείνεται από της ουσιαστικής εγκαθίδρυσεως του Νεότερου Ελληνικού Κράτους (1828) μέχρι το έτος 1927 περίπου, η δεύτερη από το 1928 μέχρι το τέλος του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και η τελευταία από το 1946 μέχρι σήμερα.

Βασικά χαρακτηριστικά αυτής της διακρίσεως αποτελούν η οργάνωση και η διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος, ειδικότερα από πλευράς μορφής, προσανατολισμού και βαθμού εξειδικεύσεως των επί μέρους μονάδων – ως και ο βαθμός πάσης φύσεως κυβερνητικού ελέγχου της τραπεζικής δραστηριότητας και ασκήσεως συγκεκριμένης πολιτικής από το κράτος σ' αυτόν τον τομέα.

i) Πρώτη Περίοδος (1828-1927)

Η πρώτη εξελικτική φάση καλύπτει μεγάλη χρονική περίοδο, κατά το πλείστον ανομοιογενή, καθώς αφορά την αριθμητική δύναμη, την οργάνωση και τη δραστηριότητα του τραπεζικού συστήματος αλλά και γενικότερα το βαθμό και το ρυθμό της οικονομικής προόδου. Σε αυτή την περίοδο κυριαρχούν, κυρίως, τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά της τραπεζικής οργάνωσης καθ' όλη την περίοδο αυτή και αυτά είναι που αποτελούν τα κύρια γνωρίσματα αυτής.

1. Η τραπεζική δραστηριότητα αναπτύσσεται καθ' όλη την περίοδο υπό πλήρη απουσία οποιασδήποτε μορφής κρατικής παρεμβάσεως και ελέγχου και χωρίς ειδικό νομοθετικό πλαίσιο.

2. Δεν σημειώθηκε μέχρι τέλος της περιόδου οποιαδήποτε τάση συστηματικής εξειδίκευσης και προσανατολισμού των μονάδων προς συγκεκριμένο τομέα της τραπεζικής δραστηριότητας. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κατά την περίοδο αυτή, στρέφονται προς όλους τους παραγωγικούς κλάδους, εκτελώντας αδιάκριτα όλες τις τραπεζικές εργασίες.

3. Η εκδοτική λειτουργία, εκτός του ότι δεν είναι εξειδικευμένη. Το έργο αυτό ασκεί κυρίως η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος από το 1841 μέχρι το τέλος της περιόδου. Εκδοτική αρμοδιότητα όμως είχε αναγνωριστεί και σε άλλα ιδρύματα κατά τα χρόνια εκείνα.

4. Καθ' όλη την περίοδο, παράλληλα προς την ελάχιστων ισχυρών οργανισμών παρατηρείται τάση ιδρύσεως πολλών μικρών, τοπικής κυρίως σημασίας τραπεζών.

5. Μέχρι το τέλος της πρώτης αυτής περιόδου η τραπεζική οργάνωση της χώρας διατηρεί γενικώς στοιχεία ατελούς και υποτυπώδους αναπτύξεως.

Ιστορικά τα κύρια γεγονότα σταθμοί της περιόδου έχουν ως εξής:

1828: Ίδρυση της πρώτης Τράπεζας του Νεότερου Ελληνικού Κράτους, της «Εθνικής Χρηματικής Τράπεζας».

1841: Ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.

1893: Ίδρυση της Τράπεζας Αθηνών, (η οποία το 1953 συγχωνεύτηκε με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας).

1904: Ίδρυση της Τράπεζας της Ανατολής, (η οποία συγχωνεύτηκε με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος το 1932).

1907: Ίδρυση της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος.

Κατά την περίοδο αυτή ιδρύθηκαν πολλά τραπεζικά ιδρύματα, από τα οποία τα περισσότερα ήταν τοπικού ή προσωπικού χαρακτήρα και

ελάχιστες από αυτές κατόρθωσαν να αναπτύξουν αξιόλογη δράση και να επιζήσουν για χρόνια.

ii) Δεύτερη Περίοδος (1928-1945)

Από το τέλος της προηγούμενης περιόδου είχε καταστεί σαφής η αδυναμία του τραπεζικού συστήματος, ως προς την ανάπτυξη και οργάνωση αυτού, ως και η έλλειψη ειδικού νομοθετικού πλαισίου που διέπουν την τραπεζική λειτουργία. Προς τις ανωτέρω κατευθύνσεις αναγκαίες βελτιώσεις πραγματοποιήθηκαν σ' αυτή την περίοδο. Ειδικότερα οι σχετικές κινήσεις εκδηλώθηκαν, αφ' ενός προς την κατεύθυνση του σταδιακού καταμερισμού των βασικών τραπεζικών λειτουργιών και της αντίστοιχης δημιουργίας εξειδικευμένων φορέων, αφ' ετέρου με την ψήφιση ειδικών νόμων που καθορίστηκαν για πρώτη φορά, αρχικά με τις προϋποθέσεις και τους όρους της τραπεζικής λειτουργίας, αργότερα δε περιοριστικούς κανόνες στους τομείς των συναλλαγματικών δοσοληψιών και της κυκλοφορίας τραπεζογραμματίων προς την κατεύθυνση της εξειδίκευσης ήρθε ουσιαστικά το 1928 με την ίδρυση αυτοτελούς Κεντρικής Τράπεζας με την επωνυμία «Τράπεζα της Ελλάδος», αναλαμβάνοντας το εκδοτικό λειτουργήμα από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Ήδη κατά το προηγούμενο έτος είχε αποσπασθεί από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ο κλάδος της κτηματικής πίστωσης και δημιουργήθηκε η Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος. Η εξέλιξη προς την εξειδίκευση συνεχίστηκε το 1929 με την ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, όπου ανέλαβε αυτοτελώς τον τομέα της αγροτικής πίστωσης, όπου εξυπηρετούσαν από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

Η φάση αναμορφώσεως συμπληρώθηκε με την μεταστροφή του προηγούμενου έντονου ρεύματος ιδρύσεως νέων τραπεζικών μονάδων μικρού μεγέθους και τοπικής κατά πλειστον σημασίας, και παράλληλα με την τάση συγκέντρωσης των τραπεζικών ιδρυμάτων προς τη δημιουργία ισχυρότερων και σταθερότερων μονάδων με συγχώνευση ή απορρόφηση των μικρών από τις μεγαλύτερες τράπεζες.

Παράλληλα προς τους παραπάνω ανασχηματισμούς εκδηλώθηκε το 1931 για πρώτη φορά υπό συστηματική μορφή και η κρατική μέριμνα με ειδική νομοθετική ρύθμιση της τραπεζικής λειτουργίας, όπου μέχρι τότε διέπετο με νομικές διατάξεις που ίσχυαν για τις ανώνυμες εταιρίες. Συγκεκριμένα το έτος αυτό (1931) ψηφίστηκε ο νόμος 5076 που καθόριζε ποιες επιχειρήσεις ήταν τράπεζες, προέβλεπε το ελάχιστο όριο των κεφαλαίων αυτών και επέβαλλε ορισμένους περιορισμούς και υποχρεώσεις των τραπεζών κατά την άσκηση της λειτουργίας τους. Το επόμενο έτος ψηφίστηκαν οι νόμοι 5422, 5426, 5456 και 5552 που

επέβαλαν αναγκαστική κυκλοφορία τραπεζογραμματίων, μονοπωλιακή διαχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος χρυσού και εξωτερικού συναλλάγματος, έλεγχο των εισαγωγών και εξαγωγών, καθώς και άλλες συναφείς ρυθμίσεις.

iii) Τρίτη Περίοδος (1946 μέχρι σήμερα)

Η τελευταία και σύγχρονη φάση εξελίξεως του ελληνικού τραπεζικού συστήματος χαρακτηρίζεται από τάσεις τοποθετούμενες εντός των γενικότερων πλαισίων αναπτυξιακών επιδιώξεων της χώρας που αναφέρονταν ειδικότερα αφ' ενός στην ενδεδειγμένη εν προκειμένου εξειδίκευση των επί μέρους τραπεζικών μηχανισμών, αφ' ετέρου στην σύναψη άσκηση συστηματικής και συνεπούς πιστωτικής πολιτικής από το κράτος. Παρατηρείται, επίσης, αυτή την περίοδο και χαρακτηριστική προσέλευση του ξένου τραπεζικού ενδιαφέροντος, σε συνδυασμό με τη συνέχιση της τάσης συγκέντρωσης των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, σε επιχειρηματικούς συνδυασμούς συγκροτημάτων ευρύτερης βάσης και μεγαλύτερης δυναμικότητας.

Αναλυτικότερα παρατηρούνται τα εξής, σε σχέση με τα παραπάνω βασικά σημεία της περιόδου:

α) Στην Ελλάδα, κατά τα διεθνή πρότυπα, η μεταπολεμική στροφή της οικονομικής πολιτικής προς το στόχο της οικονομικής ανάπτυξης είχε επιδράσεις και στην διαρθρωτική εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος. Η πρώτη σχετική κίνηση έλαβε τη μορφή συστάσεως υπό το Κράτος κατά το 1946 του Οργανισμού Τουριστικής Πίστεως επιβαρημένο με την πιστωτική ενίσχυση επενδυτικών πρωτοβουλιών στον τομέα της τουριστικής υποδομής. Στη συνέχεια ιδρύθηκαν υπό του Κράτους δύο οργανισμοί, ο Οργανισμός χρηματοδοτήσεων Οικονομικής Ανάπτυξης το 1954 και ο οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης το 1960. Τα τρία προαναφερθέντα ιδρύματα, συγχωνεύτηκαν το 1964 σε ενιαίο κρατικό οργανισμό με την επωνυμία Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.). Στο μεταξύ μεσολάβησε η ίδρυση ανάλογων ιδιωτικών πιστωτικών ιδρυμάτων υπό των μεγάλων εμπορικών τραπεζών, τη συνεργασία ξένου τραπεζικού κεφαλαίου, συγκεκριμένα της Τράπεζας Επενδύσεων, η οποία ιδρύθηκε το 1962 υπό της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος και της Εθνικής Τράπεζας Επενδύσεων βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Ε.Β.Α.) δημιουργήθηκε το 1963 υπό της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.

β) Το ελληνικό κράτος εγκαινίασε εντός της περιόδου τακτική σύντομης και συστηματικής παρεμβάσεως για τον έλεγχο και την

κατεύθυνση των νομισματικών και πιστωτικών εξελίξεων. Η ενέργεια αυτή εκδηλώθηκε κυρίως για την σύσταση ειδικού οργάνου για τη χάραξη και εκτέλεση συγκεκριμένης πολιτικής στον νομισματικό και πιστωτικό τομέα, καθώς και για τη σταδιακή συμπλήρωση του νομοθετικού πλαισίου το οποίο διέπει την τραπεζική λειτουργία. Το παραπάνω όργανο είναι η Νομισματική Επιτροπή, που δημιουργήθηκε το 1946, το οποίο έθεσε προοδευτικά υπό τον έλεγχό της το σύνολο της νομισματικής και πιστωτικής λειτουργίας.

Την περίοδο 1946 – 1982, στο τραπεζικό σύστημα της Ελλάδας εφαρμόστηκε μια πολιτική αυστηρού διοικητικού ελέγχου της λειτουργίας των τραπεζών, έλεγχος ο οποίος καθόριζε τα επιτόκια καταθέσεων και δανείων, την ρευστότητα των τραπεζών και εμποδίζει τον ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών.

Η κατάσταση αυτή δημιούργησε αρκετές στρεβλώσεις με αποτέλεσμα το 1982 να καταργηθεί η Νομισματική Επιτροπή. Έτσι το έτος αυτό με την κατάργηση της επιτροπής αυτής, αλλά κυρίων μετά το 1987, με την μελέτη για το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα της επιτροπής Καρατζά, έγιναν σημαντικά βήματα για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος. Τα βήματα αυτά είχαν τρία (3) κατευθύνσεις:

i) Την κατάργηση των κανόνων της Νομισματικής Επιτροπής που καθόριζαν τη λειτουργία των τραπεζών (DEREGULATION).

ii) Την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς.

iii) Την εισαγωγή νέων τραπεζικών υπηρεσιών, όπως το LEASING, FACTORING, κ.α.

Η αλλαγή στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, ολοκληρώθηκε με τον Ν. 2076/92 και την εναρμόνιση της λειτουργίας των τραπεζών με την 2^η Τραπεζική Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2.3 Ποιες αλλαγές έγιναν τα τελευταία 10 χρόνια.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα την τελευταία δεκαετία βρίσκεται στην «δίκη» σημαντικών αλλαγών και ανακατατάξεων, που εκδηλώνονται με τον αυξανόμενο ανταγωνισμό και την προσφορά νέων

προϊόντων, την αναδιάρθρωση των κρατικών τραπεζικών ομίλων και ιδιωτικοποίηση κρατικού ενδιαφέροντος τραπεζών, τη δημιουργία νέων χρηματοπιστωτικών εταιριών και νέων τραπεζικών ομίλων, την εκτεταμένη χρήση συστημάτων πληροφορικής και προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης. Οι συντελούμενες αλλαγές εντάθηκαν με το «Ενιαίο Νόμισμα» (€), και αναμένεται να δημιουργήσουν στο άμεσο μέλλον μια εντελώς διαφορετική εικόνα από τη σημερινή.

Οι συντελούμενες αλλαγές χαρακτηρίζονται από αυξανόμενο «άνοιγμα» των εθνικών χρηματοπιστωτικών αγορών στο διεθνή ανταγωνισμό, από κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών και την απελευθέρωση των επιτοκίων, από αναδιάρθρωση των τραπεζικών εργασιών και προσφορά νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, από ένταση των «διασυνοριακών» εξαγορών και συγχωνεύσεων και τη δημιουργία διεθνών χρηματοπιστωτικών ομίλων, από αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των εθνικών και διεθνών χρηματιστηρίων και από νέους κανόνες εποπτείας των τραπεζικών ομίλων.

Οι αλλαγές στο διεθνή χώρο, ασκούν αυξανόμενη επίδραση στις εγχώριες χρηματαγορές και κεφαλαιαγορές, στη λειτουργία των τραπεζικών ομίλων, στην επεξεργασία και εφαρμογή μέτρων νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής, καθώς και στις σχέσεις μεταξύ ισχυρών κέντρων οικονομικής δύναμης και πολιτικής εξουσίας. Ειδικότερα σε «ανοικτές» οικονομίες όπως η ελληνική, οι παραπάνω αλλαγές επηρεάζουν άμεσα τις διαδικασίες αναδιάρθρωσης των κρατικών τραπεζών, τις εξαγορές και συγχωνεύσεις, τις ιδιωτικοποιήσεις κρατικών τραπεζών, τη δημιουργία τραπεζικών ομίλων, την αναζήτηση «στρατηγικών συμμαχιών» με πολυεθνικούς ομίλους, την υπερεθνική επέκταση της δράσης τους.

1.3 ΧΡΗΜΑ: Το κυριότερο εργαλείο των Τραπεζών.

1.3.1 Ο ρόλος του χρήματος στις σύγχρονες οικονομίες.

Για να κατανοήσουμε το ρόλο του χρήματος σε μια σύγχρονη κοινωνία, όπου ο βασικός χαρακτήρας είναι η εξειδίκευση και ο καταμερισμός της εργασίας, η πολυπλοκότητα των οικονομικών σχέσεων η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της διανομής και των υπηρεσιών, θα πρέπει να φανταστούμε για λίγο την κοινωνία αυτή χωρίς χρήμα.

Ο βασικότερος ρόλος του χρήματος σήμερα είναι η υποβοήθηση της ομαλής λειτουργίας του οικονομικού συστήματος. η ύπαρξη του χρήματος διευκολύνει τη διακίνηση των αγαθών και των παραγωγικών συντελεστών χωρίς υπερβολική σπατάλη χρόνου και ανθρώπινων ενεργειών κατά τη διενέργεια του εμπορίου. Ακόμη βοηθά στην αύξηση της ποικιλίας των παραγόμενων προϊόντων και τη διεύρυνση των γεωγραφικών ορίων της αγοράς.

Ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι τι είναι χρήμα. Σε μια οργανωμένη κοινωνία χρήμα είναι κάθε αγαθό που χρησιμοποιείται και είναι από όλους αποδεκτό σαν μέσο των ανταλλαγών. Με τον ορισμό αυτό δεχόμαστε ότι το χρήμα έχει μια σημαντική ιδιότητα γίνεται δεκτό σαν μέσο των συναλλαγών.

Το χρήμα όμως δεν έχει μόνο αυτή την ιδιότητα. Χρησιμοποιείται ακόμη σαν μέσο αποθεματοποίησης πλούτου και σαν μέσο σύναψης δανείων.

1.3.2 Το χρήμα σαν μέσο συναλλαγής.

Το χρήμα για να είναι ένα ικανοποιητικό μέσο των συναλλαγών, πρέπει να έχει ορισμένα χαρακτηριστικά:

- α. Πρέπει να είναι αποδεκτό από όλους σαν μέσο συναλλαγής.
- β. Πρέπει να έχει μεγάλη αξία σε σχέση με το βάρος του.
- γ. Πρέπει να είναι διαιρετό, για να διευκολύνει τις συναλλαγές.

- δ. Πρέπει να είναι σπάνιο για να μην είναι εύκολη η αναπαραγωγή του και
ε. Πρέπει να είναι διαρκές αγαθό, να μην φθείρεται.

1.3.3 Το χρήμα σαν μονάδα μέτρησης αξιών.

Η έκφραση της αξίας των αγαθών σε χρηματικές μονάδες διευκολύνει τη σύγκρισή τους και επιτρέπει την ανταλλαγή τους.

Συνήθως, το κοινό μέσο των συναλλαγών, που αποτελεί το χρήμα, και η μονάδα μέτρησης των αξιών συμπίπτουν. Αυτό όμως δεν είναι πάντα αναγκαίο.

Σε περιόδους που οι τιμές των αγαθών αυξάνουν με πολύ γρήγορο ρυθμό είναι δυνατό να χρησιμοποιούμε άλλο μέτρο για τη μέτρηση της αξίας των αγαθών.

1.3.4 Το χρήμα σαν μέσο διατήρησης πλούτου.

Το χρήμα είναι ένας εύκολος τρόπος διατήρησης πλούτου. Επειδή είναι αποδεκτό σαν μέσο των συναλλαγών, μπορεί να αποθεματοποιηθεί και να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε μελλοντική στιγμή, για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών. Από αυτή την άποψη το χρήμα έχει το πλεονέκτημα της απόλυτης ρευστότητας, σε οποιαδήποτε στιγμή.

1.3.5 Το χρήμα σαν μέσο σύναψης δανείων.

Όταν το γενικό αποθεματικό από όλα τα μέλη της κοινωνίας, μέσο συναλλαγών αναγνωριστεί από την πολιτεία σαν νόμιμο χρήμα, τότε αυτό γίνεται υποχρεωτικά, μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων. Έτσι, δάνεια που συνάπτονται σήμερα μπορούν να εξοφληθούν στο μέλλον με το νόμιμο χρήμα.

1.3.6 Είδη χρήματος.

Αν θέλουμε να κατατάξουμε το χρήμα με διάφορα κριτήρια, τότε μπορούμε να το ξεχωρίσουμε ως προς:

- α. Τα φυσικά χαρακτηριστικά του υλικού που αποτελούν το χρήμα (μέταλλο, χαρτί κλπ)
- β. Τον εκδότη (κράτος, Κεντρική Τράπεζα, Εμπορική Τράπεζα κλπ)
- γ. Τη σχέση μεταξύ της χρησιμότητας κάποιου αγαθού ως χρήματος και της χρησιμότητάς του ως αγαθού.

Ως προς το τρίτο κριτήριο, τα διάφορα είδη χρήματος που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά καιρούς, μπορούν να καταταγούν σε δυο βασικές κατηγορίες:

- I) Το περιεκτικό χρήμα. ΛΞΙΑ ΧΡΗΣΗΣ= ΛΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ.
- II) Το παραστατικό χρήμα.

→ Το περιεκτικό καλείται εκείνο το είδος χρήματος, του οποίου η αξία της χρήσης του σαν αγαθού είναι ακριβώς ίση με την αξία του σαν μέσο των συναλλαγών.

→ Περιεκτικό χρήμα αποτέλεσαν κατά καιρούς, τα τσιγάρα, ο καπνός, ο χρυσός, ο άργυρος, τα ζώα κλπ

→ Με την πάροδο του χρόνου χρησιμοποιήθηκαν τα μέταλλα οπότε κυκλοφόρησαν διάφορα κέρματα είτε χρυσά είτε αργυρά. Ανάλογα με το υλικό, από το οποίο κατασκευάζονταν μιλούμε για περιεκτικό χρήμα βάσει χρυσού, αργυρού ή διμεταλλικής βάσει.

→ Παραστατικό χρήμα καλείται εκείνο, του οποίου η νομισματική αξία είναι μεγαλύτερη από την αξία χρήσης του σαν αγαθό.

Η αξία του υλικού του παραστατικού χρήματος μπορεί να είναι αμελητέα ως προς τη χρήση του (π.χ. το χαρτί των χιλίων δραχμών) ή σημαντική (μέταλλα) είναι όμως μικρότερη από την χρηματική αξία.

→ Είδη χρήματος στη σύγχρονη οικονομία είναι τα κέρματα, τα χαρτονομίσματα και οι καταθέσεις όψεως που κινούνται με επιταγές.

1.4 Ποιες επιρροές δέχθηκε ο θεσμός της τράπεζας τα τελευταία χρόνια και πώς το αντιμετώπισαν αυτές.

1.4.1 Οι κρίσεις που δέχθηκε ο Τραπεζικός κλάδος τα τελευταία χρόνια.

Οι αλλαγές στην παραγωγική διάρθρωση και στις διαδικασίες συσσώρευσης κεφαλαίου, το νέο κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων μαζί και η αυξανόμενη πολυκλαδικότητα και πολυεθνικότητα των βιομηχανικών ομίλων επέδρασε στους όρους ομαδοποίησης του τραπεζικού κεφαλαίου και στη λειτουργία των τραπεζικών ομίλων συντείνοντας ταυτόχρονα σε γενικότερες αλλαγές σε όλο το πλέγμα των χρηματοπιστωτικών σχέσεων. Ειδικότερα, η διαρθρωτική κρίση που ξέσπασε στα μέσα της δεκαετίας του '70, εκτός από μαζική ανεργία, υψηλό πληθωρισμό, χαμηλούς ρυθμούς συσσώρευσης και ανάπτυξης, σημαδεύτηκε επίσης από μεγάλες διακυμάνσεις ονομαστικών επιτοκίων, αυξημένες ανάγκες δημοσίου δανεισμού, αυξανόμενο ανταγωνισμό εμπορικών τραπεζών και χρηματοπιστωτικών εταιριών.

Τα συγκεκριμένα φαινόμενα σε συνδυασμό με την αυξανόμενη χρήση της πληροφορικής και την αύξηση της ποικιλίας των προσφερόμενων χρηματοπιστωτικών «προϊόντων», έδειξαν ότι τα εθνικά συστήματα ρύθμισης των νομισματοπιστωτικών σχέσεων βρισκόταν σε αναντιστοιχία με τις σύγχρονες απαιτήσεις «διεθνικής» και «υπερεθνικής» δράσης του τραπεζικού κεφαλαίου, πράγμα που έκανε αναγκαία την αναδιάρθρωσή τους σε νέα βάση. Έτσι από τις αρχές της δεκαετίας του '80 ξεκίνησε στις περισσότερες χώρες μαζική μεταβολή των εθνικών κανόνων ρύθμισης των χρηματοπιστωτικών σχέσεων και εφαρμογή της πολιτικής «φιλελευθεροποίησης» («ή απορύθμισης») η οποία είχε τα εξής χαρακτηριστικά Σταδιακή κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών και απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων, απορύθμιση επιτοκίων και τιμών προσφερόμενων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, κατάργηση των στεγανών μεταξύ τραπεζικών και μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών φορέων, άνοιγμα των εθνικών αγορών στο διεθνή ανταγωνισμό, εφαρμογή νέων κανόνων ελέγχου και εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, το συντελεστή φερεγγυότητας ειδικότερα μετά την κατάργηση των ρυθμίσεων στα επιτόκια, οι εμπορικές τράπεζες και οι άλλοι χρηματοπιστωτικοί φορείς απέκτησαν την ελευθερία

επιλογής στο είδος και απόδοση των προσφερόμενων υπηρεσιών, γεγονός που οδήγησε στην ένταση του μεταξύ τους ανταγωνισμού.

Επίσης η χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών και ειδικότερα των σύγχρονων συστημάτων τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής άλλαξαν σχεδόν ριζικά τις μορφές και τους όρους προσφοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, στα πλαίσια λειτουργίας, οργάνωσης και συνθηκών ανταγωνισμού των τραπεζικών και άλλων χρηματοπιστωτικών φορέων. Ειδικότερα, η χρήση της πληροφορικής άλλαξε ριζικά τους όρους λειτουργίας των τραπεζών σε τρεις κυρίως τομείς. Πρώτο στον τομέα διεκπεραίωσης εργασιών και της διοίκησης, δεύτερο στον τομέα των χονδρικών τραπεζικών εργασιών και τρίτον στον τομέα των λιανικών τραπεζικών εργασιών.

Επίσης η νέα τεχνολογία έχει βοηθήσει πάρα πολύ τις τράπεζες να προσφέρουν νέες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες με την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών μορφών συναλλαγών, όπως τη διάδοση «πλαστικού χρήματος» (πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες), «αυτόματες συναλλαγές» (δίκτυο ΑΤΜS) προσφορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στο σπίτι, ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων αυξάνοντας σημαντικά τις προμήθειες και τα κέρδη από τη συγκεκριμένη μορφή συναλλαγών.

1.4.2 Η αναδιάρθρωση τραπεζικών εργασιών.

Η πολιτική «φιλελευθεροποίησης» και η χρήση νέων τεχνολογιών έφερε ριζικές αλλαγές στις συνθήκες λειτουργίας των αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Δημιούργησε νέες συνθήκες ανταγωνισμού στις διαδικασίες προσέλκυσης αποταμιευτικών πόρων και στην προσφορά υπηρεσιών καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης όπως επίσης στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των επιχειρήσεων και στην εμφάνιση νέων χρηματοδοτικών «εργαλείων» ειδικότερα ο υψηλός πληθωρισμός που παρατηρήθηκε στις περισσότερες χώρες από τα μέσα της δεκαετίας του '70 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80 σε συνδυασμό με τις χαμηλές μέχρι και αρνητικές επενδύσεις των περισσότερων καταθέσεων στις τράπεζες, οδήγησε μεγάλο μέρος καταθετών κυρίως υψηλού εισοδήματος στην αναζήτηση μεγαλύτερων αποδόσεων σε συνδυασμό με την εξασφάλιση διαφόρων μορφών ρευστότητας. Πολλοί άρχισαν να καταφεύγουν στη χρησιμοποίηση εξειδικευμένων υπηρεσιών (ατόμων και οργανισμών) για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των διαθέσιμων τους. Έτσι άρχισαν να εμφανίζονται εξειδικευμένοι φορείς που

πρόσφεραν μεγαλύτερες αποδόσεις, με αποτέλεσμα σημαντικό μέρος των αποταμιεύσεων να περάσουν από τις εμπορικές τράπεζες στους λεγόμενους «θεσμικούς επενδυτές».

Οι τράπεζες αντέδρασαν στη μείωση του μεριδίου τους στις καταθέσεις με προσφορά νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, όπως τα «πιστοποιητικά καταθέσεων» με σταθερό και κυμαινόμενο επιτόκιο και μεγάλη επιλογή από ονομαστικών αξιών και χρόνου λήξεως, καθώς και προσφορά έντοκων καταθέσεων όψεως με χρήση επιταγών. Ταυτόχρονα άρχισαν να διεισδύουν στη σφαίρα δράσης των θεσμικών επενδυτών δημιουργώντας ή εξαγοράζοντας αντίστοιχες θυγατρικές εταιρίες. Με ανάλογο τρόπο αντέδρασαν και στην προσφορά υπηρεσιών καταναλωτικής πίστης από μη-τραπεζικούς φορείς (έκδοση πιστωτικών καρτών, χρηματοδότηση αγορών πελατών από αλυσίδες μεγάλων καταστημάτων) καθώς και στην παροχή υπηρεσιών στεγαστικής πίστης, μετά την κατάργηση στεγαστικών περιορισμών.

1.5 Η σημασία της τεχνολογίας για τον τραπεζικό τομέα.

1.5.1 Η εισαγωγή της τεχνολογίας στον τραπεζικό χώρο.

Η εισαγωγή της τεχνολογίας στον τραπεζικό τομέα μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαναστατική. Η κυριότερη συμβολή της τεχνολογίας συνιστάται στη σύνδεση των κεφαλαιαγορών σε διεθνή κλίμακα και στη δυνατότητα πραγματοποίησης τραπεζικών εργασιών σε διασυνοριακή βάση κατά τη διάρκεια ολόκληρου του 24ώρου

Συνέβαλε επίσης στη διεθνοποίηση των τραπεζικών εργασιών και τη δημιουργία διεθνούς ενιαίας κεφαλαιαγοράς. Η τεχνολογία διευκόλυνε τη γεωγραφική επέκταση των τραπεζών και ταυτόχρονα τη δημιουργία νέων τραπεζικών υπηρεσιών και χρηματοδοτικών τεχνικών. Επίσης ενθάρρυνε τη διείσδυση νέων ανταγωνιστών στις παραδοσιακές τραπεζικές αγορές ανταγωνιστών οι οποίοι – λιγότερο ή περισσότερο – ασχολούνται με δραστηριότητες όμοιες με αυτές των παραδοσιακών τραπεζών. Παράλληλα ώθησε τις εμπορικές κυρίως ως προς την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα τους, ενώ σημαντικά είναι και τα οφέλη για τους επενδυτές με μεγάλο χαρτοφυλάκιο ή μεγάλα διαθέσιμα που γίνονται πλέον περιζήτητα από όλες τις τράπεζες. Η συνεχής απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς έχει ως συνέπεια τη βαθμιαία συρρίκνωση των περιθωρίων κέρδους και θα παρουσιάσει συνεπώς δυσκολία στην ανάπτυξη ιδιαίτερα των παραδοσιακών εργασιών.

Το νέο καθεστώς λειτουργίας των τραπεζών, προκειμένου αυτές να αντιμετωπίσουν επιτυχώς τον ανταγωνισμό και να διασφαλίζουν κερδοφορία, επιβάλλει αφενός συνεχή προσαρμοστικότητα και νέες επενδύσεις και αφετέρου παροχή νέων προϊόντων / υπηρεσιών διαφοροποιημένους και ικανών να ικανοποιήσουν τους καταθέτες, τους δανειοδοτούμενους αλλά και αυτούς που συμμετέχουν σε μεσολαβητικές εργασίες.

Ο παράγοντας τεχνολογία άσκησε και αναμένεται να ασκήσει με αυξανόμενη ένταση σε όλες τις αγορές, ιδιαίτερη πίεση για αλλαγές στην πολιτική των τραπεζών, καθώς επηρεάζει σημαντικό μέρος της όλης τραπεζικής λειτουργίας.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας προσέδωσε νέες δυνατότητες στη διαδικασία «απλοποίησης» του χρήματος με τη διενέργεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών, την αποκέντρωση της διαδικασίας

διευθέτησης των πληρωμών και την εξάπλωση των συστημάτων συμψηφισμών.

Νέοι τρόποι πληρωμών, όπως οι αυτόματες πληρωμές, οι πληρωμές με πιστωτικές κάρτες κερδίζουν έδαφος έναντι των παραδοσιακών επιταγών. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, που έχουν γίνει από ειδικούς, σε πολύ λίγα χρόνια το 25% όλων των συναλλαγών θα διεξάγεται έξω από το τραπεζικό σύστημα.

Τα τελευταία 15 χρόνια, η εικόνα, τα δεδομένα και η φωνή μπορούν να μεταδίδονται γρήγορα και φθηνά σε όλον τον πλανήτη καθώς και να αποθηκεύονται για πιθανή μελλοντική χρήση. Η επεξεργασία, η μεταφορά και η αποθήκευση όλων των απαραίτητων στοιχείων για την κίνηση του χρήματος πραγματοποιείται με πολύ χαμηλότερο κόστος απ' ό,τι στο παρελθόν.

Μεγάλο πλεόν, μέρος των τραπεζικών συναλλαγών τείνει να αυτοματοποιηθεί πλήρως από την αρχή μέχρι το τέλος της όλης του διαδικασίας. Το κύριο είναι η κατάργηση ενδιάμεσων σταδίων στα οποία χρειάζονταν ανθρώπινη παρέμβαση με αποτέλεσμα τη μείωση των απαιτούμενων θέσεων εργασίας και άρα τον περιορισμό του λειτουργικού κόστους των τραπεζών.

Στη βάση αυτών των δεδομένων η υπάρχουσα δομή του τραπεζικού καταστήματος αμφισβητείται πλέον ως προς την απόδοση του και συνολικότερα η σημασία του παραδοσιακού καταστήματος σαν κέντρου εκτέλεσης των συναλλαγών του χρήματος τίθεται στο προσκήνιο.

Την ίδια στιγμή οι τράπεζες απειλούνται από την ταχύτατη ανάπτυξη της τεχνολογίας, γεννιέται το ερώτημα: κατά πόσο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο σύνολό τους θα είναι σε θέση να ενσωματώσουν τις νέες τεχνολογικές καινοτομίες προς όφελός τους, διατηρώντας ταυτόχρονα την εμπιστοσύνη των πελατών τους.

- ⇒ Κρίνεται απολύτως απαραίτητη η εισόδος και η της τεχνολογίας και ο πλήρης εκσυγχρονισμός του τραπεζικού τομέα

B' Κεφάλαιο

ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΟΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ ΠΩΣ
ΔΙΑΧΩΡΙΖΟΝΤΑΙ, ΠΟΙΑ ΤΑ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΠΟΙΕΣ ΟΙ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥΣ.

2.1 Πώς διαχωρίζονται οι Τράπεζες.

2.1.1 Εισαγωγή.

Σήμερα όλες οι χώρες με ανεπτυγμένη οικονομία αγοράς, καταβάλουν προσπάθειες για να υπάρξουν διεθνείς ρυθμίσεις που θα διευκολύνουν την προώθηση της τραπεζικής ολοκλήρωσης.

«Τραπεζική ολοκλήρωση» σημαίνει ενοποίηση διαφορετικών εθνικών τραπεζικών αγορών και δημιουργία μιας μεγαλύτερης ενιαίας αγοράς στην οποία δεν εφαρμόζονται σε βάρος των νόμιμα δραστηριοποιημένων τραπεζών «διακρίσεις λόγω ιθαγένειας».

Η “Τραπεζική ολοκλήρωση” πραγματοποιείται όμως και σε τοπικό επίπεδο, σε χώρες οικονομικά καθυστερημένες, στις οποίες οι μεγαλύτερες τράπεζες επεκτείνονται σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, «σπάζοντας» τον απομονωτισμό τοπικών υποτυπωδών πιστωτικών αγορών.

Εντούτοις, παρά την προώθηση της τραπεζικής ολοκλήρωσης σε όλες τις εκβιομηχανισμένες χώρες, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τις δομές των εγχώριων τραπεζικών συστημάτων. Η παράδοση, οι διαφορετικές τραπεζικές νομοθεσίες, οι διαφορετικοί τρόποι επίλυσης των οικονομικών προβλημάτων με πιστωτικά μέτρα κ.τ.λ. συντελούν στη διατήρηση διαφορετικών τραπεζικών δομών.

Οι διαφορετικές τράπεζες που συναντώνται στις κυριότερες εκβιομηχανισμένες χώρες ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες.

2.1.2 Κεντρικές Τράπεζες.

Μόνο μία κεντρική τράπεζα λειτουργεί σε κάθε χώρα. Έχει το αποκλειστικό προνόμιο να εκδίδει χαρτονομίσματα και να μεριμνά για την παρακολούθηση της συνολικής κυκλοφορίας του χρήματος, ώστε αυτή να συμβαδίζει με τους γενικούς οικονομικούς στόχους που έχουν τεθεί από τις εθνικές αρχές.

Η κεντρική τράπεζα έχει περιορισμένες τραπεζικές εργασίες στις περισσότερο εκβιομηχανισμένες χώρες, ενώ στο παρελθόν οι δραστηριότητες και τα προνόμιά της ήταν πολύ μεγαλύτερα.

Η κεντρική τράπεζα επεμβαίνει μέσα στις αγορές συναλλάγματος όταν παρατηρούνται κρούσματα κερδοσκοπίας σε βάρος του εθνικού νομίσματος ή όταν η ισοτιμία του μεταβάλλεται αισθητά σε σχέση με μια «δέσμη νομισμάτων» (περίπτωση ένταξης εθνικού νομίσματος στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα). Η παρέμβαση αυτή γίνεται για λογαριασμό του κράτους και μπορεί να στοιχίσει σημαντικά ποσά, τα οποία θα καλυφθούν από το τελευταίο.

Άλλη βασική αποστολή της κεντρικής τράπεζας είναι η διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων του κράτους και η σύναψη δανείων για λογαριασμό του.

Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζεται σήμερα το ενδεχόμενο της σταδιακής υποβάθμισης του ρόλου των κεντρικών τραπεζών μετά την ύπαρξη μιας Ενιαίας Αγοράς και ενός ενιαίου πιστωτικού χώρου και κατ' επέκταση της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας. Αυτή καθορίζει την πολιτική της Κοινότητας για πιστωτικά θέματα και σ' αυτήν έχουν ανατεθεί και άλλα πρόσθετα καθήκοντα, όπως η έκδοση κοινών Ευρωπαϊκών Νομισματικών Μονάδων (€) κ.τ.λ.

2.1.3 Εμπορικές Τράπεζες.

Εμπορικές ονομάζονται οι τράπεζες οι οποίες, με στόχο τη μεγιστοποίηση των κερδών τους, ασχολούνται με την βραχυπρόθεσμη (συνήθως) χρηματοδότηση της εθνικής οικονομίας αλλά και εταιριών που εδρεύουν στο εξωτερικό. Οι εμπορικές τράπεζες αντλούν μεγάλο μέρος των κεφαλαίων τους από τις καταθέσεις που πραγματοποιούν σ' αυτές φυσικά πρόσωπα και εταιρίες.

Η διατύπωση αυτού του χαρακτηρισμού για τις εμπορικές τράπεζες εντούτοις, είναι αρκετά «ελαστική» και διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα ανάλογα με τις συνθήκες. Μια άλλη διατύπωση θέλει τις εμπορικές τράπεζες να ασχολούνται με το «εμπόριο του χρήματος», δηλαδή με την εξασφάλιση κερδών από τη διαφορά μεταξύ του τόκου που καταβάλλουν στους καταθέτες τους και του τόκου που εξασφαλίζουν οι εμπορικές τράπεζες από τον δανεισμό του κεφαλαίου τους σε επιχειρήσεις και ιδιώτες. Όμως και αυτός ο ορισμός παρουσιάζει αρκετές ατέλειες, γιατί οι τράπεζες αντλούν κέρδη και από άλλες πηγές εκτός από την προαναφερθείσα, όπως π.χ. από την αγοροπωλησία μετοχών στο χρηματιστήριο, από την εξόφληση λογαριασμών πελατών, διαχείριση των περιουσιών των πελατών τους, από εκποίηση περιουσιακών

στοιχείων που έχουν περιέλθει στην κυριότητα της εμπορικής τράπεζας από φύλαξη χρηματικών αποθεμάτων και κοσμημάτων σε θυρίδες κ.α.

Η σημασία των εμπορικών τραπεζών των εκβιομηχανισμένων χωρών μέσα στην εθνική και διεθνή οικονομία είναι τεράστια, αφού μέσω αυτών χρηματοδοτείται ο μεγαλύτερος όγκος των εμπορευμάτων που κυκλοφορούν μέσα στον κόσμο και συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος των χρηματικών εισοδημάτων που προσωρινά παραμένουν αναξιοποίητα από φυσικά πρόσωπα, εταιρίες, κοινότητες κ.τ.λ.

Το μέγεθος της κάθε εμπορικής τράπεζας κρίνεται από το συνολικό ύψος των στοιχείων του Ενεργητικού της. Στις πιο ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες μερικές δεκάδες τράπεζες διαθέτουν το μεγαλύτερο μέρος των στοιχείων του Ενεργητικού-Παθητικού όλων μαζί των εμπορικών τραπεζών. Μέσω αυτών, των μεγαλύτερων σε μέγεθος εμπορικών τραπεζών, πραγματοποιείται το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτήσεων. Οι αποφάσεις και η στρατηγική των μεγαλύτερων εμπορικών επηρεάζουν ολόκληρη την επενδυτική συμπεριφορά της διεθνούς οικονομίας.

Οι περισσότερες εμπορικές τράπεζες είναι ιδιωτικές, αλλά όπου αυτές ελέγχονται από το κράτος διαθέτουν πολύ μεγάλα ποσοστά στο σύνολο των χορηγούμενων πιστώσεων και οι αποφάσεις τους επηρεάζουν αναπόφευκτα και τις μεγάλες ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες.

Οι μεγαλύτερες εμπορικές τράπεζες διαθέτουν δίκτυα υποκαταστημάτων σε όλες τις μεγάλες πόλεις και κωμοπόλεις και σε πολλά χωριά της χώρας στα οποία εδρεύουν.

Ανάλογα με την έκταση των γεωγραφικών δραστηριοτήτων που έχουν οι εμπορικές τράπεζες, χαρακτηρίζονται ως:

- ♦ «Παγκόσμιες τράπεζες», οι οποίες είναι οι εμπορικές τράπεζες που εκτελούν γενικές τραπεζικές εργασίες σε περισσότερες από μία χώρες.
- ♦ «Εθνικές τράπεζες», οι οποίες είναι οι εμπορικές τράπεζες που εκτελούν συνήθεις τραπεζικές εργασίες σε μία και μόνο χώρα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να έχουν ένα μικρό αριθμό υποκαταστημάτων ή γραφείων αντιπροσώπευσης σε άλλες πρωτεύουσες και κυρίως στα κυριότερα τραπεζικά κέντρα του κόσμου.
- ♦ «Περιφερειακές τράπεζες» ή «τοπικές τράπεζες», οι οποίες είναι οι εμπορικές τράπεζες που εκτελούν τραπεζικές εργασίες και έχουν υποκαταστήματα μόνο σε μία ή σε λίγες περιφέρειες μιας χώρας μόνο. Συνήθως πρόκειται για μικρές τράπεζες με περιορισμένο κύκλο εργασιών, οι οποίες όμως, σε αρκετές περιπτώσεις είναι πολύ ανταγωνιστικές για διάφορους λόγους (συμμετοχή σ' αυτές σημαντικών τοπικών βιομηχανιών, κοινοτήτων, κ.τ.λ.)
- ♦ «Υπερπόντιες τράπεζες», οι οποίες είναι οι εμπορικές τράπεζες, «θυγατρικές» άλλων που εδρεύουν στις εκβιομηχανισμένες χώρες, με

σκοπό την άντληση των πλεονεκτημάτων που εξασφαλίζονται σε απομακρυσμένες χώρες, αρκετές από τις οποίες χαρακτηρίζονται ως «τραπεζικοί παράδεισοι».

2.1.4 Τράπεζες Καταθέσεων.

Είναι οι τράπεζες που επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους στην όσο το δυνατό μεγαλύτερη προσέλκυση καταθετών. Οι τελευταίοι έχουν το δικαίωμα να αναλάβουν σε πρώτη ζήτηση μέρος ή σε όλες τις καταθέσεις τους. Οι «τράπεζες καταθέσεων» για να αυξήσουν την πελατεία τους προσφέρουν αυξημένα επιτόκια, ιδιαίτερα για εκείνους που δέχονται να έχουν καταθέσεις χωρίς να κάνουν αναλήψεις για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Βέβαια, η ρευστότητα στις τράπεζες αυτού του είδους είναι πολύ μεγάλη και διαθέτουν αρκετά μετρητά στα ταμεία τους, ενώ οι καταθέσεις θα πρέπει να είναι τοποθετημένες σε τίτλους εύκολα ρευστοποιήσιμους, σε περίπτωση που εκδηλωθεί κάποια απότομη άνοδος των αναλήψεων, αν και αυτή η περίπτωση είναι αρκετά σπάνια στις εκβιομηχανισμένες χώρες που έχουν μόνιμα αυξημένη οικονομική σταθερότητα.

2.1.5 Ταμειυτήρια.

Τα «Ταμειυτήρια» είναι οργανισμοί προσέλκυσης των μικροκαταθετών ελεγχόμενοι από τον οργανισμό ταχυδρομείων της χώρας, ενώ οι καταθέσεις αυτές που συγκεντρώνονται σε τέτοιους οργανισμούς, αξιοποιούνται από τις κρατικές αρχές για τη χρηματοδότηση διαφόρων έργων.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1980 άρχισαν να σημειώνονται τάσεις συγκεντροποίησης των λειτουργούντων στις χώρες της Ε.Ο.Κ. ταχυδρομικών ταμειυτηρίων, ενώ παράλληλα συνεχιζόταν η αύξηση των καταθέσεων σ' αυτό τον νέο οργανισμό που είχε δημιουργηθεί.

Επίσης στα πλαίσια των προσπαθειών για την ολόπλευρη βελτίωση των τραπεζικών υπηρεσιών και την επέκταση σε νέους τομείς, αρκετές διοικήσεις ταμειυτηρίων κάνουν προσπάθειες για τη διαφοροποίηση των υπηρεσιών που παρέχουν αυτά. Έντούτοις, τα

ταμειυτήρια έχουν μία αξιολογή αποστολή, αφού συμβάλλουν στη συγκέντρωση λαϊκών αποταμιεύσεων. Επιπλέον, τα συγκεντρωμένα ποσά δεν εμφανίζουν μεγάλη κινητικότητα (με την έννοια των απότομων διακυμάνσεων των αναλήψεων), γιατί αποτελούν οριακά χρηματικά διαθέσιμα νοικοκυριών, τα οποία θέλουν να έχουν αυτά τα ποσά για έκτακτες ανάγκες.

Σε ορισμένες χώρες της Ε.Ε. τα ταμειυτήρια ζητούν από τους καταθέτες τους έγκαιρη ενημέρωση όταν πρόκειται να κάνουν ανάληψη μεγάλου μέρους ή όλων των καταθέσεών τους.

2.1.6 Τράπεζες Επενδύσεων.

Οι τράπεζες επενδύσεων είναι αυτές που χορηγούν μακροπρόθεσμα δάνεια σε βιομηχανίες, αλλά και συμμετέχουν άμεσα στην πραγματοποίηση επενδύσεων, παρέχουν τεχνική και χρηματοοικονομική υποστήριξη για συγχωνεύσεις και εξαγορές επιχειρήσεων κ.τ.λ.

Οι τράπεζες επενδύσεων μειονεκτούν έναντι των εμπορικών τραπεζών επειδή τα δάνεια που χορηγούν είναι μακροπρόθεσμα και καθυστερεί η εξόφλησή τους. Η ανακύκλωση των δανείων είναι κατά πολλή ταχύτερη στις εμπορικές τράπεζες σε σύγκριση με τις επενδυτικές τράπεζες.

Επίσης, τα ρίσκα απώλειας των δανειακών κεφαλαίων είναι πολύ μεγαλύτερα για τις επενδυτικές τράπεζες σε σχέση με τις εμπορικές. Για το λόγο αυτό τα επιτόκια διαμορφώνονται σε υψηλότερα επίπεδα για τα μακροπρόθεσμα δάνεια.

Επειδή ο ρόλος των επενδυτικών τραπεζών είναι πολύ σημαντικός μέσα στην οικονομία, αρκετές κυβερνήσεις υποστηρίζουν έμμεσα (για να μην προκαλούνται αντιδράσεις άλλων χωρών) τις τράπεζες επενδύσεων. Η κρατική παρέμβαση γίνεται, μεταξύ άλλων, με τους εξής τρόπους:

- Επιδοτούνται τα επιτόκια για μακροπρόθεσμα δάνεια που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για επενδύσεις εκσυγχρονισμού.
- Κρατικά κεφάλαια χρησιμοποιούνται μέσω των επενδυτικών τραπεζών για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μεγάλων επιχειρήσεων, που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα ή που θέλουν να εκσυγχρονισθούν.

➤ Κρατικές υπηρεσίες διευκολύνουν τις εργασίες επενδυτικών τραπεζών για τη μελέτη διαφόρων επενδυτικών σχεδίων η υλοποίηση των οποίων απαιτεί πολλά κεφάλαια.

Οι επενδυτικές τράπεζες μακροχρόνια εμφανίζονται να αλλάζουν προσανατολισμό. Στις δύο πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες οι επενδυτικές τράπεζες έπαιξαν ουσιαστικό ρόλο στη συγκέντρωση σημαντικών κεφαλαίων για τη λειτουργία πολλών νέων και μεγάλων βιομηχανιών. Στη δεκαετία του 1980 και ιδιαίτερα στο δεύτερο μισό αυτής, οι επενδυτικές τράπεζες πρωταγωνίστησαν στην πραγματοποίηση συγχωνεύσεων και εξαγορών πολύ μεγάλου μεγέθους επενδύσεων.

Οι τράπεζες επενδύσεων, των περισσότερων εκβιομηχανισμένων χωρών δίνουν ιδιαίτερη σημασία και στην υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Τα επενδυτικά αυτά σχέδια αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση αναγκών που έχουν μεγάλες βιομηχανίες των ανεπτυγμένων κυρίως χωρών, συνήθως στον τομέα των πρώτων υλών (π.χ. εκμετάλλευση κοιτασμάτων πλούσιων σε σιδηρομεταλλεύματα, σε σπάνια μέταλλα κ.τ.λ.). Οι τράπεζες επενδύσεων συμμετέχουν, επίσης, σε μεγάλα προγράμματα που υλοποιούν διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί σε όφελος αναπτυσσόμενων χωρών, παρέχοντας τεχνογνωσία, χρηματοδοτώντας αγορές μηχανημάτων που προμηθεύουν μεγάλες βιομηχανίες της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής, συμμετέχοντας στην εκτέλεση π.χ. μεγάλων λιμενικών έργων κ.α.

2.1.7 Αγροτικές Τράπεζες.

Οι «αγροτικές τράπεζες» είναι οι εξειδικευμένες τράπεζες που ασχολούνται κατά κύριο λόγο με τη χρηματοδότηση της αγροτικής οικονομίας και ειδικότερα με τη χρηματοδότηση αγροτικών προϊόντων, εξαγωγικών επιχειρήσεων και συνεταιρισμών.

Στις χώρες της Ε.Ε. η άσκηση της αγροτικής πίστης βασίζεται στην εξασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και στην μη παραβίαση των Κοινών Αγορών αγροτικών προϊόντων. Απαγορεύεται, για παράδειγμα, η επιδότηση των επιτοκίων δανεισμού των επιχειρήσεων εξαγωγής αγροτικών προϊόντων, η υποστήριξη προβληματικών γεωργικών βιομηχανιών με ευνοϊκές

ρυθμίσεις των χρεών τους και άλλες τέτοιου είδους παρόμοιες διευκολύνσεις. Διαφορετικά, η χρησιμοποίηση των αγροτικών τραπεζών για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στο χώρο της γεωργίας, είναι αντίθετη με βασικούς κανόνες της Συνθήκης που είχαν υπογράψει οι τότε χώρες της Ε.Ο.Κ., για το ανόθευτο ανταγωνισμό και για την απαγόρευση της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων.

2.1.8 Συνεταιριστικές Τράπεζες.

«Συνεταιριστικές» ονομάζονται οι τράπεζες των οποίων οι μετοχές ανήκουν σε συνεταιρισμούς αγροτών ή βιοτεχνών, οι οποίοι και χρηματοδοτούνται με ευνοϊκότερους όρους από τη δική τους τράπεζα. Καταθέτες στις συνεταιριστικές τράπεζες μπορούν να είναι και άλλα φυσικά πρόσωπα ή εταιρίες, που δεν είναι μέλη συνεταιρισμού και οι οποίες έχουν δικαίωμα να ζητήσουν τη χρηματοδότησή τους από την τράπεζα στην οποία εμπιστεύονται τα προσωρινά αχρησιμοποιήτα χρηματικά διαθέσιμά τους.

Στόχος των συνεταιριστικών τραπεζών είναι η επίτευξη ικανοποιητικών κερδών για να αυτοχρηματοδοτήσουν επέκταση των χορηγήσεών τους προς τα συνεταιριστικά μέλη τους.

Είναι αυτονόητο ότι η λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών δεν επιτρέπεται να στηρίζεται στην προνομιακή μεταχείρισή του από τις εθνικές αρχές σε βάρος λοιπών ιδιωτικών και κρατικών τραπεζών. Οι συνεταιριστικές τράπεζες πρέπει να λειτουργούν μέσα σε συνθήκες ανόθευτου ενδοτραπεζικού ανταγωνισμού, ενώ δεν επιτρέπεται η μέσω συνεταιριστικών τραπεζών αξιοποίηση κρατικών κεφαλαίων για την επιδότηση των επιτοκίων δανεισμού συνεταιριστικών αγροτών που απασχολούνται μέσα στην Ε.Ε.

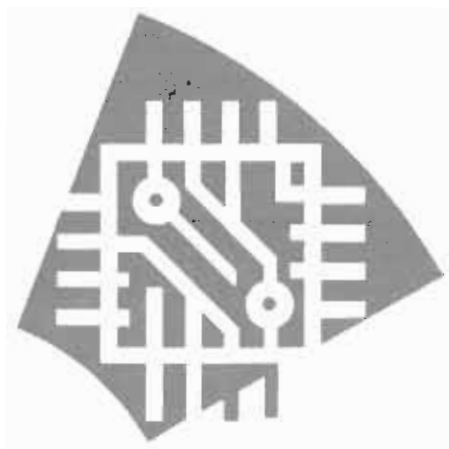

2.1.9 Σημείωση.

Σε αυτό το σημείο, και ύστερα από την σύντομη παρουσίαση των κυριότερων κατηγοριών Τραπεζών που λειτουργούν στις περισσότερες (αν όχι σε όλες) ανεπτυγμένες χώρες, θα πρέπει να σημειώσουμε τα εξής:

- Μπορεί μία τράπεζα να περικλείει στις εργασίες της πολλές από τις παραπάνω κατηγορίες τραπεζών που αναφέρθηκαν.
- Αρκετές κατηγορίες τραπεζών έχουν χάσει πλέον την χρησιμότητα που μπορεί να είχαν πριν από μερικά χρόνια, όπως οι επενδυτικές τράπεζες που πλέον οι εργασίες τους έχουν συμπεριληφθεί στο πλάνο δράσης σχεδόν όλων των εμπορικών τραπεζών.

Αφορμή των παραπάνω, υπήρξε το άνοιγμα των αγορών χρήματος και η αύξηση του ανταγωνισμού που προήλθε από αυτό, με αποτέλεσμα σχεδόν όλες οι τράπεζες να επεκτείνουν τις λειτουργίες τους, στους τομείς που υστερούσαν, μπαίνοντας έτσι μέσα στα «σύνορα» άλλων κατηγοριών τραπεζών.

2.2 Ποιες είναι οι κυριότερες τράπεζες που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο.

2.2.1 Η Τράπεζα της Ελλάδος.

Η *Τράπεζα της Ελλάδος* είναι η κεντρική εκδοτική τράπεζα της χώρας μας. Ιδρύθηκε το 1927, βάσει ενός Παραρτήματος του Πρωτοκόλλου της Γενεύης της 15^{ης} Σεπτεμβρίου. Λίγα χρόνια μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και τη Μικρασιατική Καταστροφή άρχισε να λειτουργεί το Μάιο του 1928. Στα 75 χρόνια της λειτουργίας της γνώρισε 18 Διοικητές και 28 Υποδιοικητές.

Οι εργασίες της ξεκίνησαν στις 14 Μαΐου 1928, με πρώτο Διοικητή τον Αλέξανδρο Διομήδη. Οι επέτειοι των 25 ετών, με Διοικητή τον Γεώργιο Μαντζαβίνο, και των 50 ετών, με Διοικητή τον Ξενοφώντα Ζολώτα, εορτάστηκαν με λαμπρές τελετές. Η επέτειος των 75 ετών βρίσκει την Τράπεζα μέλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, με Διοικητή τον Νικόλαο Γκαργκάνα.

Η Τράπεζα στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτίριο επί της οδού Πανεπιστημίου 21, απέναντι από τα τρία ιστορικά κτίρια της Ακαδημίας, του Πανεπιστημίου και της Βιβλιοθήκης, στο κέντρο της πρωτεύουσας. Δεδομένου ότι κανένα από τα προσχέδια που υποβλήθηκαν στον σχετικό διαγωνισμό που προκηρύχθηκε το 1929 δεν βραβεύθηκε, η Τράπεζα ανέθεσε στους Κ. Παπαδάκη και Ν. Ζουμπουλίδη να προτείνουν νέα προσχέδια τα οποία και εγκρίθηκαν το 1932. Η θεμελίωση του κτιρίου έγινε το 1933 και τα εγκαίνιά του το 1938, με Διοικητή και στις δύο περιπτώσεις τον Εμμανουήλ Γσουδερό. Την χρονιά εκείνη εκδόθηκε και σχετικό λεύκωμα με φωτογραφίες του νέου κτιρίου.

[Φωτογραφία από το πρώτο Γενικό Συμβούλιο στην Συνεδρίαση Τους στις 20 Νοεμβρίου του 1933]

2.2.2 Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

Η *Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος*, με τη μεγαλύτερη και ισχυρότερη παρουσία στον Ελλαδικό χώρο, αλλά και με το δυναμικό προφίλ της στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο ηγείται του μεγαλύτερου και ισχυρότερου Ομίλου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ελλάδα.

Ιδρύθηκε το **1841** ως εμπορική τράπεζα και μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928 είχε το εκδοτικό προνόμιο. Εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από την ίδρυσή του το 1880, ενώ από τον Οκτώβριο του 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Η ΕΤΕ είναι πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα, υπαγόμενη στην ελληνική και κοινοτική τραπεζική νομοθεσία και ειδικότερα στον Ν.2076/92 όπως ισχύει σήμερα, που ως γνωστόν ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο την δεύτερη τραπεζική οδηγία 89/646/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η ΕΤΕ προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες επιχειρήσεων και ιδιωτών, όπως επενδυτικές εργασίες, χρηματιστηριακές συναλλαγές, ασφάλειες, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού - παθητικού, εργασίες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), διαχείρισης επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring).

Με το πληρέστατο Δίκτυό της που αποτελείται από 588 Καταστήματα και 1126 ΑΤΜS (με στόχο τα 1400 στο τέλος του έτους) καλύπτει ολόκληρη τη γεωγραφική έκταση της Ελλάδας. Παράλληλα, αναπτύσσει εναλλακτικά δίκτυα πώλησης των προϊόντων της, όπως οι υπηρεσίες Mobile and Internet Banking. Σήμερα και μετά την πρόσφατη εξαγορά στο χώρο της Βαλκανικής, το Δίκτυο της Τράπεζας στο εξωτερικό περιλαμβάνει 328 μονάδες σε τέσσερις ηπείρους.

Τα επτά εκατομμύρια λογαριασμών καταθέσεων και το εκατομμύριο λογαριασμών χορηγήσεων είναι σημαντική απόδειξη της εμπιστοσύνης του κοινού της που αποτελεί και τη βασική δύναμη της τράπεζας.

Με επιβεβαιωμένη την ηγετική της θέση στην ελληνική τραπεζική αγορά και με στόχο την πλήρη κάλυψη των πελατών της καθώς και την αύξηση της κερδοφορίας της, η Τράπεζα μεριμνά για το διαρκή εκσυγχρονισμό των διαδικασιών της, επενδύοντας στη νέα τεχνολογία.

➤ Το μέγαρο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

2.2.3 Η Εμπορική Bank.

Η *Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος* ιδρύθηκε το 1907, είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από το 1909 και έχει σήμερα περίπου 67,000 μετόχους. Στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, με ποσοστό κοντά στο 23%, μετέχει η μεγαλύτερη γαλλική τράπεζα η Crédit Agricole (CA).

Η συμμαχία της Εμπορικής Τράπεζας με την Crédit Agricole (CA) υπεγράφη το 2000 και δεν αποτελεί μόνο μια απλή συμμετοχή της CA στο μετοχικό κεφάλαιο της Εμπορικής, αλλά μια μακροχρόνια συνεργασία που αποβλέπει στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ των δύο τραπεζών. Η συνεργασία προχωρά τόσο σε επίπεδο Τράπεζας όσο και σε επίπεδο Ομίλου με την από κοινού συμμετοχή σε νέες και υπάρχουσες θυγατρικές εταιρείες στους χώρους των τραπεζασφαλειών (bancassurance), της διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων θεσμικών επενδυτών, της διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, της επενδυτικής τραπεζικής και της καταναλωτικής πίστης.

Ο Όμιλος της Εμπορικής Τράπεζας δραστηριοποιείται μεταξύ άλλων στο χώρο των τραπεζικών υπηρεσιών (λιανική τραπεζική, δάνεια προς επιχειρήσεις), της επενδυτικής τραπεζικής (Τράπεζα Επενδύσεων ΛΕ), της διαχείρισης διαθέσιμων θεσμικών και μη επενδυτών, της διαχείρισης χαρτοφυλακίου κινητών αξιών (Ερμής ΑΕΔΑΚ, Εμπορική Asset Management ΑΕΠΕΥ, Εμπορική Επενδυτική ΑΕΕΧ), στο χώρο των ασφαλειών και τραπεζασφαλειών (Φοινιξ-Metrolife Εμπορική ΑΕΑΕ, Εμπορική Ζωής ΑΑΕΖ), των εταιρικών κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (Όμιλος Εμπορικής Κεφαλαίου ΑΕ), των χρηματοδοτικών μισθώσεων (Εμπορική Leasing ΑΕ, Εμπορική Rent ΑΕΕ), στον κλάδο της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (Εμπορική Factoring ΑΕ), στο χώρο της αξιοποίησης ακινήτων (Εμπορική Ακίνητης Περιουσίας ΛΕ). Έτσι ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα παραδοσιακών και σύγχρονων χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών καλύπτοντας τις αποταμιευτικές, χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες ιδιωτών και επιχειρήσεων.

Ο Όμιλος της Εμπορικής προσφέρει τραπεζικές υπηρεσίες στην Ελλάδα μέσω δικτύου 374 υποκαταστημάτων, μέσω του υποκαταστήματός της στο Λονδίνο καθώς και μέσω θυγατρικών τραπεζών στην Αλβανία, την Αρμενία, τη Βουλγαρία, τη Γερμανία, τη Γεωργία, την Κύπρο και τη

Ρουμανία. Το εκτενές δίκτυο της Εμπορικής αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για τον Όμιλο στη διανομή των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

2.2.4 Η Alpha Bank.

Η *Alpha Bank* ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μία μικρή εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 το τραπεζικό τμήμα του οίκου "Ι.Φ. Κωστοπούλου" μετονομάστηκε σε «Τράπεζα Καλαμών».

Το 1924 η έδρα της μεταφέρθηκε στην Αθήνα, και η Τράπεζα ονομάστηκε "Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως". Το 1947 η επωνυμία άλλαξε σε "Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως", αργότερα, το 1972 σε "Τράπεζα Πίστεως" και τέλος το Μάρτιο του 1994 σε Alpha Τράπεζα Πίστεως.

Η Τράπεζα γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες. Πέρα από την προσφορά απλών τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων, εξελίχθηκε σε έναν ολοκληρωμένο Όμιλο παροχής οικονομικών υπηρεσιών. Το 1999 πραγματοποιήθηκε η εξαγορά του 51% των μετοχών της Ιονικής Τραπέζης και στις 11 Απριλίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Ιονικής Τραπέζης με απορρόφηση από την Alpha Τράπεζα Πίστεως.

Σήμερα, η Alpha Bank είναι η δεύτερη σε μέγεθος Τράπεζα στην Ελλάδα. Οι δραστηριότητές της καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των οικονομικών υπηρεσιών και αναγνωρίζεται ως πρωτοπόρος στην εισαγωγή νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

1924

2004

➔ Τα κτίρια όπου στεγάζονταν τα κεντρικά γραφεία της τράπεζας τότε και τώρα.

2.2.5 Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.

Ιστορία

Η *Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος* ιδρύεται το 1929, ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός κοινωφελούς χαρακτήρα, με κύριο σκοπό την αποκλειστική χρηματοδότηση με ευνοϊκούς όρους του αγροτικού τομέα και την ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης.

Το 1950, ιδρύει μια σειρά εταιριών μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και αξιοποίησης των πλουτοπαραγωγικών πόρων διαφόρων περιοχών της χώρας, ενώ το 1980 η Αγροτική Τράπεζα διευρύνει τις δραστηριότητές της και στον εξωγεωργικό τομέα, αναπτύσσοντας ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων σε όλη την Ελλάδα καθώς και νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες. Στα πλαίσια αυτά ιδρύει τις Ασφαλιστικές Εταιρίες, Αγροτική Ασφαλιστική και Αγροτική Ζωής.

Το 1991, η Αγροτική Τράπεζα γίνεται ανώνυμη εταιρία ενώ παράλληλα ιδρύει έναν ολοκληρωμένο όμιλο παροχής χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών. Το 2000 ήταν χρονιά σταθμός για την τράπεζα, αφού πραγματοποιεί αύξηση μετοχικού κεφαλαίου για την εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και από τον Ιανουάριο του 2001 διαπραγματεύεται η μετοχή της στο ΧΑΑ.

2.2.6 Η EFG Eurobank Ergasias.

Η Τράπεζα *EFG Eurobank Ergasias* ιδρύθηκε το 1990 με αρχική επωνυμία «Ευρωεπενδυτική Τράπεζα» και στόχο την παροχή κυρίως επενδυτικών υπηρεσιών. Με την απελευθέρωση της αγοράς λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, η Τράπεζα επαναπροσδιόρισε τους στρατηγικούς της στόχους. Έκτοτε η EFG Eurobank Ergasias έχει ακολουθήσει μια ανοδική πορεία, μέσα από δυναμική οργανική ανάπτυξη, αλλά και μέσα από εξαγορές και συγχωνεύσεις, καταλαμβάνοντας σήμερα ηγετική θέση στους ταχύτερα αναπτυσσόμενους και πιο προσοδοφόρους τομείς της αγοράς.

Σήμερα, προσφέρει πλήρες φάσμα τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών σε ιδιώτες, επιχειρήσεις και θεσμικούς πελάτες. Η Τράπεζα καταλαμβάνει ηγετική θέση στους ταχύτερα αναπτυσσόμενους και πιο προσοδοφόρους τομείς της αγοράς. Η EFG Eurobank Ergasias κατέχει την πρώτη θέση στις χορηγήσεις καταναλωτικών δανείων, πιστωτικών καρτών και δανείων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και στη διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων. Επιπλέον, ο Όμιλος κατέχει ηγετική θέση στην επενδυτική τραπεζική, μέσω της "EFG Telesis Finance", και στα προϊόντα κεφαλαιαγοράς, μέσω της "EFG Eurobank Χρηματιστηριακή", ενώ διαθέτει ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα στο χώρο της διαχείρισης περιουσίας ιδιωτών (private banking) και σημαντική παρουσία στην τραπεζική επιχειρήσεων.

Με δυναμικό άνω των 13.000 ανθρώπων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, εγχώριο δίκτυο άνω των 300 καταστημάτων και 690 ATMS και με την αξιοποίηση εναλλακτικών δικτύων (phone banking, ηλεκτρονική τραπεζική, και mobile banking) η Τράπεζα επιτυγχάνει τη διάθεση των προϊόντων και των υπηρεσιών της πανελλαδικά. Επίσης, η Τράπεζα αναπτύσσει την παρουσία της στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή. Η στρατηγική συνεργασία με τον Όμιλο EFG Bank European Financial Group, με έδρα τη Γενεύη, διευκολύνει την πρόσβαση στις Ευρωπαϊκές Αγορές.

2.2.6 Η Τράπεζα Πειραιώς.

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική Τράπεζα και το 1975 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από το Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε παρουσιάζει συνεχή και ταχεία ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων.

Παράλληλα με την οργανική της ανάπτυξη, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε σε μία σειρά από στρατηγικές κινήσεις, με σκοπό την εδραίωσή της σε μία δυναμικά αναπτυσσόμενη αγορά. Έτσι, το 1998 προχώρησε στην απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan στην Ελλάδα, στην εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης Τράπεζας Credit Lyonnais Hellas, καθώς και στην απόκτηση του ελέγχου της Τράπεζας Χίου στις αρχές του 1999 και στην απορρόφηση των εργασιών της National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα. Τον Ιούνιο του 2000 πραγματοποίησε την ενοποίηση των τραπεζικών δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα, μέσω της απορρόφησης των εμπορικών Τραπεζών Μακεδονίας-Θράκης και Χίου. Η συγχώνευση

των τριών Τραπεζών ολοκληρώθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία, δημιουργώντας έτσι μία από τις τρεις μεγαλύτερες ιδιωτικές Τράπεζες στην Ελλάδα.

Στις αρχές του 2002, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τον έλεγχο της ETBAbank από το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτή η εξαγορά επέφερε σημαντικά οφέλη για τον Όμιλο Πειραιώς, με την ισχυροποίηση της κεφαλαιακής του βάσης, διευρύνοντας τη δυνατότητα ανάπτυξης των εργασιών του, την απόκτηση ενός συμπληρωματικού δανειακού χαρτοφυλακίου και την αύξηση του μεριδίου αγοράς του στις τραπεζικές εργασίες, στο leasing και στη διαχείριση επενδύσεων χαρτοφυλακίου. Η ETBAbank συγχωνεύθηκε επιτυχώς με την Τράπεζα Πειραιώς το Δεκέμβριο 2003. Επίσης, στις αρχές του 2002 υπογράφηκε συμφωνία Στρατηγικής Συνεργασίας του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς με το διεθνή τραπεζοασφαλιστικό Όμιλο ING για την ελληνική αγορά. Αποτέλεσμα αυτής της συμφωνίας ήταν η δημιουργία δύο κοινών επιχειρηματικών σχημάτων (joint ventures) στους χώρους των τραπεζοασφαλειών-ομαδικών ασφαλιστικών προϊόντων και της διαχείρισης περιουσίας τρίτων, καθώς και η απόκτηση συμμετοχής της Τράπεζας Πειραιώς στην ING Ελλάδος και της δεύτερης στην πρώτη.

Σήμερα η Τράπεζα Πειραιώς ηγείται ενός Ομίλου επιχειρήσεων που καλύπτει το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα (universal bank). Η Τράπεζα Πειραιώς διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στην καταναλωτική-στεγαστική πίστη και στα άλλα προϊόντα τραπεζικής ιδιωτών, στο χώρο των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής, στην αναπτυσσόμενη αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης και, τέλος, στον τομέα της ναυτιλίας. Το σύνολο αυτών των υπηρεσιών προσφέρονται τόσο μέσα από το πολύ καλά οργανωμένο δίκτυο καταστημάτων της, όσο και από το ηλεκτρονικό δίκτυο τραπεζικής της winbank. Η τελευταία δημιουργήθηκε στις αρχές του 2000 ως η πρώτη ολοκληρωμένη υπηρεσία ηλεκτρονικής τραπεζικής στην Ελλάδα, παρέχοντας ένα πλήρες και ολοκληρωμένο σύνολο υπηρεσιών ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης μέσα από τέσσερα διαφορετικά ηλεκτρονικά κανάλια επικοινωνίας (internet, mobile phone, call center και ATMs). Η winbank έχει βραβευθεί για το άριστο επίπεδο υπηρεσιών της από διακεκριμένους οργανισμούς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενώ έχει πιστοποιηθεί κατά το πρότυπο ISO 9001:2000, αποτελώντας τη μοναδική υπηρεσία ηλεκτρονικής τραπεζικής που έχει πιστοποιηθεί κατά ISO στην Ελλάδα.

2.2.7 Η Nova Bank.

Η *Nova Bank* είναι η νέα, σύγχρονη τράπεζα, που ξεκίνησε τη λειτουργία της το Σεπτέμβριο του 2000, με τη συνεργασία των δύο μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων, της Interamerican και της Banco Comercial Portugues S.A. (BCP), η οποία κατέλαβε την 6η θέση στη παγκόσμια κατάταξη επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας «Competitive Fitness of Global Firms», που εκπονείται κάθε χρόνο από το Πανεπιστήμιο INSEAD. Στη μελέτη αυτή συμπεριλαμβάνονται οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Ευρώπης και των ΗΠΑ και για την κατάταξή τους χρησιμοποιούνται μια σειρά από κριτήρια, απαραίτητα για να χαρακτηριστεί μια εταιρεία επιτυχημένη και να κατέχει ηγετική θέση στις αγορές όπου δραστηριοποιείται.

Η NovaBank αποτελεί τη νέα τραπεζική δύναμη στην ελληνική αγορά, που στηρίζεται σε γερές βάσεις, με υψηλή κεφαλαιοποίηση, άριστη τεχνογνωσία και στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του πελάτη και την κάλυψη των αναγκών του. Επιπλέον είναι η πρώτη τράπεζα, παγκοσμίως, που ξεκίνησε από την πρώτη κιόλας ημέρα λειτουργίας της με 45 καταστήματα και ένα πελατοκεντρικό και σύγχρονο εναλλακτικό δίκτυο εξυπηρέτησης μέσω ATM's, Phone Banking και Internet Banking. Το σύνολο επενδύσεων, για το εγχείρημα αυτό για το 2000, ανήλθε στα 55.759.354,37 ευρώ. Οι επενδύσεις και για την επόμενη χρονιά, βάσει του αναπτυξιακού προγράμματος της Τράπεζας, θα κινηθούν σε αντίστοιχα επίπεδα, ενώ η επέκταση του δικτύου καταστημάτων προβλέπει και την κάλυψη περιοχών εκτός Αττικής και Θεσσαλονίκης, με συνέπεια στην αρχική δέσμευσή της για ένα ευρύ δίκτυο που θα αριθμεί 120 καταστήματα στην τριετία, αλλά και για την καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού.

Ήδη από τους πρώτους μήνες λειτουργίας της η NovaBank κατάφερε να αποκτήσει μέγεθος και αναγνωρισιμότητα, που την αναδεικνύει σε υπολογίσιμη δύναμη στον τραπεζικό χώρο. Τα αποτελέσματα των έως σήμερα εργασιών της διαψεύδουν ευχάριστα τους αρχικούς στόχους που είχε θέσει η διοικητική ηγεσία της τράπεζας, ξεπερνώντας κάθε προσδοκία τόσο στα βασικά μεγέθη προϊόντων, όσο και στα μεγέθη χρήσης των παρεχομένων υπηρεσιών.

Συγκεκριμένα για τη λειτουργία της Τράπεζας έως το Δεκέμβριο του 2000, το σύνολο του ενεργητικού της έφθασε τα 757.153.338,22 ευρώ. Τα 616.287.600,88 ευρώ βρίσκονται υπό διαχείριση, καταναμημένα σε καταθέσεις, γeros και αμοιβαία κεφάλαια. Στον τομέα

της καταναλωτικής πίστης, η NovaBank κινήθηκε με προσεκτικά βήματα προσβλέποντας στην ανάπτυξη υγιούς χαρτοφυλακίου δανείων, δίνοντας έμφαση στα στεγαστικά δάνεια.

Για τα πολύ καλά αυτά αποτελέσματα σημαντική είναι η στρατηγικής σημασίας κατεύθυνση για την προώθηση προγραμματισμένων καινοτόμων προϊόντων NovaStar, που η τράπεζα δημιουργεί, ανταποκρινόμενη στις κατά περιόδους ανάγκες των πελατών της, όπως αυτές διαμορφώνονται στην αγορά.

Η ανταπόκριση των πελατών, αλλά και η προσήλωση στην επίτευξη του στόχου για την κατάκτηση σημαντικού μεριδίου της αγοράς, σηματοδοτούν τη δέσμευση των μετόχων και της διοίκησης στην εξασφάλιση μιας πορείας αντίστοιχης του δυναμικού ξεκινήματος.

2.2.8 Η Γενική Τράπεζα.

Η *Γενική Τράπεζα* ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1937 με κεφάλαια του Μετοχικού Ταμείου Στρατού και με την αρχική επωνυμία ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΛΕ. Εκτελούσε περιορισμένο αριθμό τραπεζικών εργασιών (προεξοφλήσεις μερισμάτων, ενυπόθηκα δάνεια, καταθέσεις) με συγκεκριμένο πελατολόγιο (στρατιωτικούς και μερισματούχους).

Τον Σεπτέμβριο του 1966 μετονομάστηκε σε ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΛΕ. Η Τράπεζα την εποχή εκείνη αριθμούσε μόλις 7 καταστήματα (πέντε στον Ν. Αττικής, ένα στην Θεσσαλονίκη και ένα στην Πάτρα). Τον Ιανουάριο του 1985 έγινε εισαγωγή των μετοχών της Τράπεζας για διαπραγμάτευση στην Κύρια Αγορά του Χ.Α.Α.

Στις αρχές της δεκαετίας του 90, η ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ήταν ήδη μια πλήρης εμπορική τράπεζα που διέθετε δίκτυο 91 καταστημάτων και δυνατότητα κάλυψης όλου του φάσματος των τραπεζικών εργασιών.

Τα επόμενα χρόνια υπήρξε έντονη δραστηριότητα για την βελτίωση και ανάπτυξη της μηχανογραφικής υποδομής της Τράπεζας και τον μετασχηματισμό της σε πλήρη Χρηματοπιστωτικό όμιλο ικανό να προσφέρει ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση στην πελατεία του.

Ο κύριος μέτοχος της Γενικής Τράπεζας είναι το Μετοχικό Ταμείο Στρατού το οποίο κατέχει το 38,57% επί συνόλου 26.848.528 μετοχών (Μάρτιος 2002). Το Ταμείο Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Γενικής Τράπεζας Ελλάδος κατέχει το 6,06%. Το υπόλοιπο 55,37% των μετοχών κατανέμεται σε μεγάλο αριθμό Νομικών και Φυσικών προσώπων.

2.2.9 Η Τράπεζα Αττικής.

Η *Τράπεζα Αττικής Α.Ε.* λειτουργεί ως Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρία σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/20 περί Ανωνύμων Εταιριών, όπως ισχύει σήμερα, στις διατάξεις του Ν. 2076/92 περί Πιστωτικών Ιδρυμάτων και στις διατάξεις των λοιπών συναφών νομοθετημάτων. Η διάρκεια της Τραπεζικής εταιρίας ορίζεται εκατό χρόνια αρχίζει δε από της ημερομηνίας δημοσίευσης του αρχικού καταστατικού Διατάγματος, ήτοι από 5ης Φεβρουαρίου 1925 και λήγει την 4^η Φεβρουαρίου 2025.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού, σκοπός της εταιρίας είναι η ενέργεια τραπεζικών εργασιών δι' ιδίων αυτής λογαριασμών ή δια λογαριασμό άλλων. Η Τράπεζα από το 1964 ανήκε στον Όμιλο Εταιριών της Εμπορικής Τράπεζας και εισήχθη στο Χρηματιστήριο στις 2-6-1964. Στις 26/6/97 ο Όμιλος Εταιριών Εμπορικής Τράπεζας μεταβίβασε, μέσω του Χ.Α.Α., μέρος των μετοχών που κατείχε, στο ΤΣΜΕΔΕ και στο Τ.Π.Δ και από την 09/09/2002 μεταβίβασε στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο τις υπόλοιπες μετοχές που κατείχε.

2.2.10 Η Τράπεζα Κύπρου.

Το Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου Ελλάδας είναι μέρος του *Συγκροτήματος της Τράπεζας Κύπρου* που ιδρύθηκε στην Κύπρο το 1899, όπου και κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς (περισσότερο από 40%). Το Συγκρότημα παρέχει ολοκληρωμένες τραπεζικές υπηρεσίες στην Κύπρο, στην Ελλάδα, (Η ίδρυση και λειτουργία της Τράπεζας Κύπρου στην Ελλάδα εγκρίθηκε με την απόφαση της ΕΝΙΙΘ της Τράπεζας της Ελλάδος υπ' αριθ. 448/7/7.5.90) στη Μεγάλη Βρετανία και στην Αυστραλία ενώ διαθέτει ένα διεθνές δίκτυο με γραφεία αντιπροσωπείας και σε άλλες Ηπείρους.

Στα πλαίσια της διεθνούς παρουσίας του Συγκροτήματος, η Ελλάδα αποτελεί τον κυριότερο άξονα επέκτασής του, καθώς έχει ολοκληρωθεί η δημιουργία ενός Ομίλου παράλληλου με της Κύπρου. Όπως έχει δηλώσει ο Πρόεδρος του Συγκροτήματος, κ. Σόλωνας Τριανταφυλλίδης, "Η Ελλάδα παραμένει ο κύριος στρατηγικός μοχλός της ανάπτυξης του Συγκροτήματος στο εξωτερικό και οι προοπτικές για περαιτέρω ανάπτυξη αυτή τη στιγμή είναι εξαιρετικά ευοίωνες". Στα 12 χρόνια παρουσίας της στην Ελλάδα, η Τράπεζα Κύπρου σημείωσε μία σταθερά ανοδική πορεία και γρήγορη ανάπτυξη.

Το Συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου Ελλάδας προσφέρει το πλήρες φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών: τραπεζικές υπηρεσίες, leasing, διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων, asset management, χρηματιστηριακές υπηρεσίες, factoring και ασφαλιστικές υπηρεσίες (τόσο γενικές ασφάλειες όσο και ασφάλειες ζωής). Σήμερα η Τράπεζα Κύπρου διαθέτει ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων, το οποίο περιλαμβάνει 80 καταστήματα στις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδος, ενώ συνεχίζεται η ταχύρυθμη επέκταση του δικτύου με στόχο την παρουσία της Τράπεζας σε κάθε Νομό.

2.2.11 Η Λαϊκή Τράπεζα.

Τέσσερις διακεκριμένοι και φιλοπρόοδοι πολίτες της Λεμεσού, ο Αγαθοκλής Φραγκούδης, ο Ιωάννης Κυριακίδης, ο Χριστόδουλος Σώζος και ο Νεοκλής Ιωαννίδης ιδρύουν το "*Λαϊκό Ταμιευτήριο Λεμεσού*" το 1924. Σκοπός τους υπήρξε, η ενθάρρυνση της αποταμίευσης ανάμεσα στο κοινό και ιδιαίτερα τους εργαζομένους. Το ταμιευτήριο στεγαζόταν αρχικά σ' ένα σπίτι στη Λεμεσό, σύντομα όμως, με την εμπιστοσύνη και

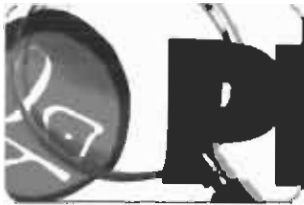
την υποστήριξη του κοινού, άρχισε να δυναμώνει και απέκτησε το δικό του οίκημα στην οδό Αθηνών. Στα πρώτα 23 χρόνια της λειτουργίας του το Ταμιευτήριο δεχόταν καταθέσεις από "ένα σελίνι και άνω" και χορηγούσε δάνεια σε τρεχούμενους λογαριασμούς και γραμμάτια.

Το 1992 λειτούργησε το πρώτο κατάστημα της Ευρωπαϊκής Λαϊκής Τράπεζας στην Αθήνα, στην οδό Πανεπιστημίου. Γεγονός ορόσημο στην πορεία του Συγκροτήματος, αφού ανοίγει το δρόμο για περαιτέρω επέκταση στον ελληνικό χώρο και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Το κατάστημα στελεχώθηκε με άρτια καταρτισμένο προσωπικό και

εξοπλίστηκε με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, στοιχεία που αποτελούν εχέγγυα για παροχή εξυπηρέτησης υψηλού επίπεδου.

2.2.12 Η ProBank.

Η **PROBANK** είναι ένα νέο όνομα στον ελληνικό τραπεζικό χώρο. Διαθέτει στελέχη με πολύχρονη εμπειρία, τα οποία προέρχονται από τις πιο επιτυχημένες τράπεζες με ειδίκευση στο χώρο των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Η **PROBANK** έχει πολυμετοχική βάση, με 862 μετόχους μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται μεγάλες και σύγχρονες επιχειρήσεις. Είναι μία τράπεζα που έχει εισβάλει δυναμικά στον ελληνικό τραπεζικό χώρο και έχει καθορίσει στόχους αρκετά φιλόδοξους.

2.2.13 Η Ελληνική Τράπεζα.

Το 1974 ιδρύεται, στον κυπριακό τραπεζικό χώρο η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**. Λόγω της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, όμως, οι εργασίες της ξεκινούν στις 2 Ιανουαρίου του 1976. Το 20% του ιδρυτικού κεφαλαίου προέρχεται από την Ελληνική Μεταλλευτική Εταιρεία, το 20% από την Bank of America και το υπόλοιπο 60% από το κοινό με δημόσια εγγραφή. Ως έμβλημα της νέας τράπεζας υιοθετείται ένα αρχαιοελληνικό κιονόκρανο.

Στα αρχικά στάδια της δραστηριοποίησής της η Τράπεζα επωφελείται από την τεχνογνωσία και εμπειρία της Bank of America, ενός από τους μεγαλύτερους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς του κόσμου και αξιοποιεί την πολύτιμη τεχνογνωσία της ως μέλος ενός μεγάλου βιομηχανικού ομίλου.

Το 1998 λειτουργεί το πρώτο κατάστημα της τράπεζας στην Ελλάδα, το κατ/μα Κολωνακίου στην Αθήνα. Η Τράπεζα ξεκινά, έτσι,

την υλοποίηση του ιδιαίτερης σημασίας στόχου για επέκταση και σημαντική διεύρυνση στην ελληνική τραπεζική αγορά. Παράλληλα, το γεγονός αυτό σηματοδοτεί και το πρώτο στάδιο ενός μακρόπνοου σχεδίου της για ακόμη ευρύτερη διεθνοποίηση των εργασιών

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ συμπληρώνει πέντε χρόνια λειτουργίας στην Ελλάδα και τα αποτελέσματα για ακόμα μια χρονιά είναι εξαιρετικά. Ολοκληρώνεται η πρώτη μεγάλη φάση επέκτασης του δικτύου καταστημάτων στην Ελλάδα. Είκοσι καταστήματα ιδιαίτερης αισθητικής θα λειτουργούν μέχρι το τέλος του 2003, στην Αττική, τη Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα, προσφέροντας ευρύτατο φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών.

2.2.14 Η Omega Bank.

Η *Omega Bank* είναι μία νέα παρουσία στον ελληνικό τραπεζικό χώρο. Η εν λόγω τράπεζα πήρε από την Τράπεζα της Ελλάδος την άδεια λειτουργίας της μόλις στις 19 Ιανουαρίου του 2001 και δημιούργησε το πρώτο κατάστημά της στη Γλυφάδα. Κατόπιν ενός χρόνου μόνο η τράπεζα έχει κατορθώσει να λειτουργεί 7 καταστήματα στο λεκανοπέδιο της Αττικής.

Σήμερα έχει επιτύχει να λειτουργεί 15 καταστήματα και να προσφέρει υπηρεσίες Retail, Private και Corporate Banking προσπαθώντας να καταλάβει μία θέση ανάμεσα στις μεγαλύτερες τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

2.2.15 Η Citibank.

Η *Citibank* είναι η μεγαλύτερη ξένη τράπεζα που λειτουργεί στη χώρα μας. Το 1964 η Citibank ανοίγει το πρώτο της κατάστημα στο Σύνταγμα, ενώ το 1984 αγοράζει το 100% των μετοχών του DINERS CLUB Ελλάδος Α.Ε., ενώ το 1987 ιδρύει τη Citileasing S.A., το 1989 τη Citibank Ναυτιλιακή Τράπεζα Α.Ε. και το 1992 τη Citi Αμοιβαία Κεφάλαια Α.Ε.

Η Citibank Consumer Group διαθέτει ένα δίκτυο 57 καταστημάτων, 235 ATMS σε όλη την Ελλάδα, περισσότερους από 1.000 υπαλλήλους και 600.000 πελάτες, με κύριες δραστηριότητες στο χώρο της ναυτιλίας, των επιχειρήσεων και των καταναλωτών.

Το 2001 η Citibank International plc. μετέχει στον πανευρωπαϊκό οργανισμό και γίνεται η μεγαλύτερη ξένη τράπεζα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι Πρωτιές της Citibank στην Ελλάδα.

- 1985 – ATM
- 1986 – International Citibank Card
- 1987 – Citibank Statement - Μηνιαία Κατάσταση Λογαριασμών
- 1990 – CitiPhone - Τηλεφωνική Εξυπηρέτηση
- 1995 – Δάνειο από το τηλέφωνο σε 24 ώρες
- 1996 – Αμοιβαία Κεφάλαια Εγγυημένου Αρχικού Κεφαλαίου
- 1996 – Diners/Vodafone Card
- 1997 – Μικρά-Ευέλικτα Καταστήματα
- 2000 – CitiPrivilege - Λογαριασμός συνδεδεμένος με Παράγωγα
- 2001 – CitiChoice - Νέα επενδυτική φιλοσοφία με την επιλογή Αμοιβαίων Κεφαλαίων 7 διεθνών επενδυτικών οίκων (Citigroup Asset Management, Merrill Lynch, Credit Suisse Asset Management, Janus, MFS Investment Management, Invesco και Schrodgers).
- 2001 – Στεγαστικό Δάνειο συνδεδεμένο με το Euribor

2.2.16 Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Το *Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων*, είναι Ν.Π.Δ.Δ. με έτος ίδρυσης το 1919 και βασικούς σκοπούς τη φύλαξη και διαχείριση παρακαταθηκών, τη χορήγηση δανείων, την ταμειακή διαχείριση των κεφαλαίων των ΟΤΑ, κ.α.. Διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο τριετούς θητείας, η σύνθεση και η συγκρότηση του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού

Οικονομικών, ο οποίος και εποπτεύει τον Οργανισμό. Παράλληλα εποπτεύεται από την Κεντρική Τράπεζα για δραστηριότητες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της.

Επειδή έχει τη νομική μορφή Ν.Π.Δ.Δ. δε συμμετέχει στη διατραπεζική αγορά και τα διαθέσιμά του είναι υποχρεωτικά κατατεθειμένα στην Κεντρική Τράπεζα. Είναι όμως μέλος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, του Γραφείου Συμψηφισμού Αθηνών και μέτοχος της ΔΙΑΣ Α.Ε.

2.2.17 Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Το *Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο* ιδρύθηκε το 1900. Μέχρι πρόσφατα, που με την ψήφιση νόμου μετατράπηκε σε Ανώνυμη Εταιρία, υπήρξε αυτοτελής Δημόσια Υπηρεσία με διοικητική και οικονομική αποκέντρωση, εποπτευόμενη από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών.

Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο βρίσκεται σήμερα σε μια φάση εκσυγχρονισμού με τη μετατροπή του σε Ανώνυμη Εταιρία και τη διεύρυνση των εργασιών του ώστε να καλύπτει το πλήρες φάσμα των αγοραίων τραπεζικών προϊόντων. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο είναι μέλος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών καθώς και της Ένωσης Ευρωπαϊκών Ταμιευτηρίων και του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Ταμιευτηρίων.

Σημείωση: Αν και τα δύο παραπάνω ιδρύματα δεν καλύπτουν όλο το εύρος των εργασιών μιας τράπεζας, θεωρήσαμε σκόπιμο να τα αναφέρουμε διότι αρκετές εργασίες τους εναρμονίζονται με αρκετές από αυτές των τραπεζών, όπως είναι οι καταθέσεις, τα δάνεια κ.τ.λ.

2.3 Ανάλυση και σύγκριση των ελληνικών τραπεζών.

2.3.1 Ανάλυση «κρατικού ενδιαφέροντος» τραπεζών.

Είναι αποδεδειγμένη η θετική στάση των ελληνικών τραπεζών και ιδιαίτερα των κρατικών, κατά τις νομισματοπιστωτικές κρίσεις του 1994 και του 1997. Εάν δεν υπήρχαν ισχυρές κρατικές τράπεζες για τη στήριξη της δραχμής έναντι των κερδοσκόπων, οι μάχες θα είχαν χαθεί και θα είχαν ακυρωθεί θυσίες χρόνων. Αποτελεί αδήριτη αναγκαιότητα η στήριξη των εθνικών αναπτυξιακών επιλογών από το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα και οι κρατικές τράπεζες πρέπει να πρωτοστατήσουν. Μπορούν όμως, και με ποιες προϋποθέσεις οι κρατικές τράπεζες να στηρίξουν μία αναπτυξιακή διαδικασία; Ορισμένες κρατικές τράπεζες, παρά τα βήματα που έχουν κάνει για τη διεύρυνση των παρεχομένων υπηρεσιών φαίνεται ότι έχουν μείνει πίσω σε δύο βασικούς τομείς, στη μείωση του κόστους του χρήματος και στην εξυγίανση του χαρτοφυλακίου, τομείς καθοριστικούς για το κόστος των δανείων που χορηγούν για την ανάληψη καθοριστικών πρωτοβουλιών σε επενδυτικά σχήματα και για την στήριξη της διεθνούς παρουσίας και καινοτομιών. Η προώθηση των αναγκαίων προσαρμογών από τις κρατικές τράπεζες είναι πλέον επιτακτική, εάν κατανοούμε τον εξισορροπητικό ρόλο των κρατικών τραπεζών στη νομισματική και την συναλλαγματική πολιτική καθώς και τον σημαντικό ρόλο τους στην στήριξη της αναπτυξιακής πολιτικής.

Στη διαδικασία αυτή αναβάθμισης της ανταγωνιστικότητας των κρατικών τραπεζών απαιτείται η χάραξη σαφής στρατηγικής για την πολιτική των ομίλων, η ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών, και η διοικητική αυτονομία στα πλαίσια βέβαια συγκεκριμένων στόχων και δεσμεύσεων των διοικήσεων. Η συγκρότηση και η ορθολογική λειτουργία των Ομίλων στις «κρατικού ενδιαφέροντος» τράπεζες θα δώσει τη δυνατότητα και τις προοπτικές όχι μόνο διατήρησης του μεριδίου της αγοράς, αλλά και πιθανής αύξησής του στα πλαίσια του καλώς εννοούμενου ανταγωνισμού. Στοιχεία μιας τέτοιας πολιτικής αφορούν:

α). Τη χάραξη σαφούς και μακροπρόθεσμης στρατηγικής ανάπτυξης με βάση τον Όμιλο. Είναι ανάγκη να μελετηθεί η διάρθρωση και η σύνθεση

των ομίλων και μέσα από ουσιαστικό διάλογο με τους συλλόγους και την Ο.Τ.Ο.Ε. να προχωρήσουν όπου είναι απαραίτητες οι αναγκαίες συγχωνεύσεις, ενοποιήσεις ή εξειδικεύσεις. Είναι σαφές ότι στην πορεία αυτή πρέπει να διασφαλιστούν η απασχόληση, τα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων.

β). Την αλλαγή στον τρόπο επιλογής, αξιολόγησης και θητείας του management. Πιο συγκεκριμένα, για το management των κρατικών Τραπεζών, οι επιλογές ή οι αλλαγές στις όποιες διοικήσεις, να γίνονται με κριτήρια που να ανταποκρίνονται στην στρατηγική ανάπτυξης της επιχείρησης και της δυνατότητας της να αντεπεξέλθει στις συνθήκες του συνεχούς αυξανόμενου ανταγωνισμού. Πρέπει να εφαρμόζονται οι προδιαγραφές που είναι απαραίτητες για την κάλυψη της συγκεκριμένης θέσης με τρόπο διαφανή και αξιοκρατικό από τις θεσμοθετημένες διαδικασίες (Γ.Σ. Μετόχων) μετά από προκήρυξη των θέσεων. Η τοποθέτηση της όποιας διοίκησης πρέπει να συνδυάζεται με την κατάρτιση επιχειρησιακού σχεδίου και η αξιολόγησή της να γίνεται στη βάση της επίτευξης των συμφωνηθέντων στόχων. Η θητεία των εν λόγω διοικήσεων πρέπει να εξασφαλίζει το στοιχείο της συνέχειας στην ακολουθούμενη πολιτική και να παρέχει τα χρονικά περιθώρια για την ανάληψη όλων των ενδεικνυόμενων πρωτοβουλιών για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του επιχειρησιακού σχεδίου. Με αυτή την έννοια δεν πρέπει να είναι μικρότερη της πενταετίας.

γ). Την παραπέρα απλούστευση των διαδικασιών και τον περιορισμό των ενδιάμεσων γραφειοκρατικών επιπέδων. Το σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να παρέχεται αποτελεσματικά από όλα τα σημεία κάθε Τράπεζας, επιτυγχάνοντας οικονομίες μεγέθους και φάσματος.

δ). Τον σχεδιασμό και λειτουργία σύγχρονων μεθόδων υποκίνησης και διοίκησης του ανθρώπινου δυναμικού (συστήματα υπηρεσιακής αξιολόγησης, πρόσθετων αμοιβών και κινήτρων απόδοσης, σύγχρονο σύστημα εκπαίδευσης, ανάδειξης και τοποθέτησης στελεχών). Τα ζητήματα αυτά και ιδιαίτερα ο τομέας της εκπαίδευσης και της επανακατάρτισης θα κρίνουν το μέγεθος και την ποιότητα του όποιου εκσυγχρονισμού.

ε). Την κατοχύρωση της διοικητικής και λειτουργικής αυτοτέλειας των κρατικού ενδιαφέροντος τραπεζών από κυβερνητικές και κομματικές παρεμβάσεις. Η κατοχύρωση αυτή περνάει μέσα από τη δημιουργία θεσμών που σε συνδυασμό με τον τρόπο επιλογής των διοικήσεων, θα λειτουργούν αποτρεπτικά σε οποιοδήποτε εξωτερικές παρεμβάσεις. Ενδεικτικά, η θέσπιση συστήματος πιστωδοτήσεων ανά Τράπεζα, με

καθαρά τραπεζικά και αναπτυξιακά κριτήρια και η θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων προσλήψεων, θα έθετε τέρμα στην αναπτυξιακή διαρροή δανείων και στην εξυπηρέτηση "πελατειακών σχέσεων".

ζ). Τον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων κράτους και κρατικού ενδιαφέροντος Τραπεζών.

Οι σχέσεις αυτές δεν μπορεί να απολήγουν σε βάρος των τελευταίων μέσα από την ανάληψη του κόστους της Δημοσιονομικής εξυγίανσης της Ελληνικής οικονομίας.

Η κατ' εξακολούθηση άσκηση, όμως αυτής της πολιτικής έχει ήδη ως συνέπεια, την χαμηλή αποδοτικότητα του Ενεργητικού των κρατικού ενδιαφέροντος Τραπεζών με ότι αυτό συνεπάγεται, ακόμα και την στρέβλωση των όρων ανταγωνισμού υπέρ των ιδιωτικών και ξένων τραπεζών.

2.3.2 Ανάλυση Ιδιωτικών Τραπεζών,

Οι ιδιωτικές τράπεζες είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, Ν.Π.Ι.Δ., και για την έναρξη των λειτουργιών τους υποχρεούνται να πάρουν άδεια από την Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος. Τα κύρια σημεία της ισχύουσας τραπεζικής νομοθεσίας σχετικά με τις υποχρεώσεις των ιδιωτικών εμπορικών τραπεζών, είναι τα ακόλουθα:

☛ Για την άσκηση τραπεζικών εργασιών απαιτείται από τους ιδρυτές τραπεζών η έκδοση άδειας λειτουργίας από την Κεντρική Τράπεζα, η οποία και αναλαμβάνει τον έλεγχο σειράς στοιχείων όπως: επωνυμία και έδρα της τράπεζας, εργασίες που θα αναληφθούν, το συνολικό ποσό του ιδρυτικού κεφαλαίου και την προέλευσή του, τις ημερομηνίες μέσα στις οποίες θα καταβληθεί ολόκληρο το ιδρυτικό κεφάλαιο, τις δυνατότητες κάλυψης ζημιών και τις εγγυήσεις για καταθέσεις, τα κριτήρια για τη διανομή των κερδών και ένα πλήρες επιχειρηματικό σχέδιο που θα καλύπτει τουλάχιστον μια διετία.

☛ Μετά την έναρξη λειτουργίας της, η νέα τράπεζα υποχρεούται την παροχή πληροφοριών στην Κεντρική Τράπεζα επί σειράς θεμάτων όπως: η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, προβλήματα από αδυναμίες πληρωμών,

καθημερινή συναλλαγματική θέση της τράπεζας, άνοιγμα νέου καταστήματος στη χώρα, χορηγήσεις μεγάλου ύψους δανείων κ.λ.π. Για κάθε αλλαγή της μετοχικής διάρθρωσης, του διοικητικού συμβουλίου κ.λ.π. απαιτείται ενημέρωση της Κεντρικής Τράπεζας.

☛ Τα οικονομικά αποτελέσματα, το ενεργητικό - παθητικό και τα βιβλία της τράπεζας υπόκεινται σε έλεγχο που διενεργείται από εξουσιοδοτημένους ελεγκτές, οι οποίοι σε περιπτώσεις ατασθαλιών υποχρεούνται στην άμεση ενημέρωση τόσο του Υπουργείου Οικονομικών όσο και της Κεντρικής Τράπεζας. Σε ό,τι αφορά στην κάλυψη των πιστωτών της τράπεζας, απαιτείται η δημιουργία ειδικών αποθεματικών με ποσά που καθορίζονται από την Κεντρική Τράπεζα. Το σύνολο των δανείων, εγγυήσεων κ.λ.π. που παρέχονται σε ένα πελάτη δεν επιτρέπεται να ξεπερνάει το 30% του μετοχικού κεφαλαίου. "*Μεγάλο δάνειο*" θεωρείται το δάνειο που κινείται μεταξύ 10-15% του εγγυητικού κεφαλαίου. "*Μεγαλύτερο δυνατό δάνειο*" αποκαλείται το δάνειο που δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 30% του εγγυητικού κεφαλαίου. Το σύνολο δε των χορηγούμενων τόσο των "*μεγάλων*" όσο και των "*μεγαλύτερων δυνατών δανείων*" δεν επιτρέπεται να ξεπερνά το 30% του εγγυημένου κεφαλαίου.

Οι ιδιωτικές τράπεζες στην Ελλάδα έχουν καταφέρει να πρωταγωνιστούν στον τομέα τους, παρόλο που δεν είναι καθόλου εύκολο. Το γεγονός ότι στην χώρα μας, οι μεγαλύτερες τράπεζες είναι κρατικού ενδιαφέροντος κάνει την εισαγωγή ιδιωτικών τραπεζών παρά πολύ δύσκολη, αφού θα πρέπει οι υποψήφιοι υπό ίδρυση τράπεζες να δαπανήσουν ένα αρκετά μεγάλο ποσό για να μπορέσουν να σταθούν απέναντι στους τραπεζικούς κολοσσούς, μέχρι πρότινος. Παρ' όλες τις αντιξοότητες που είχαν να αντιμετωπίσουν, έχουν δημιουργηθεί στον ελληνικό τραπεζικό χώρο αρκετές αξιόλογες τράπεζες και άλλες που κατέχουν από τις πρώτες θέσεις στον τραπεζικό χώρο της Ελλάδας. Το θετικό στοιχείο από τη δραστηριοποίηση των ιδιωτικών τραπεζών, είναι το τέλος του ολιγοπωλίου προς όφελος βέβαια των πολιτών που βλέπουν ολοένα και περισσότερα ιδρύματα, στα οποία μπορούν να απευθυνθούν για να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Οι μεγαλύτεροι ιδιωτικοί τραπεζικοί όμιλοι στην χώρα μας είναι: η Alpha Τράπεζα Πίστωσης, η Eurobank, η Τράπεζα Πειραιώς καθώς και η Novabank, η οποία ενώ έχει λίγα χρόνια στο τραπεζικό στερέωμα της χώρας μας, αναπτύσσεται με αρκετά γρήγορους ρυθμούς. Υπάρχουν βέβαια και άλλες μικρότερες ιδιωτικές ελληνικές τράπεζες, όπως αναφέρονται άλλωστε στην παράγραφο 2.2.

2.3.3 Πολιτική ιδιωτικοποιήσεων και κρατικές τράπεζες.

Σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της φιλελευθεροποίησης του τραπεζικού συστήματος ήταν και η απόφαση ιδιωτικοποίησης σειράς κρατικών τραπεζών κυρίως αυτών που ήταν υπό τον έλεγχο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, της Εμπορικής καθώς και της Αγροτικής Τράπεζας.

Η συγκεκριμένη διαδικασία ξεκίνησε στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας (1990) αλλά λόγω των αλλαγών στις κυβερνήσεις της χώρας εγκαταλείφθηκε για λίγο η προσπάθεια αυτή, για να συνεχιστεί και πάλι, με εντατικούς ρυθμούς το 1996, αλλάζοντας εντελώς το τραπεζικό τοπίο σε όφελος των ιδιωτικών τραπεζών.

Η δικαιολόγηση της πολιτικής των ιδιωτικοποιήσεων στην περίπτωση της πώλησης κρατικών τραπεζών στηρίχθηκε άλλοτε στην ανάγκη εξεύρεσης πόρων για την κάλυψη των δημόσιων ελλειμμάτων, άλλοτε στην ανάγκη περιορισμού του αντιπαραγωγικού και σπάταλου κράτους, άλλοτε στην ανάγκη κατάργησης των κρατικών μονοπωλίων ή ολιγοπωλίων, σε μία προσπάθεια για την ίση μεταχείριση των ιδιωτικών και δημόσιων τραπεζών (όπως θα δούμε και παρακάτω) καθώς και για την ενίσχυση του ανταγωνισμού. Επιπρόσθετα αποφάσεις περί ιδιωτικοποιήσεων κρατικών τραπεζών, έχουν παρθεί ως αναπόφευκτο αποτέλεσμα των διαδικασιών «ολοκλήρωσης» και «παγκοσμιοποίησης» της οικονομικής ζωής. Ταυτόχρονα το γενικότερο φαινόμενο των «εξαγορών και συγχωνεύσεων» που παρατηρείται, έχει συνδεθεί από ορισμένους μονοσήμαντα με την πολιτική ιδιωτικοποιήσεων, ενώ αποτελεί στην πραγματικότητα μια από τις μορφές εκδήλωσής του.

Όσον αφορά στον «αντιπαραγωγικό» και «σπάταλο» κρατικό τομέα, είναι αποτέλεσμα του τρόπου λειτουργίας των δημόσιων επιχειρήσεων και των κρατικών τραπεζών, που διαμόρφωναν (θέλουμε να πιστεύουμε ότι έχουν αλλάξει) συνθήκες εξυπηρέτησης των «διαπλεκόμενων συμφερόντων» μεταξύ εκπροσώπων της κρατικής γραφειοκρατίας και εκάστοτε κυβερνητικής εξουσίας. Κατά συνέπεια, η επίλυση του προβλήματος με τη «Σολομώντεια λύση», δηλαδή τις ιδιωτικοποιήσεις είναι ένας τρόπος επίλυσης που εξυπηρετεί κυρίως συγκεκριμένα ιδιωτικά συμφέροντα.

Οι ιδιωτικοποιήσεις που γίνονται στο όνομα της κατάργησης των κρατικών μονοπωλίων και της ενίσχυσης του ανταγωνισμού, στις περισσότερες περιπτώσεις έχουμε μετατροπή των κρατικών μονοπωλίων σε ιδιωτικά μονοπώλια. Το παραπάνω, είναι ιδιαίτερα φανερό στην περίπτωση ιδιωτικοποίησης ορισμένων κρατικών τραπεζών οι οποίες ενίσχυσαν είτε τη δύναμη μεγάλων πολυκλαδικών ομίλων (περίπτωση Βαρδινογιάννη, Alpha Bank), είτε τη δύναμη αναπτυσσόμενων ιδιωτικών

τραπεζικών ομίλων με αποτέλεσμα σιγά-σιγά να γίνουν σήμερα από τα μεγαλύτερα τραπεζικά ιδρύματα (περιπτώσεις Ομίλου Eurobank και Τράπεζας Πειραιώς).

Η πολιτική ιδιωτικοποιήσεων, ανεξάρτητα από τους λόγους προώθησής της, πρέπει να εξετάζεται ως προς το τελικό αποτέλεσμα και κυρίως σε όφελος τίνος πραγματοποιείται.

2.3.4 Η προσπάθεια που γίνεται για ισοδύναμη μεταχείριση δημοσίων και ιδιωτικών τραπεζών.

Όλη η φιλοσοφία της Συνθήκης της Ε.Ο.Κ. αλλά και της κοινωνικής πολιτικής για τον τραπεζικό τομέα, βασίζεται μεταξύ άλλων και στη θεμελιακή αντίληψη της ισοδύναμης μεταχείρισης δημοσίων και ιδιωτικών εταιριών και, κατ' επέκταση, μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών τραπεζών.

Τόσο η πρόσφατη όσο και η παλαιότερη πολιτική της Ένωσης είναι η εξάλειψη των κρατικών ενισχύσεων που παραβιάζουν κατ' αρχήν τη Συνθήκη της Ε.Ο.Κ. και στους ίδιους κανόνες του ανταγωνισμού που εφαρμόζονται στις τράπεζες καθώς και σε άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Για τον ευχερέστερο εντοπισμό ορισμένων ενισχύσεων προς τις δημόσιες τράπεζες, η Ένωση υιοθέτησε και εφαρμόζει την οδηγία για τη διαφάνεια των χρηματοδοτικών σχέσεων μεταξύ του δημοσίου και των δημοσίων πιστωτικών ιδρυμάτων.

Ενδιαφέρουσες είναι και οι προτάσεις της Επιτροπής στην περίπτωση καταδίκης του νόμου 1256/87 που προβλέπει την παρέμβαση των ελληνικών κρατικών τραπεζών στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Πρόκειται για ένα από τα σημεία στα οποία η Ένωση είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη.

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω, αντικειμενικός σκοπός της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ίση μεταχείριση από κάθε κράτος απέναντι στις ιδιωτικές τράπεζες και στις «κρατικού ενδιαφέροντος» τράπεζες.

2.4 Η Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

2.4.1 Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Μια σύντομη αναφορά στη δομή και τη μέχρι τώρα λειτουργία του τραπεζικού συστήματος της χώρας θα πρέπει να έχει ως αφετηρία τις δύο κύριες πηγές προβλημάτων, οι οποίες οριοθετούν και το μέγεθος της ανεπάρκειάς του. Πρόκειται για τη νομισματική πολιτική που ασκήθηκε τα μεταπολεμικά χρόνια και τη μορφολογική παρουσία του συστήματος, οι οποίες ταυτόχρονα ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό και για τις λειτουργικές αδυναμίες του.

Οι βασικές κατευθύνσεις που προσδιορίζουν την πιστωτική πολιτική στη χώρα μας, παρά τις αλλεπάλληλες νομικές ρυθμίσεις, δεν έχουν ουσιαστικά μεταβληθεί τα τελευταία σαράντα χρόνια. Αυτές βασίζονται κυρίως:

- α) στον διοικητικό καθορισμό όλων των επιτοκίων από τις νομισματικές αρχές, και
- β) στη διοικητική κατανομή του συνόλου όλων σχεδόν των πιστωτικών μέσων.

Αυτή η πολιτική οδήγησε, παρ' ότι θα πρέπει να δεχτούμε ότι για ένα διάστημα υπήρξε αναγκαία και χρήσιμη, σε σημαντικές στρεβλώσεις στην πιστωτική αγορά, οι οποίες επηρέασαν τη δομή του συνόλου της ελληνικής οικονομίας. Είναι φανερό ότι αυτό το είδος της πολιτικής εμπεριέχει στοιχεία τα οποία αναπόφευκτα θα οδηγούσαν σ' αυτές τις στρεβλώσεις. Όμως και η κακή εφαρμογή της συνέτεινε στη δημιουργία αυτών των συμπτωμάτων, που κατά κάποιο τρόπο απετέλεσαν τροχοπέδη στην προσπάθεια ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας.

Τα κυριότερα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

- α. Η εξουδετέρωση του μηχανισμού της αγοράς με τη διοικητική ρύθμιση των επιτοκίων, τα οποία δεν εξέφραζαν το πραγματικό κόστος ευκαιρίας, με αποτέλεσμα τη σπατάλη πιστωτικών πόρων. Η καθιέρωση πολλές φορές αρνητικών επιτοκίων απετέλεσε έναν ανορθόδοξο τρόπο χρηματοδότησης των οικονομικών δραστηριοτήτων και συνοδεύτηκε με

υπερζήτηση κεφαλαίων από τις επιχειρήσεις. Από την άλλη πλευρά το κράτος απορρόφησε σημαντικό μέρος των αποταμιεύσεων του κοινού, με αποτέλεσμα την υψηλή ελλειμματικότητα του.

➤ β. Ο έλεγχος της ποιότητας των χρηματικών διαθεσίμων μέσω ενός πολύπλοκου συστήματος δεσμεύσεων και αποδεσμεύσεων, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία οργανωμένης κεφαλαιαγοράς, στέρησε από τις νομισματικές αρχές τη δυνατότητα χρησιμοποίησης των γενικών μέσων πιστωτικής πολιτικής, όπως είναι ο προεξοφλητικός τόκος και η πολιτική της ανοιχτής αγοράς. Μοναδικό μέσο ποσοτικής πολιτικής που εφαρμόζεται, είναι η λεγόμενη πολιτική ενός ελάχιστου ποσοστού διαθεσίμων, η οποία όμως στη χώρα μας έχει καταστεί πολιτική του «μεγίστου» ποσοστού υποχρεωτικών διαθεσίμων, και σκοπεύει όχι τόσο στη διασφάλιση των αποταμιεύσεων του κοινού, όσο στον έλεγχο και την κατανομή των ελεύθερων αποθεμάτων των τραπεζών.

➤ γ. Η δημιουργία ενός δύσκαμπτου εμπορικού τραπεζικού συστήματος, του οποίου οι αποφασιστικές μεταβλητές ρυθμίζονται σχεδόν αποκλειστικά από τις νομισματικές αρχές, αφού χρησιμοποιείται από αυτές σαν όργανα ελέγχου πολλών μακροοικονομικών μεγεθών.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, διαπιστώνει κανείς σοβαρά προβλήματα στη διάρθρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος:

● i) Δεν υπάρχει οργανωμένη κεφαλαιαγορά που να είναι σε θέση να καλύψει τις μακροπρόθεσμες ανάγκες των επιχειρήσεων σε κεφάλαια. Έτσι αυτές αναγκάζονται να προσφύγουν στον τραπεζικό δανεισμό με αποτέλεσμα τη μεγάλη δανειακή τους επιβάρυνση και μία χειρίστη σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια. Συνέπεια αυτού είναι βέβαια η χαμηλή ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους. Σε ό,τι αφορά εξάλλου την ανάπτυξη του χρηματιστηρίου αξιών, αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ανυπαρξία προσφοράς νέων τίτλων, ιδιαίτερα λόγω του οικογενειακού χαρακτήρα των περισσότερων επιχειρήσεων και της σχετικής εύκολης πρόσβασής τους στον τραπεζικό δανεισμό, όπως και στην απορρόφηση του συνόλου σχεδόν των αποταμιεύσεων του κοινού από τις εμπορικές τράπεζες.

● ii) Η οργανωτική δομή του εμπορικού τραπεζικού συστήματος είναι σαφώς ολιγοπωλιακή και περιορίζει τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες των επιχειρήσεων. Η κυριαρχία λίγων και μεγάλων τραπεζικών συγκροτημάτων στην τραπεζική αγορά είναι σαφής και είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων επιλογών του παρελθόντος, οι οποίες ενίσχυσαν τη συγχώνευση των τραπεζικών ιδρυμάτων και είχαν σαν στόχο τη δημιουργία μεγάλων τραπεζών, ικανών να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού. Ανεξάρτητα όμως από την επιτυχία του τελευταίου στόχου, η κατάσταση που προέκυψε,

δημιούργησε σοβαρές στρεβλώσεις στην τραπεζική αγορά με συνακόλουθες προεκτάσεις στην εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας.

● **iii)** Ακόμα, διαπιστώνεται υψηλός συγκεντρωτισμός των τραπεζών στην περιοχή των Αθηνών, ο οποίος συνοδευόμενος και από μια γραφειοκρατική νοοτροπία συγκέντρωσης αρμοδιοτήτων και άσκησής τους από την έδρα της τράπεζας, επιδρά αρνητικά στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων που βρίσκονται στην περιφέρεια. Το γεγονός αυτό αναγκάζει τις επιχειρήσεις, μαζί βέβαια και με άλλους συνεργούς λόγους, να τοποθετούν την έδρα τους στην περιοχή των Αθηνών, ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα και γρηγορότερα, πράγμα που συντελεί στον γενικότερο συγκεντρωτισμό της οικονομικής δραστηριότητας. Από πρόχειρους υπολογισμούς, που έχουν γίνει από αρμόδια όργανα, το 80% περίπου της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τον ιδιωτικό τομέα χορηγείται από τα καταστήματα της ευρύτερης περιοχής Αθηνών, ενώ ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής προέρχεται από επιχειρήσεις εγκατεστημένες στην περιφέρεια.

● **iv)** Ο γενικός χαρακτήρας (*Universalbank-Typus*) των ελληνικών τραπεζών δεν είναι ικανός να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ιδιαίτερες χρηματοδοτικές ανάγκες συγκεκριμένων κλάδων της οικονομίας όπως είναι η βιοτεχνία, ο τουρισμός, η ναυτιλία, το εξαγωγικό εμπόριο, οι χρηματοδοτήσεις μεγάλων έργων κ.τ.λ. Η ανεπάρκειά τους οφείλεται κυρίως στην έλλειψη εξειδίκευσης, όπως και επαρκούς πείρας στη χρηματοδότηση πολλών από αυτούς τους τομείς. Για το λόγο αυτό παρατηρείται έντονο χρηματοδοτικό ενδιαφέρον για τους τομείς αυτούς από την πλευρά των εγκατεστημένων στην χώρα μας ξένων τραπεζών, αφού και οι ευκαιρίες κέρδους δείχνουν να είναι αρκετά ικανοποιητικές.

● **v)** Δεν υπάρχουν εκτός από το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, αυτόνομα ταμιευτήρια συλλογής των αποταμιευμάτων του κοινού, όπως και πολλά συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα.

Μια τρίτη ομάδα προβλημάτων έχει σχέση με τον τρόπο λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας. Πρόκειται εδώ ιδιαίτερα για την ποσότητα και ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών από τα επιμέρους ιδρύματα. Σε σύγκριση με άλλα τραπεζικά συστήματα της Δύσης, διαπιστώνει κανείς σημαντικές υστερήσεις στην αποδοτικότητα, όπως και στην παραγωγικότητα των τραπεζικών επιχειρήσεων. Φυσικά, για την μέτρια κατάσταση στην αποδοτικότητα των ελληνικών τραπεζών, δεν είναι μόνο αυτές υπεύθυνες. Η κρατική παρεμβατική πολιτική με το σύστημα της επιλεκτικής πιστωτικής πολιτικής (δεσμεύσεις-αποδεσμεύσεις) για το μεγαλύτερο μέρος των πιστωτικών μέσων, όπως και το πρόβλημα της χρηματοδότησης των λεγομένων «προβληματικών επιχειρήσεων», περιορίζουν τις δυνατότητες

των τραπεζών να ασκήσουν αυτόνομη πολιτική απόδοσης των εργασιών τους. Όμως για την χαμηλή παραγωγικότητα του τραπεζικού μας συστήματος συμβάλουν και οι παρακάτω παράγοντες, οι οποίοι και τελικά χαρακτηρίζουν και το επίπεδο ανάπτυξης του χρηματοοικονομικού μας συστήματος.

- Α. ο ανεπαρκής τεχνολογικός εξοπλισμός των ιδρυμάτων.
- Β. η πλημμελής εκπαίδευση και εξειδίκευση του προσωπικού.
- Γ. το χαμηλό επίπεδο οργάνωσης των τραπεζών.
- Δ. το γενικότερο χαμηλό επίπεδο συναλλαγών στη χώρα μας με τη χρησιμοποίηση του ρευστού χρήματος έναντι των επιταγών.
- Ε. η ίδρυση υποκαταστημάτων στη χώρα μας, με όχι πάντα καθαρά οικονομικά κριτήρια απόδοσης κ.α.

Ένα άλλο καθοριστικό και υπέρμετρο πρόβλημα που υπάρχει στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι ο κρατικός παρεμβατισμός. Η εκτεταμένη παρέμβαση του κράτους στον τραπεζικό τομέα, δικαιολογείται από το γεγονός ότι ο κύριος μέτοχος των τραπεζών που πρωταγωνιστούν στον ελληνικό τραπεζικό χώρο και που κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς (η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και η Εμπορική Bank) είναι το δημόσιο. Η κρατική παρέμβαση ενισχύεται με το διορισμό των διοικητικών συμβουλίων και με τις οδηγίες που αφορούν την πιστωτική πολιτική και άλλων παρεμβάσεων που προέρχονται συνήθως από τις εν ενεργεία κυβερνήσεις.

Είναι φανερό, ότι το πλήθος των προβλημάτων, τα οποία μόνο επιγραμματικά, και από τα οποία μόνο τα σπουδαιότερα αναφέρθηκαν, σηματοδοτούν ένα πιστωτικό και τραπεζικό σύστημα που βρίσκεται σε υπανάπτυξη. Αυτό το σύστημα επιβάλλεται να εκσυγχρονιστεί, ιδιαίτερα λόγω των συνθηκών ανταγωνισμού, όπως ήδη αναφέρθηκαν, μπροστά στις οποίες μετά από την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, το 1992, έχουν βρεθεί οι ελληνικές τράπεζες. Οι διαφαινόμενες εξάλλου τάσεις στη διεθνή τραπεζική αγορά, δείχνουν ότι προχωρούμε συνεχώς προς όλο και μεγαλύτερους βαθμούς διεθνοποίησης των εργασιών, πράγμα που αναγκαστικά επιβάλλει στις ελληνικές τράπεζες να προσαρμοστούν.

2.4.2 Τα πλεονεκτήματα των ελληνικών τραπεζών.

Οι επιδόσεις των ελληνικών τραπεζών τα τελευταία χρόνια υπήρξαν γενικώς ικανοποιητικές. Οι τράπεζες αξιοποίησαν, σε σημαντικό βαθμό, τις δυνατότητες που τους προσέφερε η απελευθέρωση των αγορών και η αυξημένη ζήτηση χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών ήταν κατά κανόνα υψηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ το μέγεθός τους εξακολουθεί να είναι αρκετά μικρότερο. Οι παράγοντες αυτοί επέτρεψαν στις ελληνικές τράπεζες να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους βάση και να αναδιαρθρώσουν τα χαρτοφυλάκιά τους. Την τελευταία εξαετία τα ίδια κεφάλαια των ελληνικών εμπορικών τραπεζών αυξήθηκαν κατά 1,7 δις. € του συνόλου του ενεργητικού τους.

Προκειμένου να αποκομίσουν πλήρως τα οφέλη που πηγάζουν από τη Νομισματική Ένωση, οι τράπεζες ήταν έτοιμες να αντιμετωπίσουν την επερχόμενη πρόκληση από πλευράς ανταγωνισμού. Δεδομένα ότι οι τραπεζικές εργασίες «χονδρικής» (wholesale banking activities) χαρακτηρίζονται από σημαντικές οικονομίες κλίμακας, η παρουσία στα κυριότερα χρηματοοικονομικά κέντρα φαίνεται να αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή λειτουργία των ελληνικών τραπεζών.

Ακόμα η πολύμορφη και αυξανόμενη συνεργασία των ελληνικών τραπεζών με ξένα τραπεζικά και χρηματοοικονομικά συγκροτήματα, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη διεθνή τους δράση, δίνει στις τράπεζες «πολυεθνικά» χαρακτηριστικά. Ταυτόχρονα, η δεσπόζουσα θέση που κατέχει στο χρηματοπιστωτικό τομέα, τους δίνει χαρακτηριστικά πολυκλαδικού «χρηματοπιστωτικού συγκροτήματος» με επιχειρηματικό κέντρο, την τράπεζα «γενικών συναλλαγών». Η πολύμορφη οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων κατατάσσει από κοινωνιολογική άποψη τον ηγετικό τους πυρήνα, στα μέλη της χρηματιστικής ελίτ της ευρωπαϊκής Οικονομίας.

Σαν πλεονέκτημα των ελληνικών τραπεζών, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τον λειτουργικό τους εκσυγχρονισμό, σε επίπεδο μάλιστα που αγγίζει το ρυθμό εκείνο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καθοριστικός λοιπόν, παράγοντας ανοδικής πορείας των ελληνικών τραπεζών, ήταν και είναι ο έγκαιρος προσανατολισμός στην προσφορά νέων τραπεζικών «προϊόντων» και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, καθώς επίσης η χρήση νέων τεχνολογιών και η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και λειτουργίας, μαζί και προγραμμάτων εκπαίδευσης προσωπικού.

2.5 Τάσεις και προοπτικές του ελληνικού τραπεζικού τομέα για το μέλλον.

2.5.1 Τάσεις και Προοπτικές για το μέλλον.

Αποτελεί γενικά παραδεκτή αρχή, ότι η ασκούμενη, μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος, πολιτική και ο βαθμός ανάπτυξης του ίδιου του πιστωτικού συστήματος, επηρεάζουν καθοριστικά την κατανομή και το κόστος των πιστώσεων και κεφαλαίων ανάμεσα στους διάφορους τομείς της οικονομίας (μεταποίηση - υπηρεσίες, ιδιώτες - δημόσιο - κοινωνικός τομέας, κέντρο - περιφέρεια). Γι αυτό και το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί βασικό εργαλείο για την άσκηση της συνολικής οικονομικής πολιτικής από την εκάστοτε κυβέρνηση. Στα πλαίσια του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι Τράπεζες βρίσκονται στο κέντρο του συστήματος αφού ως γνωστό έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας χώρας, να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη, να ενοποιούν την οικονομική διαδικασία της παραγωγής, της διανομής και της κατανάλωσης.

Στο Διεθνές Τραπεζικό Σύστημα την τελευταία 10ετία και στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων, με σημαντικότερες την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και την ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Ιδιαίτερα στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι τράπεζες αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις και αλλαγές με τα νέα δεδομένα της Ο.Ν.Ε. και του ΕΥΡΩ, αλλαγές που έχουν ιδιαίτερα μεγάλο κόστος και δημιουργούν ιδιαίτερα έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες. Οι εξελίξεις υποχρεώνουν τις τράπεζες να προβούν σε αναδιάρθρωση της επιχειρηματικής τους δομής και σε επανεξέταση της στρατηγικής τους, με αξιοποίηση των οικονομιών κλίμακας και φάσματος και μείωση του λειτουργικού τους κόστους.

Οι παραπάνω εξελίξεις θα υποχρεώσουν τις τράπεζες και στην Ελλάδα να αντιμετωπίσουν στη χάραξη της στρατηγικής τους σοβαρά ζητήματα, όπως του καθορισμού του άριστου τραπεζικού μεγέθους και της εκμετάλλευσης οικονομιών κεφαλαιακής βάσης, του προσδιορισμού του βαθμού διεθνοποίησης των δραστηριοτήτων τους και του καθορισμού του εύρους των προϊόντων και υπηρεσιών που θα προσφέρουν στους πελάτες τους. Εκτιμάται ότι όσα πιστωτικά ιδρύματα καθυστερήσουν την προσαρμογή της στρατηγικής τους και των υποδομών τους στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται στον ευρωπαϊκό

χώρο και δεν προετοιμασθούν κατάλληλα, κινδυνεύουν με αποδυνάμωση της κερδοφορίας τους.

Η κυρίαρχη τάση, που υπάρχει, είναι οι εξαγορές και συγχωνεύσεις για την δημιουργία μεγάλων χρηματοοικονομικών ομίλων, έτοιμων να ανταγωνισθούν αποτελεσματικά σε διεθνές επίπεδο. Στόχος είναι η απόκτηση ισχυρής κεφαλαιακής διάρθρωσης, τα μεγάλα δίκτυα και η ικανότητα προσφοράς πακέτων προϊόντων σε ελκυστικές τιμές.

Η άλλη επιλογή είναι η ενίσχυση του ρόλου των μικρότερων, σύγχρονων και ευέλικτων τραπεζών, με παραγωγή εξειδικευμένου φάσματος νεωτεριστικών προϊόντων και υπηρεσιών, παράλληλα με την διασύνδεση του δικτύου τους με μεγαλύτερες χρηματοοικονομικές μονάδες και διατραπεζικά δίκτυα. Η νέα τεχνολογία προσφέρει αυτονομία στην επεξεργασία των πληροφοριών και κατ' επέκταση αύξηση της χρησιμότητας του χρήστη, ευελιξία και προσαρμοστικότητα.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες έχει ιδιαίτερη σημασία για το συνδικαλιστικό κίνημα η κατανόηση των παραμέτρων που διαμορφώνουν το νέο σκηνικό. Στο πρόσφατο παρελθόν η "παγκοσμιοποίηση" στο τραπεζικό σύστημα συνδεόταν κυρίως με την καλύτερη εξυπηρέτηση των "πολυεθνικών πελατών" των Τραπεζών. Στη συνέχεια επεκτάθηκε με ταχείς ρυθμούς σε όσες χώρες και οικονομίες προσφέρουν τις κατάλληλα απελευθερωμένες αγορές (ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά, χώρες NAFTA, North American Free Trade Agreement), σε χώρες της Ν.Α. Ασίας και την Ιαπωνία. Η ίδια διαδικασία αντικατοπτρίζεται στη λειτουργία των χρηματαγορών και κεφαλαιαγορών, τις κρίσεις των οποίων παρακολουθούμε όλο και συχνότερα με αλληλεπίδραση σε όλες τις χώρες (domino effect).

Βασικό γεγονός για την κατανόηση των μελλοντικών εξελίξεων είναι η πρόσφατη ρύθμιση για την εξαφάνιση του προστατευτισμού των χρηματοοικονομικών αγορών. Τον Δεκέμβριο του 1997, αποφασίστηκε στη Γενεύη από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), η απελευθέρωση των διεθνών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η συμφωνία αυτή επηρεάζει 102 χώρες, ενώ η υλοποίησή της που ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 1999, συνέβαλε στην αναδιαμόρφωση της παγκόσμιας αγοράς χρηματοοικονομικών υπηρεσιών καθώς επίσης επηρέασε, εξίσου, την μορφολογία των εγχώριων αγορών. Η συμφωνία αφορά το 95% της παγκόσμιας αγοράς χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Τράπεζες, ασφάλειες, χρηματιστηριακές αγορές, κίνηση κεφαλαίων, κ.ά.). Η αγορά αυτή έχει τεράστια μεγέθη της τάξης των \$17,8 τρις σε χρεόγραφα, \$38 τρις σε δάνεια, \$2,2 σε παραγωγή ασφαλιστρων και \$1,2 τρις σε ημερήσιες συναλλαγές συναλλάγματος. Η διάσταση των αλλαγών που θα προκύψουν, καθώς θα πέσουν ολοκληρωτικά τα σύνορα των συναλλαγών, προφανώς θα προδιαγράψουν ένα τελείως διαφορετικό

περιβάλλον, τις επιπτώσεις του οποίου δεν μπορούμε με ευκολία να μαντέψουμε.

Το τελικό συμπέρασμα είναι αισιόδοξο, ιδιαίτερα εάν οι τράπεζες επιταχύνουν τις πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει με στόχο τον εκσυγχρονισμό τους, την εξυγίανση του χαρτοφυλακίου τους, την αναβάθμιση των υποδομών τους και του ανθρώπινου παράγοντα, τον περιορισμό των λειτουργικών τους δαπανών, τη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών, τη δημιουργία ισχυρών χρηματοοικονομικών ομίλων με υψηλούς δείκτες φερεγγυότητας και τη διεύρυνση της παρουσίας τους σε νέες αγορές. Οφείλουν επίσης να οριοθετήσουν τη στρατηγική τους όσον αφορά το εύρος των δραστηριοτήτων που θα αναπτυχθούν και το βαθμό διεθνοποίησής τους άμεσα ή έμμεσα που θα επιδιώξουν. Παράλληλα, η Πολιτεία και οι αρμόδιοι φορείς θα πρέπει να συμβάλλουν στον περαιτέρω εκσυγχρονισμό των υποδομών των αγορών κεφαλαίου και χρήματος και στην εξάλειψη των στρεβλώσεων που υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τραπεζικού τομέα.

2.5.2 Παρέμβαση για τους κινδύνους και τις προκλήσεις της Διεθνοποίησης.

Η πρόσφατη αναταραχή στις διεθνείς αγορές που ξεκίνησε με τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα στις χώρες της Άπω Ανατολής και την Ιαπωνία και συνεχίζεται με την κρίση στη Ρωσία και τις πιέσεις στη Λατινική Αμερική, επιβεβαιώνει ότι έχουμε εισέλθει σε μια νέα κρίσιμη φάση της παγκόσμιας οικονομίας, όπου όλες σχεδόν οι χώρες είναι ευάλωτες στις διεθνείς αναταράξεις. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών, η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η επανάσταση της τεχνολογίας, της πληροφορικής, που επιτρέπει την μεταφορά σημαντικών κεφαλαίων σε ελάχιστο χρόνο από αγορά σε αγορά και από χώρα σε χώρα, η ανάπτυξη σε σημαντικό βαθμό της θεσμικής διαχείρισης, η κατάργηση όλων των εγχώριων περιορισμών στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων των περισσότερων χωρών, έχουν δημιουργήσει συνθήκες, όπου το πρόβλημα μιας χώρας γίνεται σύντομα πρόβλημα της διπλανής και πιθανά, αν δεν αντιμετωπιστεί επιτυχώς, μετατρέπεται ως πρόβλημα και στον υπόλοιπο κόσμο.

Ζούμε σε μία νέα εποχή παγκοσμιοποίησης και ολοκλήρωσης των οικονομιών και των αγορών χρήματος, συναλλάγματος και κεφαλαίου όπου κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζουν οι βραχυχρόνιες κινήσεις του

χρηματιστηριακού και κερδοσκοπικού κεφαλαίου. Έτσι η μεταβλητότητα των τιμών στο χρηματοπιστωτικό χώρο έχει αυξηθεί σημαντικά, η αβεβαιότητα έχει λάβει νέες διαστάσεις και παρατηρούμε ότι οι χρηματιστηριακές κρίσεις αν δεν αντιμετωπιστούν επιτυχώς, μετεξελίσσονται σταδιακά σε νομισματικές και τελικά σε οικονομικές, ενώ οι αρνητικές επιπτώσεις μεταφέρονται ακόμα και σε χώρες που ακολουθούν σοβαρή και αξιόπιστη μακροοικονομική πολιτική και δεν έχουν γενικότερα σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Πρέπει να τονιστεί ότι είναι σημαντικές οι αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομία και την ανάπτυξη από τη μεγάλη μεταβλητότητα των επιτοκίων, των χρηματιστηριακών τιμών και των τιμών συναλλάγματος. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου εξελίσσεται με μεγάλη ταχύτητα. Η πορεία αυτή δεν συνοδεύθηκε από αντίστοιχη ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας των χωρών και της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζουν, ούτε με την απαραίτητη ενίσχυση των διεθνών θεσμών και οργανισμών εποπτείας και ελέγχου.

Τα βήματα που έγιναν ήταν μικρά. Βρισκόμαστε δηλαδή μπροστά σε ένα έλλειμμα διεθνούς αποτελεσματικού συντονισμού της οικονομικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, αλλά και των γενεσιουργών αιτιών των αναταράξεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Έχουν ωριμάσει πλέον οι συνθήκες για τον καλύτερο συντονισμό του συνόλου των οικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου το βάρος έχει πέσει στην ενιαία νομισματική πολιτική και την καθιέρωση του Ευρώ, όσο και στην ευρύτερη ομάδα των μεγάλων βιομηχανικών χωρών (G.7). Πρέπει να ενισχυθεί επίσης και η διεθνής αποτελεσματική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των αγορών χρήματος και κεφαλαίου σε παγκόσμιο επίπεδο διότι παρατηρούνται ανησυχητικά φαινόμενα υπερδανεισμού χωρών και ιδιωτών χωρίς να τηρούνται επαρκώς οι απαραίτητοι κανόνες ορθής διαχείρισης και ανάλυσης του πιστωτικού κινδύνου. Για παράδειγμα ενδεικτική είναι η απουσία ολοκληρωμένης παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο θέμα της Ρωσίας, που αν δεν αντιμετωπιστεί μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην Ευρώπη. Αντίστοιχα σοβαρά είναι τα ζητήματα που απασχολούν τις χώρες της Άπω Ανατολής και την Ιαπωνία χωρίς να έχουν οι χώρες αυτές αναλάβει τις απαραίτητες ουσιαστικές πρωτοβουλίες για την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων.

Στο νέο διεθνές περιβάλλον που διαμορφώνεται θα πρέπει να επανεξετασθούν και να περιορισθούν οι βραχυχρόνιες κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίων διεθνώς, μέσω αποτελεσματικότερης εποπτείας και αυστηρών κανόνων διαχείρισης, θα πρέπει να τεθούν φραγμοί στις μορφές θεσμικής διαχείρισης που είναι έντονα κερδοσκοπικές με χρήση

δανειακών κεφαλαίων, όπως τα hedge funds, ακόμα χρειάζεται να δημιουργηθούν μηχανισμοί ελέγχου και παρέμβασης στη συμπεριφορά εξωχώριων (off shore) κεφαλαίων, τα οποία στερούν φορολογικούς πόρους τους προϋπολογισμούς και τις δαπάνες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα πρέπει να υπάρξουν παρεμβάσεις σε επίπεδο διεθνών οργανισμών και Ευρωπαϊκής Ένωσης για την βελτίωση και εξορθολογισμό των θεσμικών πλαισίων κινδύνου, μέσα στα οποία θα μπορούν να κινούνται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έτσι ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι χρεοκοπίας από ανεξέλεγκτα επιχειρηματικά ρίσκα αλλά και η δημιουργία κανόνων διαφάνειας στις συγχωνεύσεις - εξαγορές για την αποτροπή μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καταστάσεων. Παράλληλα, όμως, οι χώρες πρέπει να θωρακίσουν τις οικονομίες τους με την εφαρμογή της κατάλληλης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής που διασφαλίζουν αφ' ενός ικανοποιητικούς όρους ανάπτυξης και μακροοικονομικής σταθερότητας, αφ' ετέρου κοινωνική συνοχή. Παρατηρούμε για παράδειγμα στο Ελληνικό Χρηματιστήριο την μια ημέρα αθρόες πωλήσεις μετοχών και την επόμενη αθρόες αγορές με τις τιμές να κυμαίνονται μεταξύ $\pm 8\%$ χωρίς να έχουν αλλάξει τα βασικά στοιχεία της ελληνικής οικονομίας. Διερωτάται κανείς για τη χρησιμότητα και την λογική συνέπεια των παραπάνω αλλαγών που δημιουργούν αβεβαιότητα και αστάθεια στην οικονομία.

Γ' Κεφάλαιο

ΠΟΙΟ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ. ΠΟΙΑ Η ΜΕΤΑΞΥ
ΤΟΥΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ.

3.1 Ποίο το επίπεδο των ελληνικών τραπεζών σε σχέση με εκείνες της Ευρώπης.

3.1.1 Εισαγωγή.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, παρά τις σημαντικές υπηρεσίες που έχει προσφέρει στην ανάπτυξη του τόπου, βρίσκεται σήμερα σε μία αποφασιστική καμπή, η οποία θα προδιαγράψει, όχι μόνο το μέλλον του ίδιου, αλλά και την πορεία της εθνικής μας οικονομίας γενικότερα. Κατά συνέπεια, αυτό που προέχει αυτή τη στιγμή είναι, να αναζητηθούν οι αναγκαίες εκείνες προσαρμογές, που θα καταστήσουν αποτελεσματικότερο και κατ' επέκταση ανταγωνιστικότερο, αφού εξυπακούεται ότι είναι υποχρεωμένο να λειτουργεί μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον, το οποίο και ισχυρά πλεονεκτήματα παρουσιάζει, αλλά και συνεχώς μεταβάλλεται, ιδιαίτερα με τη διαρκώς αυξανόμενη διεθνοποίηση των τραπεζικών εργασιών. Οι χρηματοοικονομικές εξελίξεις, τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ε.Ε., ασκούν σημαντική επιρροή επί τραπεζικών μας πραγμάτων, στο μέλλον δε αναμένεται ότι ο παράγοντας αυτός θα έχει αποφασιστικότερη συμμετοχή στη διαμόρφωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

3.1.2 Η Ελλάδα ως χρηματοπιστωτικό κέντρο μεγάλης περιφερειακής εμβέλειας.

Είναι προφανές ότι η ικανοποίηση των αναγκών της εγχώριας οικονομίας θα πρέπει να προέχει σε κάθε χρηματοπιστωτικό κέντρο.

Στην χάραξη της στρατηγικής για την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού χρηματοοικονομικού συστήματος, θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη, όχι μόνο οι άμεσα ορατές αλλά και οι μελλοντικές παράμετροι ενός αυξανόμενου ανταγωνισμού στο χώρο της μεσογειακής λεκάνης και ιδιαίτερα και της γειτονικής Τουρκίας η οποία έχει ήδη πραγματοποιήσει σημαντικά βήματα για την απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού της συστήματος. Δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι

ένα σύγχρονο τραπεζικό σύστημα αποτελεί μια από τις βασικές παραμέτρους προσέλκυσης ξένων επενδυτών.

Το άνοιγμα της κοινοτικής τραπεζικής αγοράς αναπόφευκτα παρουσιάζει μια ιδιαίτερη πρόσκληση για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα που θα πρέπει να καταβάλει προσπάθειες για τη δημιουργία ενός κλίματος ευνοϊκού για την προσέλκυση τραπεζικών εργασιών. Είναι πολλοί οι παράγοντες που θα κρίνουν την τύχη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, όπως το ευρύτερο πολιτικό και οικονομικό κλίμα, το ρυθμιστικό, ο βαθμός παρέμβασης του κράτους στις τραπεζικές εργασίες, ο ρόλος που θα διαδραματίσουν οι εργαζόμενοι, η ικανότητα του συστήματος να εξασφαλίσει ικανούς managers με διεθνή εμπειρία, η σύγχρονη τεχνολογία οι τηλεπικοινωνίες, το χρηματιστήριο.

3.1.3 Πως διαγράφεται η θέση των ελληνικών τραπεζών στο περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ, το 1981 και η πρόσφατη καθιέρωση του ευρώ (€) στις οικονομικές μας συναλλαγές έχει επιφέρει σημαντικές μεταβολές στη μορφολογία του Ελληνικού τραπεζικού τοπίου καθώς και στις χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, με κύριο άξονα τον εκσυγχρονισμό και την εναρμόνιση τους προς τα διεθνή πρότυπα λειτουργίας των αγορών.

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση, η οποία με την ολοκλήρωσή της, χαρακτηρίζεται από:

- σταθερότερο μακροοικονομικό περιβάλλον,
- υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης,
- χαμηλό πληθωρισμό και επιτόκια,
- περιορισμένη συναλλαγματική αβεβαιότητα και
- αποτελεσματικότερες αγορές χρήματος και κεφαλαίου,

είναι προφανές ότι θα έχει, μεσομακροπρόθεσμα, θετικές επιδράσεις στο Τραπεζικό τομέα και γενικότερα στον χρηματοπιστωτικό χώρο.

Ιδιαίτερα για τις Ελληνικές Τράπεζες οι οποίες λειτουργούσαν επί πολλά χρόνια σε ένα οικονομικό περιβάλλον που χαρακτηρίζονταν από μακροοικονομικές ανισορροπίες, υψηλά επιτόκια και διοικητικούς και θεσμικούς περιορισμούς οι οποίοι στρέβλωναν σε αρκετές περιπτώσεις τον ανταγωνισμό και δεν διευκόλυναν την ανάπτυξη, έχουν πολλά περισσότερα να κερδίσουν από τη λειτουργία τους στο ανωτέρω

περιγραφόμενο και ισχύον περιβάλλον της ONE και να δραστηριοποιηθούν σε μια πιο μεγάλη και πολύ πιο πλούσια αγορά από την Ελληνική.

3.1.4 Πού θα πρέπει να επενδύσουν οι ελληνικές τράπεζες για να αντεπεξέλθουν στα ευρωπαϊκά τραπεζικά πρότυπα;

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει προσαρμοστεί αποτελεσματικά στα νέα δεδομένα που επικρατούν στον εξωτερικό χώρο και παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές ταχύρυθμης ανάπτυξης για το άμεσο μέλλον και μάλιστα με ρυθμό που ξεπερνά εκείνον του μέσου όρου των ευρωπαϊκών χωρών.

Ένας από τους στρατηγικούς παράγοντες της επιβίωσης των ελληνικών τραπεζών είναι η σωστή τεχνολογική επένδυση. Η εισαγωγή της τεχνολογίας στον τραπεζικό τομέα αποτελεί μία παράμετρο που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής από τις ελληνικές τράπεζες. Διότι από αυτήν θα εξαρτηθεί το εύρος, η ποιότητα και η τιμή των υπηρεσιών που θα προσφέρουν οι τράπεζες στους υποψήφιους πελάτες τους.

Η επένδυση σε κατάλληλη τεχνολογία αποτελεί μια στρατηγική απόφαση η οποία συνήθως συνεπάγεται μεγάλο κόστος. Αν και ορισμένες ελληνικές τράπεζες έχουν κάνει σημαντικά βήματα για τον εξοπλισμό τους σε σύγχρονες τεχνολογίες, παραμένουν ακόμη μεγάλα περιθώρια βελτίωσης στις περισσότερες από αυτές.

3.2 Σύγκριση ελληνικών-ευρωπαϊκών τραπεζών.

3.2.1 Πού υστερούν οι ελληνικές τράπεζες σε σχέση με τις ευρωπαϊκές.

Όπως αναφέρθηκε, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα βρίσκεται σε αποφασιστικό σημείο καμπής. Στα επόμενα χρόνια είναι βέβαιο ότι οι ελληνικές τράπεζες και τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα θα αντιμετωπίσουν τον διεθνή ανταγωνισμό λόγω των μεταβολών και εξελίξεων που συντελούνται στον διεθνή τραπεζικό χώρο, της ανάπτυξης της τραπεζικής τεχνολογίας και των νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, όπως και των θεσμικών αλλαγών που διαμορφώνονται στο συγκλίνον ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα. Για να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις αναπτυξιακές απαιτήσεις της ελληνικής οικονομίας, θα πρέπει να προχωρήσουν στις αναγκαίες προσαρμογές ώστε να επιτύχουν στο έργο τους.

Η νέα στρατηγική, που υιοθετήθηκε και εφαρμόζεται με συνέπεια και ταχύ ρυθμό από τις νομισματικές αρχές, περιλαμβάνει όχι μόνο τις αναγκαίες νομικές, θεσμικές και λειτουργικές αλλαγές στον τραπεζικό τομέα, αλλά και μέτρα για την ενίσχυση και ανάπτυξη της χρηματαγοράς και της κεφαλαιαγοράς.

Η ανάπτυξη των αγορών χρήματος και κεφαλαίου θα αυξήσει, όπως ήδη αναφέρθηκε, τον ανταγωνισμό στο νομισματοπιστωτικό μας σύστημα. Για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος θα πρέπει να ληφθούν ορισμένα μέτρα που να στοχεύσουν στην οργανωτική αναδιάρθρωση της κεφαλαιαγοράς και την ενίσχυση τόσο της πλευράς της προσφοράς, όσο και της ζήτησης. Απαραίτητες βέβαια προϋποθέσεις για την επιτυχία κάθε εγχειρήματος με στόχο την αναβάθμιση της κεφαλαιαγοράς είναι η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, αξιοπιστίας και διαφάνειας για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Η πλευρά της προσφοράς είναι δυνατό να ενισχυθεί με την έκδοση χρεογράφων (ομολογίων, ομολόγων) από το κράτος, τις δημόσιες επιχειρήσεις, καθώς και τις αναπτυξιακές και εμπορικές τράπεζες. Καθώς θα αποκαθιστάται η εμπιστοσύνη του κοινού στο θεσμό, αναμένεται να ακολουθήσουν και οι βιομηχανικές και εμπορικές εταιρίες, προσφέροντας βραχυχρόνιους και μακροχρόνιους τίτλους.

Η πλευρά της ζήτησης θα πρέπει να ενισχυθεί με τη συμμετοχή των αναπτυξιακών και εμπορικών τραπεζών όπως και των εγχώριων και

των ξένων επενδυτών. Για να επιτύχει η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να συνοδευτεί από την κατάλληλη ευνοϊκή φορολογική πολιτική. Η ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς θα προσφέρει στους αποταμιευτές εναλλακτικές δυνατότητες επένδυσης των χρημάτων τους και ποικιλία τίτλων, και στους δανειζόμενους επιχειρηματίες εναλλακτικές πηγές άντλησης κεφαλαίων. Θα πρέπει να αναμένεται ακόμη και ο περιορισμός της παράνομης εξαγωγής κεφαλαίων, που αποτελεί σήμερα μία από τις βασικότερες παθογόνες καταστάσεις στην ελληνική οικονομία.

Σημαντικός εξάλλου είναι και ο ρόλος του δημόσιου τομέα στην ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς όπως και στη γενικότερη εξυγίανση του νομισματοπιστωτικού μας συστήματος. Το Δημόσιο και οι δημόσιες επιχειρήσεις θα πρέπει να καλύπτουν τα ελλείμματά τους με προσφυγή στη χρηματαγορά και κεφαλαιαγορά προσφέροντας ανταγωνιστικούς τίτλους. Έτσι η υποστήριξη της αναπτυξιακής και κοινωνικής του πολιτικής θα γίνεται με την εξασφάλιση κεφαλαίων από την αγορά, η δε επιδότηση επιτοκίου, καθώς και οι επιχορηγήσεις με πληρωμές από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Με την εφαρμογή των μέτρων απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος διαμορφώνονται συνθήκες ανταγωνισμού τόσο μεταξύ των ελληνικών τραπεζών, όσο και μεταξύ ελληνικών και ξένων τραπεζών. Πέρα από τον εσωτερικό ανταγωνισμό, οι τράπεζες θα αντιμετωπίσουν όσων αφορά τη διαχείριση των χρηματικών αποταμιεύσεων, ανταγωνισμό από τις αγορές χρήματος και κεφαλαίου που θα αναπτυχθούν. Οι τράπεζες θα αναγκαστούν να προσελκύσουν αποταμιεύσεις με την εφαρμογή νέων χρηματοπιστωτικών μέσων προσαρμοσμένων στις ανάγκες του κοινού και να βελτιώσουν τις παρεχόμενες τραπεζικές υπηρεσίες και τα χρηματοδοτικά προϊόντα.

Όσον αφορά την ολιγοπωλιακή διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος, η παρουσία και λειτουργία μεγάλων τραπεζών εμποδίζει την ανάπτυξη ανταγωνιστικών συνθηκών και την ενίσχυση των μικρότερων. Τα μέτρα τα οποία έχουν προταθεί, αποβλέπουν στην ενίσχυση του ρόλου των μικρών τραπεζών. Η αύξηση εξάλλου του αριθμού των ξένων τραπεζών κρίνεται θετική από την άποψη της ανάπτυξης ανταγωνιστικών συνθηκών και εισαγωγής νέων χρηματοδοτικών προϊόντων και τεχνολογίας.

Σε μικροοικονομικό επίπεδο, οι τράπεζες είναι αναγκαίο να δώσουν έμφαση στον λειτουργικό εκσυγχρονισμό ώστε να μπορέσουν να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τα μέτρα νομισματική σ και πιστωτικής πολιτικής και τις θεσμικές αλλαγές. Είναι λοιπόν προϋπόθεση της επιτυχίας της στρατηγικής αναμόρφωσης του τραπεζικού συστήματος ο λειτουργικός εκσυγχρονισμός του. Αυτό σημαίνει τη συστηματική βελτίωση και προσαρμογή των ενδογενών παραγόντων των τραπεζών, που συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και συνεπώς της

ανταγωνιστικότητάς τους πέρα από την εφαρμογή των αρχών, των κανόνων και των μέτρων που καθορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών, επιβάλλεται η εισαγωγή των τεχνολογικών καινοτομιών στις τράπεζες, η παροχή νέων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, η αναδιοργάνωση και αναδιάρθρωσή τους, η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και η βελτίωση των σχέσεών τους με τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις. Με τη στρατηγική αναμόρφωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, εγκαινιάζεται μία δυναμική διαδικασία μετασχηματισμού, και μετεξέλιξης των ελληνικών τραπεζών, οι οποίες πρέπει να προσαρμοστούν στις διεθνείς εξελίξεις του τομέα, στις κοινοτικές θεσμικές αλλαγές και στις αναπτυξιακές επιλογές της ελληνικής οικονομίας, με επιταχυνόμενο ρυθμό.

Όπως αναφέρθηκε, οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και οι σημαντικές μεταβολές στον τραπεζικό τομέα συντέλεσαν στην εξέλιξη και στη συνέχεια στην εξάπλωση των νέων τεχνολογιών στις τράπεζες. Παράλληλα, τα νέα τραπεζικά προϊόντα δεν επέφεραν μόνο μεταβολές στην οργάνωση των τραπεζών, στις εργασιακές σχέσεις, αλλά και στις σχέσεις με το κοινό και τις επιχειρήσεις.

Η ανάπτυξη της νέας τεχνολογίας στις τράπεζες, η λεγόμενη ηλεκτρονική τραπεζική, έχει βελτιώσει τα συστήματα πληρωμών με τη χρησιμότητα των δικτύων τερματικών αυτόματης καταβολής μετρητών, των αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ATMS), την ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων στα σημεία πωλήσεων και ακόμη την τραπεζική εξυπηρέτηση στο γραφείο ή ακόμα και στο σπίτι (office, home banking).

Οι πιο πάνω σύγχρονες τραπεζικές υπηρεσίες μαζί με κάποιες άλλες εξυπηρετήσεις στις πληρωμές, αν και έχουν προσφερθεί τα τελευταία χρόνια από τις ελληνικές τράπεζες, αναμένεται να αναπτυχθούν ακόμα περισσότερο στο άμεσο μέλλον. Οι εφαρμογές αυτές αποβλέπουν στην πληρέστερη εξυπηρέτηση του κοινού σύμφωνα με τις ανάγκες του και την υλοποίηση της τραπεζικής στρατηγικής της λιανικής παροχής τραπεζικών υπηρεσιών (retail banking). Επιπλέον αναμένεται και η εφαρμογή στις τράπεζες της νέας τεχνολογίας της πληροφορικής με στόχο την πληρέστερη παροχή πληροφοριών προς το κοινό και τις επιχειρήσεις. Το αποτέλεσμα της προσφοράς των σύγχρονων τραπεζικών υπηρεσιών θα είναι η ενημέρωση, ο εθισμός του κοινού στη χρησιμοποίησή τους, καθώς και η μείωση του λειτουργικού και κοινωνικού κόστους των συναλλαγών με την απλοποίηση και την επιτάχυνση των συναλλαγών.

Παράλληλα με τον οργανωτικό εξορθολογισμό είναι αναγκαίος και ο εκσυγχρονισμός των διαχειριστικών λειτουργιών. Η αναβάθμιση της χρηματοοικονομικής λειτουργίας στις τράπεζες, που θα υποστηριχθεί από εφαρμογές της πληροφορικής, αποτελεί αναγκαιότητα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Εκτός από την καθιέρωση σύγχρονων μέσων οικονομικής και λογιστικής πληροφορικής στο τραπεζικό σύστημα που έχουν επέλθει, πρέπει κάθε τράπεζα να καθιερώσει τη χρησιμοποίηση εσωτερικών μεθόδων και συστημάτων διαχείρισης στην άσκηση της πίστης, στις επενδύσεις, στις προμήθειες, στην παρακολούθηση της ρευστότητας, στην κοστολόγηση και στην τιμολόγηση.

Σημαντικός εξάλλου είναι και ο ρόλος του ανθρώπινου δυναμικού στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τραπεζών. Η αξιοποίηση του προσωπικού θα συμβάλει σε συνδυασμό με τον οργανωτικό εξορθολογισμό και εκσυγχρονισμό.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό από τα παραπάνω, ότι οι ελληνικές τράπεζες υστερούν σε αρκετούς τομείς έναντι των άλλων ευρωπαϊκών τραπεζών, ακόμα και σε χώρες όπου το μέγεθος της οικονομίας είναι στα ίδια επίπεδα με το ελληνικό. Ένας τομέας όπου η Ελλάδα υστερεί, είναι ο τομέας των πιστωτικών καρτών, συγκρινόμενος με την έκταση που έχει λάβει σε αλλά κράτη-μέλη είναι πολύ πίσω. Για παράδειγμα οι πιστωτικές κάρτες είναι πολύ διαδεδομένες στη Μ. Βρετανία όπου υπολογίζεται ότι σε χίλια εργαζόμενα άτομα αντιστοιχούν περίπου 1.300 πιστωτικές κάρτες. Στο Βέλγιο η "Credit Bank" εξέδωσε πρόσφατα μια κάρτα (την COID EUROCARD K.B.) η οποία εκτός από το ότι χρησιμοποιείται ως κάρτα πληρωμών περιλαμβάνει και μια σειρά άλλων υπηρεσιών και ασφαλίσεων, π.χ. οδική βοήθεια, ασφάλιση ταξιδιωτικών ατυχημάτων, κ.λ.π.

Ένας άλλος τομέας όπου μπορεί να γίνει αισθητή για τον έλληνα καταναλωτή η βελτίωση των παρεχόμενων τραπεζικών υπηρεσιών είναι και αυτόματες (ηλεκτρονικές) μεταφορές κεφαλαίων. Το μεγαλύτερο μέρος των μισθών καταβάλλεται συνήθως σε ρευστό. Μόνο οι συντάξεις και οι μισθοί του δημοσίου, πρόσφατα, καταβάλλονται μέσω επιταγών που μοιράζονται από τα καταστήματα των ΕΛΤΑ και οι μισθοί του δημοσίου, πρόσφατα, που καταθέτονται σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Η χρήση επίσης των αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ATMS) είναι μικρή. Είναι πάντως ενθαρρυντικό ότι οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες έχουν εγκαταστήσει ATMS σε όλα σχεδόν τα καταστήματά τους και φυσιολογικά θα πρέπει να αναμένεται η επέκτασή τους όπως συνέβη στις άλλες κοινοτικές και μη χώρες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι δυο διεθνείς τράπεζες, η Citicorp και η Iproids Bank, έχουν υπολογίσει πως το 80% των αναλήψεων σε ρευστά, πραγματοποιείται τώρα μέσω τώρα μέσω των ATMS.

Ορισμένες τράπεζες προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν τα ATMS για να παράσχουν ένα μεγαλύτερο φάσμα υπηρεσιών, όπως την εξόφληση λογαριασμών μεταφορά κεφαλαίων σε τράπεζες του εξωτερικού κ.α.

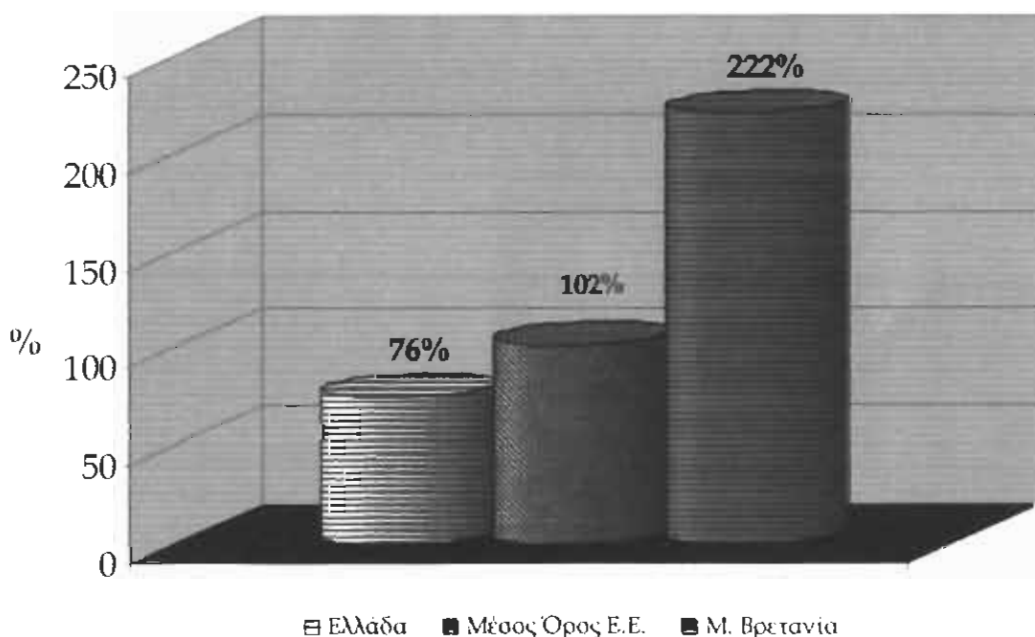
3.2.2 Σύγκριση της Ελλάδας με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το βασικό χαρακτηριστικό της δομής του ελληνικού τραπεζικού τομέα είναι η χαμηλή διείσδυση του κλάδου στην οικονομική δραστηριότητα σε σύγκριση με άλλες Ευρωπαϊκές αγορές. Στην Πορτογαλία, για παράδειγμα, που έχει το ίδιο κατά κεφαλήν εισόδημα με την Ελλάδα, ο λόγος των τραπεζικών δανείων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. είναι σχεδόν διπλάσιος του αντίστοιχου ποσοστού για την Ελλάδα. Επομένως υπάρχουν πολύ μεγάλες δυνατότητες για επέκταση της τραπεζικής δραστηριότητας με σημαντικά οφέλη για τις τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα.

Χρησιμοποιώντας συγκριτικά στοιχεία για τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

✦ Οι καταθέσεις ως ποσοστό του Α.Ε.Π. έχουν αυξηθεί διαχρονικά αλλά είναι ακόμα χαμηλότερες του Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Για την Ελλάδα το ποσοστό αυτό, όπως φαίνεται στο Γράφημα 1, είναι γύρω στο 76%, ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 102% ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο, που έχει το υψηλότερο ποσοστό, το αντίστοιχο μέγεθος είναι μεγαλύτερο του 222%.

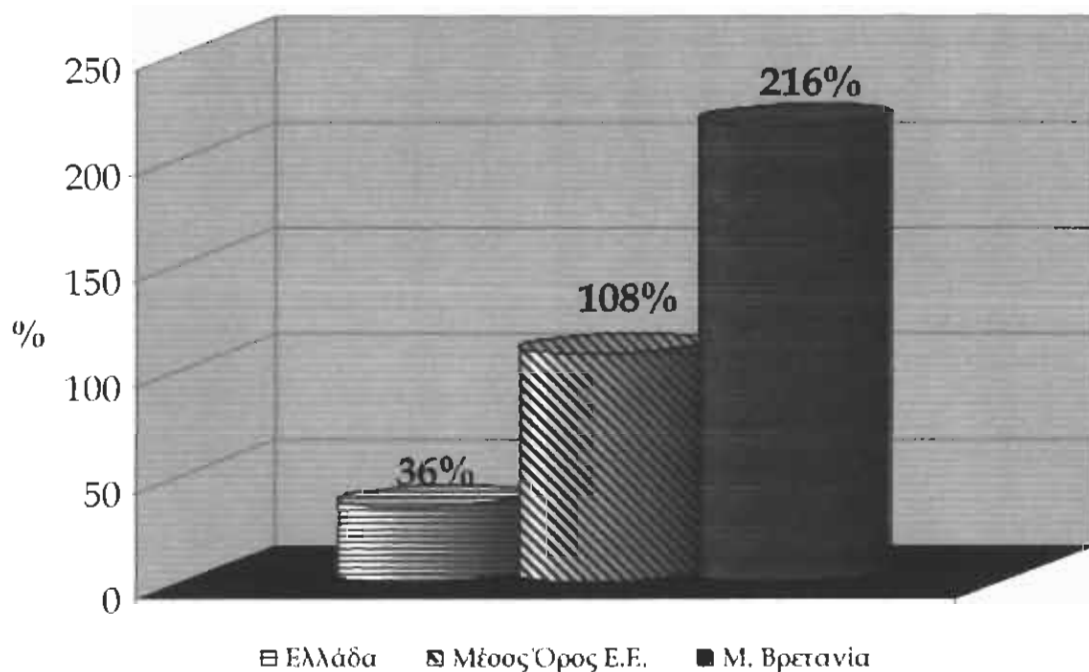
Καταθέσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ

(Γράφημα 1)

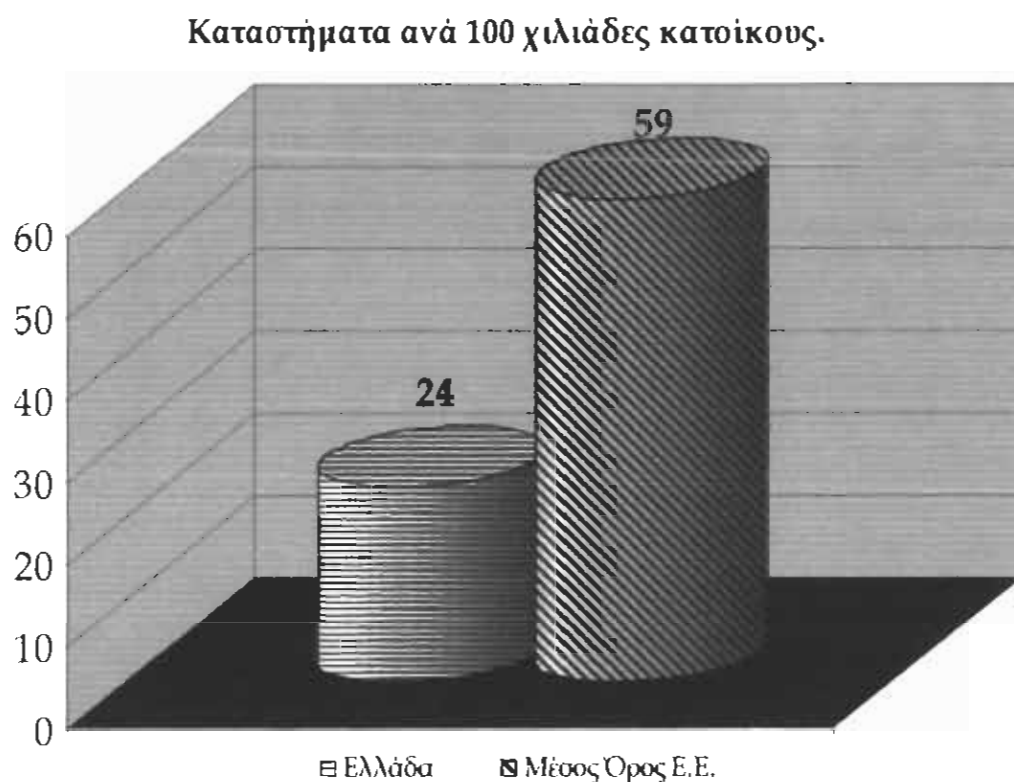
↳ Ο λόγος των δανείων ως ποσοστό του Α.Ε.Π. είναι, παρά την πρόσφατη αύξηση των καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων, ο χαμηλότερος από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γράφημα 2). Το ποσοστό αυτό για την Ελλάδα είναι μόλις 36%, μέγεθος που αντιστοιχεί περίπου στο 1/3 του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο 1/6 του ποσοστού για το Ηνωμένο Βασίλειο που έχει το υψηλότερο ποσοστό.

Ο λόγος των δανείων ως ποσοστό του ΑΕΠ

(Γράφημα 2)

↳ Σε όρους της φυσικής παρουσίας των τραπεζών, ο αριθμός των υποκαταστημάτων ανά κάτοικο είναι περίπου ο μισός από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι μόλις 24 υποκαταστήματα ανά 100 χιλιάδες κατοίκους (Γράφημα 3).

(Γράφημα 3)

↳ Ο αριθμός των τραπεζοϋπαλλήλων ανά 100 χιλιάδες κατοίκους είναι επίσης αρκετά χαμηλότερος από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η σύγκλιση της έντασης της τραπεζικής δραστηριότητας στην Ελλάδα προς εκείνη στην Ευρωζώνη θα είναι αρκετά ταχύτερη από ότι η σύγκλιση του κατά κεφαλήν εισοδήματος.

↳ Ο αριθμός των τραπεζοϋπαλλήλων ανά 100 χιλιάδες κατοίκους είναι επίσης αρκετά χαμηλότερος από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η σύγκλιση της έντασης της τραπεζικής δραστηριότητας στην Ελλάδα προς εκείνη στην Ευρωζώνη θα είναι αρκετά ταχύτερη από ότι η σύγκλιση του κατά κεφαλήν εισοδήματος.

3.2.3 Ποιες οι επιδόσεις των ελληνικών τραπεζών στον ευρωπαϊκό χώρο, παρ' όλες τις αντιξοότητες που παρουσιάζονται;

Οι επιδόσεις των ελληνικών τραπεζών τα τελευταία χρόνια υπήρξαν γενικώς ικανοποιητικές. Οι τράπεζες αξιοποίησαν, σε σημαντική βαθμό, τις δυνατότητες που τους προσέφερε η απελευθέρωση των αγορών και η αυξημένη ζήτηση χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Επίσης η κερδοφορία τους ήταν κατά κανόνα υψηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ το μέγεθος τους ήταν αρκετά μικρότερο. Οι παράγοντες αυτοί επέτρεψαν στις ελληνικές τράπεζες να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους βάση και να αναδιαρθρώσουν τα χαρτοφυλάκια τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι, το 1996 και το 1997, τα ίδια κεφαλαία των ελληνικών εμπορικών τραπεζών αυξήθηκαν κατά 380 δις. Δρ η 1,8% του συνόλου του ενεργητικού τους.

Η μετέπειτα συμμετοχή της Ελλάδας στην ζώνη του ενιαίου νομίσματος έχει ως βασικό χαρακτηριστικό την εξάλειψη των διοικητικών περιορισμών, που παρεμποδίζουν την λειτουργία της ενιαίας αγοράς, καθώς και τον εκσυγχρονισμό και την εναρμόνιση τους προς τα διεθνή πρότυπα του τραπεζικού συστήματος και των χρηματοπιστωτικών αγορών. Το τραπεζικό περιβάλλον έχει επηρεαστεί από παράγοντες σχετικούς με την ομογενοποίηση των ευρωπαϊκών αγορών, την ύπαρξη ενιαίου νομίσματος, τη συρρίκνωση των εργασιών συναλλάγματος, τη λειτουργία του Διευρωπαϊκού Συστήματος Πληρωμών και τις μεταβολές στις συγκεκριμένες θέσεις εργασίας που προκαλούν οι αλλαγές αυτές.

Οι επιπτώσεις του διευρωπαϊκού συστήματος πληρωμών στις τράπεζες οφείλονται στην ταυτόχρονη επίδραση του σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος του πιο ανταγωνιστικού πλαισίου λειτουργίας των αγορών και των αυξημένων διασυνοριακών συναλλαγών.

Εάν δεν υπάρξει ανάλογη αύξηση του κύκλου των εργασιών και ανάπτυξη νέων προϊόντων μεσοπρόθεσμα θα υπάρχει μείωση του αριθμού των εργαζόμενων στις τράπεζες.

Σύμφωνα με έρευνα που είχε γίνει πριν λίγο καιρό, για το ποιες τράπεζες προπορεύονται στον Ευρωπαϊκό χώρο, και η οποία δημοσιεύτηκε στο περιοδικό "The Banker", έξι ελληνικές τράπεζες ήταν μεταξύ των 150 μεγαλύτερων τραπεζών στην Ευρώπη σε όρους πρωτογενούς κεφαλαίου (Tier-1 capital), ενώ τρεις από αυτές ήταν μεταξύ των 80 μεγαλύτερων τραπεζών. Αυτές ήταν με σειρά κατάταξης: η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η Alpha Bank, Η Εμπορική Bank, η Τράπεζα Πειραιώς (ύστερα από την εξαγορά της Τράπεζας Χίου και την

Τράπεζα Μακεδονίας-Θράκης), η Eurobank και τέλος η Αγροτική τράπεζα.

Η συγκέντρωση στον Ελληνικό τραπεζικό κλάδο, αν και είναι ακόμα υψηλή, έχει μειωθεί διαχρονικά. Στη δεκαετία του 1980, οι 5 μεγαλύτερες τράπεζες σε όρους ενεργητικού κατείχαν πάνω από το 80% του συνολικού ενεργητικού των εμπορικών τραπεζών ενώ στα τέλη της δεκαετίας του 1990 το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί στο 75%. Ο βαθμός συγκέντρωσης του ελληνικού τραπεζικού κλάδου είναι υψηλότερος του αντίστοιχου μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά σε άλλα κράτη-μέλη, ιδιαίτερα δε στις σκανδιναβικές χώρες ο βαθμός συγκέντρωσης είναι ακόμα υψηλότερος. Παρόμοια εικόνα διαγράφεται και από τα στοιχεία για το βαθμό συγκέντρωσης με βάση τα αντίστοιχα ποσοστά για τις καταθέσεις και τις χορηγήσεις των 5 μεγαλύτερων τραπεζών.

Στη διαδικασία της αναδιάταξης του κλάδου οι μεγαλύτεροι εξαγοραστές ήταν η Eurobank, η Τράπεζα Πειραιώς και η Alpha Bank. Η Alpha αγόρασε την Ιονική Τράπεζα το 1999. Η Eurobank αγόρασε το 1996 την Interbank, το 1998 την Τράπεζα Αθηνών και την Τράπεζα Κρήτης και το 1999 την Ergobank. Ο όμιλος Πειραιώς αγόρασε τις Τράπεζες Μακεδονίας-Θράκης, την Τράπεζα Χίου και το ελληνικό δίκτυο αριθμού ξένων τραπεζών (National Westminster, Chase Manhattan).

3.2.4 Υπό το πρίσμα της διεθνοποίησης, οι ελληνικές τράπεζες διακρίνονται από την απαιτούμενη εξωστρέφεια;

Η Ελλάδα επί σειρά ετών χαρακτηρίστηκε από έναν απομονωτισμό (που οφείλεται βέβαια και στη γεωγραφική μας θέση), σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε., κατάσταση που υφίσταται έως τις ημέρες μας, αν και σε μικρότερο βαθμό. Παρά τα όσα θέλουμε να πιστεύουμε και δημοσιοποιούμε, είμαστε σε διαφορετικό επίπεδο έναντι των Ευρωπαίων γειτόνων μας λόγω νοοτροπίας, διοίκησης και κυρίως οικονομικής δύναμης. Λόγου χάρη, πόσο εύκολο είναι σήμερα για έναν επενδυτή να αγοράσει μετοχές σε εταιρία εισηγμένη σε ξένο χρηματιστήριο;

Σήμερα μάλλον οι ελληνικές τράπεζες κοιτάζουν προς τα έσω, με αποτέλεσμα να μην δημιουργούνται εκείνες οι συνθήκες που θα τους επιτρέψουν να αποκτήσουν την απαιτούμενη πλέον εξωστρέφεια.

Δυστυχώς, η καθημερινότητα πολλές φορές μας αποτρέπει ή μας εμποδίζει να "ονειρευτούμε". Δηλαδή, μολονότι λειτουργούν στην

εγχώρια αγορά πολλές αξιόλογες ελληνικές εμπορικές τράπεζες, εντούτοις δεν "ονειρευόμαστε" να δημιουργήσουμε μία πάρα πολύ καλή τράπεζα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Βέβαια, ακόμα και μετά τον κύκλο εξαγορών και συγχωνεύσεων που βίωσε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα από το 1997-98 και μετέπειτα, οι ελληνικές τράπεζες συγκρινόμενες σε μέγεθος με τις ομόλογες τους ευρωπαϊκές εξακολουθούν να υπολείπονται. Πιστεύεται, από ορισμένους ειδικούς του θέματος αυτού, ότι όσο και να μεγεθυνθούν οι ελληνικές τράπεζες, θα εξακολουθήσουν να υστερούν σε μέγεθος, σε σχέση με αυτές της Ευρώπης, ενώ ο μόνος τρόπος για να "λάμψουν" σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι να παρέχουν υπηρεσίες ποιότητας.

Αυτός πρέπει να είναι ο προσανατολισμός, η παροχή δηλαδή ποιοτικών υπηρεσιών και όχι το μέγεθος, καθώς η εγχώρια αγορά πληθυσμιακά δεν είναι συγκρίσιμη με τις αγορές της Γερμανίας, της Γαλλίας ή της Μεγάλης Βρετανίας.

3.2.5 Αισιοδοξία για την πορεία των ελληνικών τραπεζών και εκτός των συνόρων της χώρας μας.

Την πεποίθησή ότι ο ελληνικός τραπεζικός τομέας μπορεί να ανταποκριθεί με επιτυχία στις προκλήσεις της απελευθέρωσης και του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος που έχει προκύψει, εκφράζουν πολλοί ειδικοί επί το θέμα αυτό, στις μέρες μας.

Αν αναλογιστούμε τη σημαντική αύξηση του όγκου των τραπεζικών υπηρεσιών στους τομείς της καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης, στα δάνεια σε συνάλλαγμα και τα νέα χρηματοδοτικά προϊόντα καθώς και την επέκταση των ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια και σε χώρες που υπάρχει ελληνισμός της διασποράς, συμπεράνουμε ότι μπορούν να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά και αποδοτικά στις νέες συνθήκες.

Παράλληλα, πρέπει να τονιστεί ότι η βελτίωση της κερδοφορίας των τραπεζών κατά τα δύο τελευταία χρόνια αποτελεί ουσιαστικά παρακαταθήκη για τη διεύρυνση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών και τις επενδύσεις τους σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην παρούσα φάση, ο ελληνικός τραπεζικός τομέας δεν επιζητεί πλέον την απελευθέρωση αλλά τον εκσυγχρονισμό της αγοράς και των ιδρυμάτων που μετέχουν σ' αυτήν.

Η ένωση ελληνικών τραπεζών στηρίζει αποφασιστικά κάθε

προσπάθεια εκσυγχρονισμού του τραπεζικού μας συστήματος. Ο άριστος συνδυασμός ανταγωνισμού των τραπεζών και συντονισμού των προσπαθειών τους αποτελεί προϋπόθεση για την κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη. Κατ' αυτόν τον τρόπο η πρόκληση για τη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού τραπεζικού συστήματος θα αποδειχθεί ευκαιρία ανάδειξης νέων θεσμών που θα ενισχύσουν τις τράπεζες και θα βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών που απολαμβάνουν οι καταναλωτές.

Ακόμα, ο ανταγωνισμός στο τραπεζικό σύστημα σε παγκόσμια κλίμακα, ο οποίος προωθείται με σκοπό την αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών, αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε διαρκή συρρίκνωση, ενδεχομένως μέχρι μηδενισμού, τα καθαρά περιθώρια της παραδοσιακής πιστωτικής λειτουργίας.

Υπάρχει βέβαια και ο κίνδυνος ορισμένοι λιγότερο αποτελεσματικοί φορείς να βρεθούν εκτός αγοράς. Το ότι οι επιμέρους κρατικές αρχές δεν είναι διατεθειμένες να αναλάβουν αποστολές διάσωσης τραπεζών που ο ανταγωνισμός θα απομονώσει ως πλεονάζουσα δυναμικότητα φαίνεται και από τη γενίκευση σε παγκόσμια κλίμακα, του θεσμού των Ταμείων Εγγύησης Καταθέσεων για την προστασία μόνο της ευρύτερης μάζας των μικροκαταθετών.

Τέλος θα πρέπει να γίνει και μία μικρή αναφορά και στις ελληνικές Τράπεζες που επεκτείνονται στις Βαλκανικές και στις Παρευξείνιες Αγορές, οι οποίες συμβάλλουν όχι μόνο στη μετάβαση των χωρών αυτών στην οικονομία της αγοράς, αλλά και στην Ειρήνη. Η ίδρυση υποκαταστημάτων των ελληνικών τραπεζών στις Βαλκανικές χώρες μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω κοινοπραξιών, επειδή αν προσπαθήσουν να τα δημιουργήσουν μόνες τους δεν θα τους το επιτρέψει το τοπικό τραπεζικό σύστημα.

Ο στόχος της χώρας μας και των Τραπεζών μας θα πρέπει να είναι: "Μακροπρόθεσμα κέρδη μέσω ανάπτυξεως".

Η Παγκόσμια Επέκταση των τραπεζών.

3.3 Ποια η μεταξύ τους επικοινωνία και συνεργασία.

3.3.1 Τα πρώτα βήματα επικοινωνίας και συνεργασίας των τραπεζών σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1980 οι Η.Π.Α., η Ε.Ο.Κ. και οι περισσότερο εκβιομηχανισμένες χώρες συμφώνησαν για πρώτη φορά ότι πρέπει να αρχίσουν διαπραγματεύσεις, με βάση τις οποίες οι διεθνώς παρεχόμενες τραπεζικές υπηρεσίες θα διέπονται από τα άρθρα της Γ.Σ.Δ.Ε., Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT).

Αυτό σήμαινε ότι:

◆ **Πρώτον**, οι χώρες-συμβαλλόμενα μέρη της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου θα υποχρεώνονταν να ανοίξουν τις τραπεζικές αγορές τους στις ξένες στα επόμενα χρόνια. Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυόταν ο ενδοτραπεζικός ανταγωνισμός σε όφελος των δανειζόμενων και της γενικότερης διεθνούς οικονομικής προόδου. Τα επιτόκια δανεισμού θα έπεφταν προς όφελος δεκάδων χωρών του Τρίτου Κόσμου, οι οποίες αντιμετώπιζαν χρόνια προβλήματα λόγω έλλειψης κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης τους.

◆ **Δεύτερον**, οι κυβερνήσεις των χωρών, που έγιναν συμβαλλόμενα μέρη στη ΓΣΔΕ, όφειλαν να καταργήσουν σταδιακά τις κάθε είδους «προτιμήσεις» σε όφελος των εγχώριων τραπεζών. Δηλαδή, οι εγχώριες τράπεζες και οι ξένες, που λειτουργούσαν σε μία χώρα, θα είχαν τις ίδιες υποχρεώσεις και τα ίδια δικαιώματα.

◆ **Τρίτον**, σε περίπτωση δημιουργίας προστριβών για τραπεζικά θέματα, είχε αποφασιστεί ότι, οι διαφορές θα επιλύονταν με βάση σχετικά άρθρα της GATT.

◆ **Τέταρτον**, Η επίτευξη πολυμερούς διεθνούς συμφωνίας για τις τραπεζικές υπηρεσίες, τον καιρό εκείνο, ανέβασε το κύρος της GATT μέσα στις διεθνείς οικονομικές και τραπεζικές υποθέσεις.

Οι τράπεζες των περισσότερο εκβιομηχανισμένων χωρών είχαν πολύ μεγάλα συμφέροντα από την κατάργηση των εμποδίων που έθεταν στην είσοδο ξένων τραπεζών οι αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά και πολλές χώρες μέσου ή ανώτερου επιπέδου εκβιομηχάνισης. Οι τράπεζες των

περισσότερων αναπτυγμένων χωρών διέθεταν, και διαθέτουν, μια σειρά από «νέα προϊόντα» που ήθελαν να πουλήσουν στον υπόλοιπο κόσμο. Οι ίδιες οι τράπεζες διέθεταν τα πλέον σύγχρονα συστήματα μηχανογράφησης και μανάτζμεντ και προσδοκούσαν μεγάλα κέρδη από την επέκταση των εργασιών τους σε νέες χώρες. Η επέκταση αυτή επιμέρισε ακόμη περισσότερο τους κινδύνους που προέρχονταν από την δραστηριοποίηση σε λίγες χώρες, στις οποίες μια παρατεταμένη ύφεση θα είχε αναπόφευκτες επιπτώσεις στις τιμές των μετοχών που είναι διαπραγματεύσιμες στα μεγάλα χρηματιστήρια.

Παρ' όλες τις ωφέλειες και τα συμφέροντα που υπήρχαν πίσω από την σύσταση της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, δεν μπορούν να αλλοιώσουν το γεγονός ότι η GATT υπήρξε η πρώτη μορφή συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των τραπεζών διεθνώς.

3.3.2 Πώς οι κανονισμοί της ONE επηρέασαν την συνεργασία των ελληνικών τραπεζών με εκείνες της Ευρώπης.

Το πρώτο στάδιο της ONE (σύμφωνα με την έκθεση Delors) άρχισε την 01/07/1990 με την πλήρη απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και τον ελεύθερο ανταγωνισμό παροχής χρηματοδοτικών υπηρεσιών, για όλες τις χώρες-μέλη, εκτός της Ελλάδας και της Πορτογαλίας. Σε αυτό το στάδιο στόχευαν στην «περαιτέρω σύγκλιση των οικονομικών επιδόσεων», μέσω της ενίσχυσης του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, και μέσα στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο.

Στο δεύτερο στάδιο της ONE η «εναρμόνιση των εθνικών νομισματικών πολιτικών», θα εξασφαλιζόταν σταδιακά μέσω του «Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών» (ΕΣΚΤ). Το ΕΣΚΤ θα ήταν ο νέος Οργανισμός στα πλαίσια του οποίου οι χώρες-μέλη θα σχεδίαζαν και θα εφάρμοζαν οικονομικές πολιτικές οι οποίες σταδιακά θα οδηγούσαν σε σμίκρυνση των αντιθέσεων ή αποκλίσεων των επιδόσεων των χωρών-μελών, με τελικό σκοπό την κοινή νομισματική πολιτική και την κοινή διαχείριση της συναλλαγματικής πολιτικής της Ε.Ο.Κ. έναντι των νομισμάτων των τρίτων χωρών. Το ΕΣΚΤ ήταν η συνισταμένη δύο συνιστωσών: *α)* ενός κεντρικού οργάνου, με ανεξάρτητο ισολογισμό και *β)* των αντιπροσωπειών των κεντρικών τραπεζών, των χωρών-μελών.

Από τα παραπάνω, γίνεται σαφές ότι το δεύτερο στάδιο της ONE, ότι την ευθύνη για την άσκηση των οικονομικών πολιτικών θα είχαν ακόμα οι εθνικές κυβερνήσεις. Το ΕΣΚΤ θα λειτουργούσε περισσότερο

σαν χώρος συζητήσεων κι ανταλλαγής απόψεων για υιοθέτηση εθνικών οικονομικών πολιτικών οι οποίες θα στόχευαν από κοινού στην εναρμόνισή τους.

Στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ, οι προσπάθειες του δεύτερου είχαν καρποφορήσει. Από την εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών θα διαμορφωνόταν μία κοινή πολιτική, την οποία θα εφάρμοζε το ίδιο το ΕΣΚΤ. Στο τρίτο στάδιο δηλαδή, το ΕΣΚΤ ανάλαβε την ευθύνη της χάραξης και εφαρμογής της κοινής ευρωπαϊκής νομισματικής πολιτικής.

Αυτό το στάδιο ξεκίνησε με τον καθορισμό των «αμετάκλητα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών» κι οποιαδήποτε άλλα μέτρα οικονομικής πολιτικής θα στόχευαν στη συγκεντροποίηση της άσκησης της νομισματικής πολιτικής στο ΕΣΚΤ. Είναι προφανές ότι σε αυτό το στάδιο το ΕΣΚΤ είχε πάρει τη θέση της «Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας», που θα ασκούσε μία μόνο κοινή νομισματική πολιτική και θα έκδιδε ένα κοινό νόμισμα.

3.3.3 Ποια οφέλη αποκόμισαν οι ελληνικές τράπεζες από τους κανονισμούς της ΟΝΕ.

Από την εφαρμογή του Ένιαίου νομίσματος και την αναγκαία εναρμόνιση των αγορών, προκύπτουν άμεσα ή έμμεσα σημαντικά οφέλη, τα οποία σε κάποιο βαθμό θα αντισταθμίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις.

Τα οφέλη αυτά αφορούν:

- Στην εξάλειψη της συναλλαγματικής αβεβαιότητας,
- Στη μείωση του κόστους συναλλαγών λόγω της εξάλειψης του κόστους μετατροπής των εθνικών νομισμάτων, του κόστους λογιστικής παρακολούθησης, ελέγχων κ.λ.π.,
- Στην εξάλειψη ή εκλογίκευση των υφιστάμενων διοικητικών περιορισμών (κεφάλαια για υποχρεωτική τοποθέτηση στην βιοτεχνία Ν.197/78, απόθεμα κεφαλαίων από υποχρεώσεις ανακατάθεσης συναλλάγματος στην ΤΕ, μείωση του ποσοστού υποχρεωτικών δεσμεύσεων επί των καταθέσεων κ.ά)
- Στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στην μεγάλη αμιγή ευρωπαϊκή αγορά και σε διευρυμένο φάσμα πελατείας.
- Στη μείωση του κόστους για την παρακολούθηση και κάλυψη των συναλλαγματικών κινδύνων,

- Στην ταχύτητα, ασφάλεια και στο μειωμένο κόστος των διασυνοριακών συναλλαγών,
- Στη βελτίωση των όρων δανεισμού (επιτόκια, προμήθειες κ.λ.π.) και την απλούστευση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης τόσο για τις Τράπεζες όσο και για τις επιχειρήσεις,
- Στην αύξηση του όγκου του διασυνοριακού εμπορίου με τις χώρες της Νομισματικής Ένωσης,
- Στη διεύρυνση της παρουσίας στις αγορές ομολόγων, είτε αυτές είναι Ευρωπαϊκές είτε αναδυόμενες.

3.3.4 Στρατηγικές συμμαχίες τραπεζών.

Οι τράπεζες που ασχολούνται με λιανικές τραπεζικές εργασίες όχι μόνο πρέπει να αποφύγουν να αυξήσουν τον αριθμό των υποκαταστημάτων τους αλλά, αντίθετα, θα ήταν καλό να επιλέξουν την μέθοδο της συγχώνευσης, προκείμενου να περιορίσουν το τυχόν υπερβάλλον δυναμικό. Έχουμε ήδη παρακολουθήσει πολλά εγκεκριμένα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, όπως οι συγχωνεύσεις της Eurobank με την Interbank και της Εθνικής Τράπεζας με την Εθνική Κτηματική. Ενθαρρυντική εξέλιξη επίσης αποτελεί η εξαγορά από την EFG Eurobank της Τράπεζας Αθηνών και του δικτύου στην Ελλάδα της Credit Lyonnais και της Τράπεζας Κρήτης καθώς και η εξαγορά της τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης από την Τράπεζα Πειραιώς. Η πώληση της Ιονικής Τράπεζας στην Τράπεζα Πειραιώς, καθώς και άλλες ενδεχομένως, πωλήσεις τραπεζών θα βοηθήσει και αυτή να φτάσουμε σε δυναμικότερη διάρθρωση και ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος. Τελικό αποτέλεσμα αυτών των συγχωνεύσεων και εξαγορών θα είναι ο ορθολογισμός του τραπεζικού συστήματος ώστε αυτό να είναι ανταγωνιστικό στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον.

Τα τελευταία χρόνια είναι αυξημένη η παρουσία ξένων τραπεζών στην Ελληνική αγορά είτε ως στρατηγικών εταίρων σε ελληνικές τράπεζες είτε με επέκταση των δικτύων τους στην Ελλάδα. Όπως φαίνεται και στο Γράφημα 4 η Deutsche Bank, η Credit Agricole, η Allianz και η Banco Commercial Portuguese είναι οι σημαντικότεροι στρατηγικοί εταίροι.

Δύο παράγοντες συνέβαλλαν σημαντικά στην αυξημένη παρουσία των ξένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στον εγχώριο τραπεζικό κλάδο: η δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και η είσοδος της Ελλάδος στην Ευρωζώνη. Οι εξελίξεις αυτές είχαν ως συνέπεια την

εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου και τη βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας.

Οι στρατηγικές συμμαχίες που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι επωφελείς για το χρηματοπιστωτικό κλάδο αφού επιτρέπουν την εξειδίκευση των τραπεζών και τη μεταφορά τεχνογνωσίας για νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Οι ξένοι σύμμαχοι επωφελούνται από την παρουσία τους σε ένα κλάδο που αναπτύσσεται με μεγάλη ταχύτητα και από το συγκριτικό πλεονέκτημα των ελληνικών τραπεζών για επιχειρηματική δράση στις οικονομίες της ευρύτερης περιοχής της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και των Βαλκανίων.

Οι ξένες τράπεζες, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, έχουν αυξημένη παρουσία στην Ελλάδα και μέσω της επέκτασης των τοπικών δικτύων τους. Το 1999 τα ξένα υποκαταστήματα κατείχαν περίπου το 17% του συνολικού ενεργητικού του τραπεζικού κλάδου. Το ποσοστό αυτό είναι το 50 υψηλότερο μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η HSBC αύξησε πρόσφατα την παρουσία της στην Ελλάδα μέσω της απόκτησης του τοπικού δικτύου της Barclays, ενώ άλλες ξένες τράπεζες όπως η ABN-AMRO, η ING και η Citibank προγραμματίζουν αύξηση του αριθμού των υποκαταστημάτων τους και διεύρυνση των προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχουν.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν επίσης αυξήσει την παρουσία τους στις Βαλκανικές χώρες και την Κύπρο. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η Εθνική Τράπεζα άνοιξε 2 υποκαταστήματα στη Βουλγαρία το 1999 και εξαγόρασε το δίκτυο της Chase Manhattan στη Ρουμανία. Η Εμπορική Τράπεζα άνοιξε 2 υποκαταστήματα στην Κύπρο και προγραμματίζει σημαντική επέκταση των λειτουργιών της εκεί μέσω μιας νέας θυγατρικής στην οποία θα συμμετάσχουν και Κυπριακές επιχειρήσεις. Η Alpha άνοιξε 4 υποκαταστήματα στην Αλβανία και αγόρασε το 65% τράπεζας στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

3.3.5 Ποια τα επιτεύγματα των ελληνικών τραπεζών, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής τραπεζικής συνεργασίας.

Η επιβίωση σε μια ανοιχτή τραπεζική αγορά, σημαίνει αφ' ενός μεν ότι οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να μπορούν να δώσουν με επιτυχία τη μάχη στην εγχώρια αγορά και αφ' ετέρου ότι πρέπει να

επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους στις αγορές άλλων κοινοτικών χωρών.

Η «διεθνής φιλοδοξία», κυρίως των δημόσιων ελληνικών τραπεζών, υπήρχε μέχρι σήμερα αρκετά περιορισμένη. Ορισμένες δημόσιες ελληνικές τράπεζες εγκαταστάθηκαν σε χώρες όπου υπήρξε σημαντικός αριθμός μεταναστών.

Στα πλαίσια της Κοινότητας, η Γερμανία παρουσιάζει την πιο σημαντική αγορά μεταναστών και γι' αυτό το λόγο ορισμένες ελληνικές τράπεζες όπως: η Εθνική, η Εμπορική και η Κτηματική, έχουν εγκατασταθεί εδώ και αρκετά χρόνια εκεί με σκοπό να εξυπηρετήσουν κυρίως τις ανάγκες της ελληνικής πελατείας.

Η τραπεζική πολιτική της Κοινότητας προσφέρει νέες δυνατότητες για τις ελληνικές τράπεζες που θα θελήσουν να εκμεταλλευτούν τα πλεονεκτήματα της ενιαίας τραπεζικής άδειας. Από την στιγμή που μια ελληνική τράπεζα έχει εντοπίσει μια ενδιαφέρουσα αγορά σε άλλο κράτος-μέλος μπορεί είτε να εγκαταστήσει ένα υποκατάστημα είτε να παράσχει τις υπηρεσίες της χωρίς φυσική εγκατάσταση, είτε ακόμα να συνάψει διάφορες μορφές συνεργασίας με εγχώριες τράπεζες.

Στόχος των ελληνικών τραπεζών πρέπει να είναι η παρουσία τους στις χώρες με τις οποίες υπάρχουν ή μπορούν να δημιουργηθούν έντονες εμπορικές συναλλαγές. Στην κατεύθυνση αυτή και λόγω του μικρού μεγέθους των ελληνικών τραπεζών σημαντική βοήθεια μπορεί να αποτελέσουν οι συμμαχίες τοπικών τραπεζών για αμοιβαία χρήση του δικτύου ώστε να προσφέρουν πλήρεις υπηρεσίες σε έλληνες που ασχολούνται με εξαγωγές και επενδύσεις καθώς και σε νέους υποψήφιους πελάτες.

Παρακάτω παραθέτονται χώρες στις οποίες, μερικές ενδεικτικά, ελληνικές τράπεζες έχουν εγκαταστήσει υποκαταστήματα ή γραφεία αντιπροσωπίας.

● Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

Αγγλία, Γερμανία, Βέλγιο, Γαλλία, Ολλανδία, Κύπρο, Η.Π.Α., Καναδά, Σερβία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Αίγυπτο, Αυστραλία, Μπαχρέιν, Ρωσία, Π.Γ.Δ.Μ., Αλβανία και στη Ν. Αφρική..

● Εμπορική Bank.

Γερμανία, Αγγλία, Κύπρο, Ρουμανία, Αρμενία, Αλβανία και Βουλγαρία.

● Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.

Γερμανία, Η.Π.Α., Αυστραλία, Βουλγαρία

➤ **Alpha Bank.**

Αγγλία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κύπρο, Αλβανία, και Σερβία.

➤ **Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος.**

Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Σουηδία, Η.Π.Α., Καναδά, Αυστραλία

➤ **Εγνατία Τράπεζα.**

Βουλγαρία

Είναι γεγονός, όμως ότι τα παραπάνω ευεργετήματα, προς τις ελληνικές τράπεζες, δεν προέρχονται καθαρά από ενέργειες ή αποφάσεις των ελληνικών τραπεζών μόνο. Σημαντική ήταν η πρώτη ενιαία τραπεζική οδηγία η οποία άνοιξε το δρόμο για την έξοδο όλων των τραπεζών από τα σύνορα της χώρας, στην οποία υπήρχαν και λειτουργούσαν.

3.3.6 Η λειτουργία των ελληνικών τραπεζών στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλες τις δραστηριότητές τους, σε άλλες περισσότερο και σε άλλες λιγότερο, οι Τράπεζες θα αντιμετωπίσουν, όπως προαναφέρθηκε, απώλειες εσόδων και την συμπίεση των περιθωρίων κέρδους τους, γεγονός όμως που δεν αποκλείει κατ' ανάγκη τη βελτίωση της κερδοφορίας τους στην περίπτωση που υπάρξει αύξηση του όγκου των εργασιών που προσφέρουν οι Τράπεζες.

Ως παράγοντας που θα συντελέσει προς αυτή την κατεύθυνση είναι η αναμενόμενη τόνωση στη ζήτηση χρηματοοικονομικών υπηρεσιών εξαιτίας του γεγονότος ότι οι ευρωπαϊκές οικονομίες θα λειτουργούν σε ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, με χαμηλά επιτόκια και χωρίς τα ανασχετικά εμπόδια του συναλλαγματικού κινδύνου, παράγοντες που ευνοούν την οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών.

Ειδικότερα όσον αφορά στην Ελλάδα, η εξέλιξη αυτή είναι πολύ πιθανή, ειδικά στους τομείς όπου υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, όπως η στεγαστική και καταναλωτική πίστη καθώς και η χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, δεδομένου ότι η τραπεζική χρηματοδότηση στους συγκεκριμένους τομείς ως ποσοστό του ΑΕΠ, υστερεί κατά πολύ σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό

μέσο όρο.

Επίσης καθοριστικό ρόλο θα διαδραματίσει και η δραστηριοποίηση των Ελληνικών Τραπεζών σε νέες αγορές, κυρίως γειτονικών χωρών όπου υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης και κέρδους.

Επιπλέον, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση θα επιταχύνει σημαντικά τις διαδικασίες μετασχηματισμού, δηλαδή:

- Θα επιταχύνει την απορύθμιση των αγορών,
- Θα ενισχύσει τη διεθνοποίηση και την γεωγραφική διαφοροποίηση,
- Θα αναγκάσει για αναζήτηση νέων επιχειρηματικών προσανατολισμών, για ανάπτυξη νέων προϊόντων και εναλλακτικών καναλιών διάθεσης,
- Θα εντείνει τις εξαγορές, συγχωνεύσεις και συνεργασίες,
- Θα οδηγήσει σε παραγωγικότερη λειτουργία και σε μείωση του κόστους.

Οι παραπάνω είναι παράγοντες που συντελούν σε αύξηση της ζήτησης για τραπεζικά προϊόντα, πλην όμως αυτά θα συμβούν κυρίως σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Επομένως, οι επιπτώσεις από τη συμμετοχή της Ελλάδος στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση δεν θα επιδράσουν κατ' ανάγκη αρνητικά στην κερδοφορία των Τραπεζών εκείνων οι οποίες έχουν προετοιμαστεί εγκαίρως και αποτελεσματικά προκειμένου να αξιοποιήσουν στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τα πλεονεκτήματα του Ένιαίου νομίσματος και της λειτουργίας τους στη διευρυμένη αγορά της Ενιαίας Ευρώπης. Εξάλλου, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι βασικοί υποστηρικτές της ιδέας της ΟΝΕ και της υιοθέτησης του κοινού νομίσματος, από τα πρώτα κιόλας στάδια των σχετικών συζητήσεων, ήταν οι Τράπεζες και ο ευρύτερος χρηματοπιστωτικός χώρος.

3.3.7 Σε ποιους τομείς θα επικεντρωθεί ο ανταγωνισμός με τις ξένες τράπεζες;

Οι μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες, αλλά και άλλα “παγκοσμιοποιημένα” χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, αναπροσαρμόζοντας τη στρατηγική τους από τα στενά εθνικά όρια σε ένα πανευρωπαϊκό περιβάλλον με την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος, επιχειρούν ήδη να ενισχύσουν την παρουσία τους εκτός των εθνικών τους συνόρων.

Όλο και περισσότερες τραπεζικές εργασίες στην Ελλάδα θα περνούν σε τράπεζες του εξωτερικού και μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις χωρίς να απαιτείται η φυσική τους παρουσία, με την ίδρυση υποκαταστημάτων στη χώρα, δεδομένου ότι διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι των ελληνικών τραπεζών κυρίως στο whole sale banking, δηλαδή στις μεγάλης αξίας συναλλαγές.

Είναι γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία, την πείρα, το ανθρώπινο δυναμικό, αλλά ούτε και το μέγεθος, ώστε να ανταγωνιστούν σε πανευρωπαϊκό επίπεδο τις αντίστοιχες τράπεζες των ανεπτυγμένων οικονομιών της Ευρώπης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Εθνική Τράπεζα κατατάσσεται στην 147η θέση στον κόσμο (περιοδικό “Bankers” Ιούλιος 1998).

Οι επιπτώσεις από την ένταση του ανταγωνισμού και την διεξόδυση αλλοδαπών τραπεζών στην εγχώρια αγορά, αναμένεται να είναι εντονότερες στην αγορά χονδρικής, δηλαδή σε:

- χρηματοδοτήσεις & παροχή υπηρεσιών σε μεγάλες επιχειρήσεις (Corporate Banking)
- εργασίες επενδυτικής τραπεζικής (Investment banking) όπως αναδοχές, κοινοπρακτικά δάνεια, θεματοφυλακή, χρηματοδοτήσεις μεγάλων έργων κλπ.
- διατραπεζικές συναλλαγές & αγορές ομολόγων
- πράξεις συναλλάγματος & συναλλαγές σε παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα
- διαχείριση περιουσιακών στοιχείων (asset management).

Έτσι, στους τομείς αυτούς, οι ελληνικές τράπεζες θα είναι δύσκολο όχι μόνον να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους, αλλά και να διατηρήσουν ακόμη την παραδοσιακή πελατεία τους.

Επίσης, οι ελληνικές τράπεζες έχουν, περιορισμένες δυνατότητες για επέκταση των δραστηριοτήτων τους εκτός των γεωγραφικών ορίων της χώρας τους προκειμένου να εκμεταλλευτούν την ενιαία πλέον ευρωπαϊκή αγορά των εν δυνάμει 300 εκατομμυρίων πελατών.

Όμως, διαθέτουν αρκετά συγκριτικά πλεονεκτήματα για ανάπτυξη των εργασιών τους στις Βαλκανικές αγορές και στην αγορά λιανικής τραπεζικής (Retail banking). Δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι και στις δύο αυτές αγορές γίνονται ήδη σημαντικά βήματα από τις περισσότερες ελληνικές τράπεζες και αποτελούν πρώτης προτεραιότητας στρατηγική ανάπτυξης.

3.3.8 Η δημιουργία «παγκόσμιων τραπεζών».

Πολλές από τις μεγάλες τράπεζες, των περισσότερο εκβιομηχανισμένων χωρών, χάνουν σιγά-σιγά τον εθνικό τους χαρακτήρα και μετατρέπονται σε πολυεθνικές που έχουν που έχουν εργασίες σε περισσότερες από μία χώρα. Το μερίδιο αυτής της κατηγορίας τραπεζών στις ξένες αγορές αυξάνεται συνεχώς, αλλά όχι (για πολλούς δυστυχώς και για άλλους ευτυχώς) με γρήγορους ρυθμούς είναι η αλήθεια. Η κάθε μεγάλη τράπεζα που μπαίνει σε ξένες χώρες έχει να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα άλλα κρυφά και άλλα φανερά τα οποία είναι εμπόδια που αποβλέπουν στην προστασία των εγχώριων τραπεζών.

Τις τράπεζες που διευρύνουν τις εργασίες τους σε ολόκληρη την υφήλιο τις χαρακτηρίζουμε σαν «παγκόσμιες τράπεζες». Είναι αυτές που σήμερα έχουν εξασφαλίσει τον υψηλότερο βαθμό εκσυγχρονισμού και ανταγωνιστικότητας και διαθέτουν τεράστια κεφάλαια που τα χρησιμοποιούν για την επίτευξη διάφορων στόχων που θέτουν κατά καιρούς. Βέβαια, οι επεκτατικές προσπάθειες των «παγκόσμιων» τραπεζών έχουν ως βασικό στόχο την επίτευξη όσον το δυνατό περισσότερων κερδών. Μεγάλα κέρδη όμως, υπάρχουν εκεί που υπάρχουν περισσότερα κεφάλαια, περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες, εκεί που διασφαλίζεται η εμπορική δραστηριότητα πλήρως, όπου υπάρχει μεγάλη ζήτηση δανειακών κεφαλαίων και η εξόφλησή τους είναι εγγυημένη κατά τον καλύτερο, για τις τράπεζες, δυνατό τρόπο.

Με βάση τα κριτήρια που αναφέρθηκαν, η επέκταση των λεγόμενων «παγκόσμιων τραπεζών» γίνεται κυρίως προς τις περισσότερο εκβιομηχανισμένες χώρες και λιγότερο προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, όταν πολλές αναπτυσσόμενες χώρες βρέθηκαν στη δίνη μιας παρατεταμένης ύφεσης ή συγκρατημένης ανάπτυξης και αδυναμίας εξόφλησης των χρεών τους, οι «παγκόσμιες» τράπεζες ενδιαφέρθηκαν περισσότερο για την «εισχώρηση» τους στις περισσότερο ανεπτυγμένες αγορές της, τότε Ε.Ο.Κ., των Η.Π.Α. και της Ιαπωνίας.

Η «εισχώρηση» αυτή είχε αρχίσει αρκετά χρόνια νωρίτερα, με τη δημιουργία γραφείων αντιπροσώπευσης ή και υποκαταστημάτων στις πρωτεύουσες των μεγάλων χωρών, για να συνεχισθεί στο δεύτερο μισό της τελευταίας δεκαετίας με εξαγορές πολύ μικρών τραπεζών. Η εξαγορά μικρών αλλά και δυναμικών τραπεζών έχει το πλεονέκτημα ότι κατά κανόνα αυτές γνωρίζουν πολύ καλά τις εγχώριες ή ακόμα και ορισμένες περιφερειακές αγορές.

Ενώ, όπως είπαμε και παραπάνω οι επέκταση των τραπεζών, εκτός των συνόρων της χώρας στην οποία ήταν εγκατεστημένες, έγινε στις αρχές της δεκαετίας του 1980, για τις ελληνικές τράπεζες άργησε πάρα πολύ ο καιρός της «διείσδυσης» τους σε νέες αγορές. Οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν έτοιμες για ένα τέτοιο άνοιγμα εκείνη τη χρονική στιγμή. Ίσως, βέβαια, έφταιγαν οι διάφορες πολιτικές ανακατατάξεις που είχε η χώρα στα μισά της δεκαετίας του εβδομήντα καθώς και οι πόλεμοι που βίωσε νωρίτερα, ίσως η έλλειψη οικονομικής και επενδυτικής παιδείας τόσο των τραπεζών όσο και των πολιτών καθώς ακόμα και έλλειψη κεφαλαίων από τις τράπεζες που θα τους επέτρεπαν να προχωρήσουν σε ένα τόσο μεγάλο βήμα.

Οι τράπεζες τις χώρας μας, άρχισαν να κάνουν επεκτατικές κινήσεις σε νέες αγορές στα τέλη του 1980 και εντονότερα στις αρχές της επόμενης δεκαετίας (1990). Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενοι παράγραφο οι κυριότερες χώρες στις οποίες επέκτειναν τη δράση τους οι ελληνικές τράπεζες είναι κατά κύριο λόγο χώρες της Βαλκανικής χερσονήσου και χώρες όπου υπάρχουν πάρα πολλοί Έλληνες μετανάστες (Αυστραλία, Γερμανία, Η.Π.Α.).

Είναι γεγονός, ότι οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να κάνουν ακόμα πολλά βήματα προόδου, αν επιθυμούν κάποια στιγμή να αποκτήσουν την αίγλη και το κύρος μίας «παγκόσμιας τράπεζας».

3.4 Πού το σύστημα δημιουργίας ενός ενιαίου φορέα χωλαίνει.

3.4.1 Πότε και με ποιους τρόπους ξεκίνησαν τα προβλήματα ως προς τη συνεργασία των ελληνικών τραπεζών με τις ξένες.

Το πρόβλημα που παρουσιάζει το χρηματοπιστωτικό μας σύστημα έχει επισημανθεί επανειλημμένα, τόσο από την πλευρά των επιστημόνων-αναλυτών, όσο και από αυτή των φορέων της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής. Η ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της αποστολής και του έργου των τραπεζών, άρχισε να διαφαίνεται από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, όταν μετά την πρώτη πετρελαϊκή κρίση κληρονομήσαμε μαζί και το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού. Από την πλευρά της πολιτείας, το ενδιαφέρον για μία μεταρρύθμιση του τραπεζικού τομέα εκδηλώθηκε αρχικά με τη σύσταση της επιτροπής Χαρισσόπουλου το 1978, η οποία είχε ως αποστολή την εισήγηση μέτρων πολιτικής για τον θεσμικό και λειτουργικό εκσυγχρονισμό του, με στόχο την ομαλή προσαρμογή του στις νέες συνθήκες που διαφαίνονταν ότι θα επικρατήσουν από την επικείμενη ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ. Η επόμενη κίνηση έγινε το 1986 με τη σύσταση της επιτροπής Καρατζά, η οποία υπέβαλλε της εισήγησή της το Φεβρουάριο του 1987. Εκείνο που διαπιστώνει κανείς από την μελέτη και των δύο εκθέσεων, είναι ότι υπάρχει σχεδόν πλήρης ταυτότητα απόψεων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη διάγνωση για την υπάρχουσα κατάσταση.

Οι αδυναμίες της χρηματοπιστωτικής μας αγοράς, το χαμηλό επίπεδο των παρεχομένων υπηρεσιών και η συνακόλουθη χαμηλή παραγωγικότητα του συστήματος αποτελούν κοινές διαπιστώσεις και οδηγούν τις δύο επιτροπές σε επίσης παρόμοιες προτάσεις για την αντιμετώπισή τους. Η βασικότερη ίσως διαφορά που υπάρχει, βρίσκεται στη διατήρηση της Νομισματικής Επιτροπής ως οργάνου χάραξης της νομισματικής πολιτικής που προτείνεται από την Επιτροπή Χαρισσόπουλου, ενώ για την επιτροπή Καρατζά, μετά βέβαια και από την κατάργησή της, με τον νόμο 1266/82 και την μεταφορά των αρμοδιοτήτων της στην Τράπεζα της Ελλάδος, υπάρχει ήδη ένα ξεκαθαρισμένο, από θεσμική άποψη, πλαίσιο το οποίο βοήθησε στον σχηματισμό μίας συνεπούς πρότασης για αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμό του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος, με τρόπο

τέτοιων ώστε τα επιμέρους ιδρύματα να έχουν σαφείς και συνεπείς προς την αποστολή τους, αρμοδιότητες.

Πέρα όμως από την μορφολογική οριοθέτηση των διαφόρων ομάδων ιδρυμάτων θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η κύρια μεταρρυθμιστική φιλοσοφία των προτάσεων, κατατείνει σε μία προοπτική εκλογίκευσης στη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς. Αυτή στοχεύει, σαν αποτέλεσμα των αρνητικών εμποριών του παρελθόντος, σε μία κατανομή των πιστωτικών πόρων που θα ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της οικονομίας. Το πρόβλημα που δημιουργείται τώρα είναι ότι τη θέση των ποιοτικών ελέγχων, οι οποίοι φρόντιζαν για τον επαρκή εφοδιασμό των «παραγωγικών» δραστηριοτήτων με τα απαιτούμενα μέσα και στους οποίους στηρίχθηκε η πιστωτική πολιτική μέχρι σήμερα, θα πρέπει να πάρει κάποιο άλλο σύστημα, δεδομένης της ύπαρξης μεγάλου κύκλου παραοικονομικών, αλλά και άλλων μη παραγωγικών δραστηριοτήτων, των οποίων τα υψηλά κέρδη εκτρέφουν και το φαινόμενο των παρατραπεζικών κυκλωμάτων, και τα οποία απομύζουν ένα μεγάλο μέρος των διαθέσιμων πιστωτικών πόρων. Συνεπώς, η προτεινόμενη απελευθέρωση των επιτοκίων και η απόδοσή τους στους νόμους της αγοράς δεν οδηγεί κατ' ανάγκη σε μια ορθολογική κατανομή των πόρων, αν αυτή δε συνοδεύεται και από μηχανισμούς ελέγχου, οι οποίοι και τις ατέλειές τους να προλαμβάνουν, αλλά και να λαμβάνουν υπόψη τους τις γενικότερες αναπτυξιακές επιλογές.

Εξάλλου, η άλλη βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη υγιών συνθηκών εισροής και εκροής των πόρων στο χρηματοοικονομικό σύστημα είναι, όπως τονίζεται και στην έκθεση Καρατζά, και η δημιουργία μιας καλά οργανωμένης και αυτόνομης κεφαλαιαγοράς. Το πρόβλημα αυτό όμως δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί αποκλειστικά και μόνο με νομοθετικές ή άλλες διοικητικές ρυθμίσεις. Είναι τόσο πολλές και ποικίλες οι εκφάνσεις του, ώστε τελικά να εκφεύγει μιας περιορισμένης μεταρρυθμιστικής πολιτικής στα πλαίσια του τραπεζικού συστήματος, αφού η μεν πλευρά της προσφοράς είναι κυρίως υπόθεση της απροθυμίας των οικογενειακού χαρακτήρα ελληνικών επιχειρήσεων να εισάγουν νέους τίτλους στο χρηματιστήριο, η δε ζήτηση έχει άμεση σχέση με την επενδυτική συμπεριφορά των Ελλήνων καταθετών, πράγμα που άπτεται περισσότερο της ψυχολογίας, παρά της οικονομικής πολιτικής. Είναι γεγονός, ότι υπάρχουν σοβαρά εμπόδια για την απρόσκοπτη πραγματοποίηση της μεταρρύθμισης, σε καμία περίπτωση όμως αυτό δε σημαίνει ότι θα πρέπει κανείς να απαιτήσει και την απόρριψή της. Αντίθετα μάλιστα με τη γνώση των περιορισμών που συνοδεύεται η νέα προοπτική είναι δυνατό να βελτιωθούν και τα αποτελέσματά της, αφού άλλωστε έχει ήδη δρομολογηθεί και στην

πράξη, χωρίς μάλιστα ιδιαίτερους κλυδωνισμούς, με τις ακόλουθες μεταβολές:

- Ελευθερώθηκαν μία σειρά από επιτόκια για τις τραπεζικές χορηγήσεις, στην αρχή με τη θέσπιση ενός ανώτατου ορίου ποσοστών, και ήδη χωρίς αυτόν τον περιορισμό.
- Άρχισε η σταδιακή μείωση του ποσοστού υποχρεωτικού διαθέσιμων καθώς και του ποσοστού δεσμεύσεων-αποδεσμεύσεων στις χορηγήσεις.
- Καταργήθηκαν πολλές από τις διοικητικές ρυθμίσεις, οι οποίες καθιστούσαν το τραπεζικό σύστημα δύσκαμπτο και μη αποδοτικό.
- Ξεκίνησε δειλά η προσπάθεια ενίσχυσης της εξωτραπεζικής αγοράς χρήματος με την έκδοση πολλών σειρών έντοκων γραμματίων του δημοσίου.
- Θεσπίστηκαν νέοι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί, όπως είναι το LEASING και το FACTORING αρχικά, καθώς και το SWAP και το HEDGING στη συνέχεια.

Οι μεταβολές αυτές συντελούνται με γοργό ρυθμό, παρά τα προβλήματα που υπάρχουν λόγω του συνεχιζόμενου υψηλού ποσοστού πληθωρισμού, καθώς και των μεγάλων ανοιγμάτων του δημοσίου και των εξωτερικών συναλλαγών, παράγοντες που δυσχεραίνουν την εφαρμογή της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας. Άλλωστε η ικανοποίηση όλων των μακροοικονομικών προϋποθέσεων που συνδέονται με τη νέα μεταρρυθμιστική προοπτική, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί στη βραχυχρόνια περίοδο, χωρίς αυτό να σημαίνει όμως, ότι οι φορείς της νομισματικής πολιτικής δεν θα πρέπει να προχωρήσουν στη λήψη μέτρων που θα διευκολύνουν όχι μόνο την τραπεζική λειτουργία, αλλά και την ικανοποίηση αυτών των μακροοικονομικών προϋποθέσεων. Άλλωστε η βελτίωση της λειτουργίας και της ανταγωνιστικότητας των τραπεζών, θεωρείται ότι θα έχει θετικές επιδράσεις και στην ανταγωνιστική θέση των ελληνικών επιχειρήσεων και κατ' επέκταση στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι ορισμένες, αν όχι όλες, ελληνικές τράπεζες βαρύνονται με μεγάλο όγκο δανείων που εξυπηρετούνται και χαρακτηρίζονται από σχετικά υψηλό λειτουργικό κόστος. Με την πραγματοποίηση της νομισματικής ένωσης καθώς μειώνονται τα περιθώρια των επιτοκίων γίνεται όλο και πιο δύσκολο να μετακύλυσε αυτό το κόστος στους πελάτες.

Παρ' όλη την πρόοδο που έχει επιτευχθεί απέχουμε σημαντικά από αυτό που θα μπορούσαμε να αποκαλέσουμε ολοκληρωμένη πιστωτική μεταρρύθμιση. Ο δρόμος που έχει να διανύσει το ελληνικό πιστωτικό σύστημα είναι μακρύς και τα χρονικά περιθώρια αρκετά περιορισμένα.

3.4.2 Ποια τα κύρια προβλήματα που δυσχεραίνουν τη συνεργασία ελληνικών και ξένων τραπεζών.

Μολονότι με την ολοκλήρωση της ενιαίας τραπεζικής αγοράς θα εξαλειφθούν τα σημαντικότερα θεσμικά προβλήματα που δυσχεραίνουν τη συνεργασία των τραπεζών, εξακολουθούν να παραμένουν πάντα μερικά φυσικά εμπόδια για την προσπέλαση μιας εγχώριας αγοράς. Σε αυτά κατατάσσονται η γλώσσα, η πολιτιστική πρόοδος, οι εγχώριες καταναλωτικές συνήθειες τις οποίες, κατά τεκμήριο, γνωρίζουν καλύτερα οι εγχώριες τράπεζες.

Στις περισσότερες κοινοτικές αγορές και σε μεγαλύτερο βαθμό στην Ελλάδα, οι εγχώριες τράπεζες διαθέτουν εκτεταμένο δίκτυο τραπεζικών υποκαταστημάτων που καλύπτουν περιοχές στις οποίες δεν μπορούν ή δεν έχουν ενδιαφέρον να διεισδύσουν σε ξένες τράπεζες. Τουλάχιστον για την παροχή λιανοπωλιακών τραπεζικών υπηρεσιών αυτό συνιστά ένα παράγοντα που οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να εκμεταλλευτούν για να διατηρήσουν τα μερίδια της αγοράς τους. Είναι όμως ευρύτερα αποδεκτό ότι υπάρχει ακόμη ανάγκη και νέων υποκαταστημάτων σε περιοχές όπου οι ανάγκες της πελατείας δεν καλύπτονται επαρκώς.

Η αύξηση της αποδοτικότητας των ελληνικών τραπεζών προσκρούει σε πολλά εμπόδια μεταξύ των οποίων και το υψηλό λειτουργικό κόστος που απαιτούν ιδιαίτερα οι δημόσιες τράπεζες, λόγω του πολυπληθούς προσωπικού. Οι μεγάλες κρατικές τράπεζες δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως πρόσφορα μέσα ικανοποίησης των κομματικών αναγκών της εκάστοτε κυβέρνησης.

Παράλληλα το αυξανόμενο ποσοστό αποθεματικών που είναι υποχρεωμένες να καταθέτουν όλες οι τράπεζες στην Τράπεζα της Ελλάδος, επιβαρύνει ακόμα περισσότερο την ήδη χαμηλή αποδοτικότητά τους.

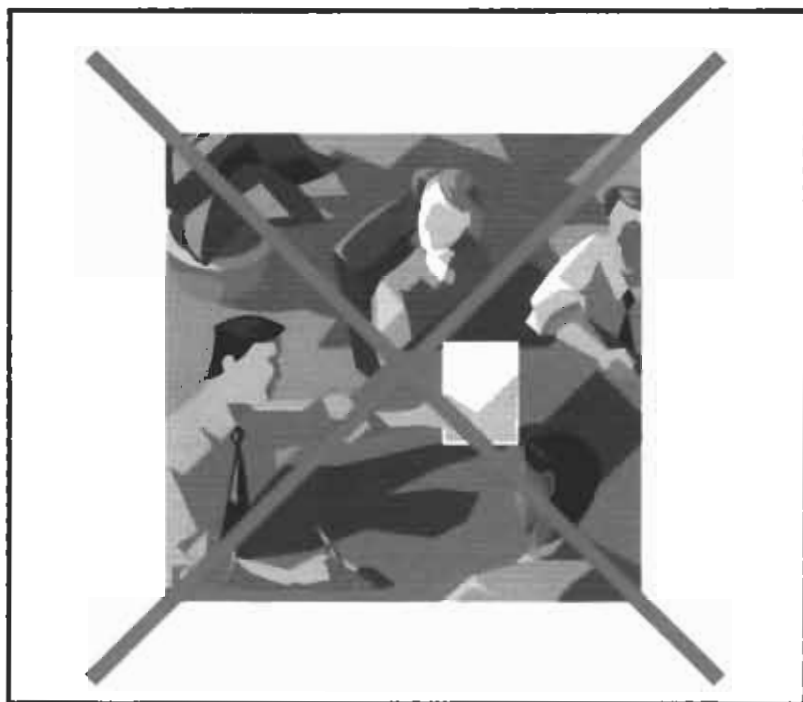
Επίσης ο αυξανόμενος ανταγωνισμός που θα προέλθει από άλλες κοινοτικές τράπεζες ή χρηματοδοτικά ιδρύματα, ενδέχεται να συρρικνώσει το τωρινό μερίδιο της αγοράς των ελληνικών τραπεζών.

Μια από τις «αχίλλειες πτέρνες» του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι η έλλειψη στελεχών (managers) υψηλής στάθμης εφάμιλλων εκείνων που διαθέτουν οι τράπεζες των άλλων κοινοτικών κρατών με τις οποίες οι ελληνικές θα πρέπει να συναγωνιστούν.

Ο δημόσιος κυρίως χαρακτήρας, των μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών, τις εμποδίζει, τουλάχιστο προς το παρόν, να αναπτύξουν εκείνα τα στοιχεία που απαιτεί το νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Οι πάντες συμφωνούν ότι οι δημόσιες τράπεζες δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ικανοποίησης των κομματικών αναγκών της κάθε

κυβέρνησης, ιδιαίτερα με τις αθρόες προσλήψεις που δεν συντελούν πάντα σύμφωνα με τα επαγγελματικά εχέγγυα που διαθέτουν συνήθως τα διευθυντικά στελέχη των ιδιωτικών τραπεζών.

Τέλος, εμπόδιο θα μπορούσε να αποτελεί και η Νομισματική Ένωση, η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει μεγάλα προβλήματα στις τράπεζες, ιδιαίτερα σε εκείνες που ασχολούνται με μεγάλες αγοροπωλησίες συναλλάγματος και οι οποίες «παίζουν» με τις μεταβολές των ισοτιμιών νομισμάτων με βάση τα οποία, συνάπτονται διάφορα δάνεια. Έτσι, η Νομισματική Ένωση θα μπορεί να λειτουργήσει ακόμα και σαν τροχοπέδη, παρόλα τα θετικά που προσφέρει στην ελεύθερη συνεργασία-επικοινωνία των τραπεζών μεταξύ τους.

- Είναι γεγονός ότι υπάρχουν πολλά προβλήματα που δυσχεραίνουν την επικοινωνία μεταξύ των τραπεζών.

1' Κεφάλαιο

ΕΝΙΑΙΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ.
ΚΑΤΑ ΠΟΣΟ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟ ΝΑ
ΥΠΑΡΕΟΥΝ;
ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ.

4.1 Κατά πόσο είναι δυνατός ένας ενιαίος φορέας.

4.1.1 Οι πρώτες σκέψεις και ενέργειες για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου και ενιαίου τραπεζικού φορέα.

Οι πρώτες σκέψεις για τη δημιουργία χρηματοδοτικών μηχανισμών διεθνούς εμβέλειας εντοπίζονται στα πρώτα χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η φιλοσοφία σύστασης και λειτουργίας της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ αποτέλεσε προϊόν της οικονομικής θεωρίας, αλλά και στρατηγικών δυνάμεων συσχετισμού.

Στις 14 Δεκεμβρίου 1941, μίαν εβδομάδα ακριβώς μετά την επίθεση της Ιαπωνίας στο Πέρλ Χάρμπορ, ο Γραμματέας του Υπουργείου Οικονομικών, Henry Morgenthau, δεν σκεφτόταν τον παγκόσμιο πόλεμο, αλλά όσα θα ακολουθούσαν. Δίνει οδηγίες στον πρώτο του σύμβουλο στις διεθνείς οικονομικές υποθέσεις, τον Harry Dexter White, να συντάξει ένα προσχέδιο μνημονίου για ένα μεταπολεμικό «**Ενδοσυμμαχικό Χρηματοδοτικό Μηχανισμό Σταθεροποίησης**» («Interallied Stabilisation Fund») που θα εναρμόνιζε τις συναλλαγματικές ανταλλαγές και θα προωθούσε το εμπόριο. Ο White ήταν κιόλας έτοιμος. Εργαζόταν σ' ένα πολύ πιο φιλόδοξο σχήμα για μια καινούργια παγκόσμια οικονομική τάξη από την άνοιξη του 1941. Πέρα από τον διεθνή νομισματικό χρηματοδοτικό μηχανισμό, αντιμετώπιζε τη δημιουργία ενός δεύτερου ιδρύματος, μιας «**Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη των Ηνωμένων και Συνδεδεμένων με αυτά Εθνών**». ... (Bruce Rich «Mortgaging the Earth», Beacon Press Boston, 1994).

Ο Morgenthau είχε τους λόγους του όταν προωθούσε αυτή την ιδέα... Για ενάμιση χρόνο οι Γερμανοί είχαν προπαγανδίσει μια μεταπολεμική 'Νέα τάξη' για την Ευρώπη, που περιλάμβανε διεθνείς οικονομικές συνιστώσες ιδιαίτερης σημασίας. Το Γερμανικό Σχέδιο πρότεινε ένα πολυμερές εμπορικό σύστημα, που θα αντικαθιστούσε το οικονομικό χάος της δεκαετίας του 1930 και θα προσκόμιζε μια νέα εποχή ευημερίας στην Ευρώπη.

Ένα καθεστώς ελεύθερου οικονομικού εμπορίου που θα βασιζόταν στο μάρκο (reichsmark), ενώ ένα διεθνές γραφείο νομισματικών διακανονισμών στο Βερολίνο θα συντόνιζε σταθερές συναλλαγματικές σχέσεις και θα συμπαρίστατο στις Εθνικές Κυβερνήσεις, στη διαχείριση της ισορροπίας των προβλημάτων πληρωμών. Η Γερμανία και η Ιταλία

θα συνεργάζονταν για την Ανασυγκρότηση της Ευρώπης... «Δεν θα επιτρέψουμε το άνευ κανόνων παιχνίδι που τόσο κόστισε στη γερμανική οικονομία», διακήρυξε ο Her Walter Funk, ο Ναζί υπουργός Εθνικής Οικονομίας. Βέβαια έτσι το Βερολίνο θα αντικαθιστούσε το Λονδίνο ως παγκόσμια χρηματοδοτική πρωτεύουσα.

Όχι μόνο ο Morgenthau, αλλά και το Βρετανικό Υπουργείο Πληροφοριών ανησυχεί για την προπαγανδιστική επιρροή των γερμανικών προτάσεων και ζητάει από τον **John Maynard Keynes** να συντάξει και να αντιπροτείνει ως αρχιτεκτονική του Νέου μεταπολεμικού κόσμου την επιστροφή στον χρυσό κανόνα και το ελεύθερο εμπόριο, όπως λειτούργησαν από το 1920 και μετά. Αυτό το σύστημα ήταν η καταστροφή της παγκόσμιας οικονομίας και ήταν επίσης εντελώς αναξιόπιστο κατά τον Keynes... «Αν δεν έχουμε να προτείνουμε κάτι θετικό», απάντησε ο Keynes, «καλύτερα να σωπαίνουμε». Προετοίμασε όμως τις γενικές γραμμές της αντιπρότασης, η οποία θα ήταν ...«ίδια με εκείνη που προσφέρει ο Dr. Funk, μόνο που θα την ασκήσουμε καλύτερα και εντιμότερα ...γιατί μια πρόταση επιστροφής στις συμφορές του 1920-33 δεν θα έχει και πολλή προπαγανδιστική αξία». Άλλωστε την ιδέα ίδρυσης μιας υπερεθνικής Τράπεζας, που θα λειτουργούσε ως εξισορροπίστρια των συναλλαγματικών διακυμάνσεων και των προβληματικών πληρωμών, έχει προβάλλει ο ίδιος ο Keynes το 1933 στο «Treatise on Money». Βέβαια δεν αντιμετώπιζε τότε το θέμα της ανάπτυξης. Η ιδέα δεν ήταν καινούργια. Τράπεζες αυτού του είδους έχουν προταθεί και παλαιότερα, όπως π.χ. από τον υπουργό των Οικονομικών της ηττημένης Γερμανίας, τον Walter Rathenau. Οι προτάσεις αυτού του είδους, όμως, δεν υλοποιήθηκαν ποτέ γιατί στην ουσία έπρεπε να υποστηρίζονται από μια χώρα ή μια ομάδα χωρών, που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν τη λειτουργία τους σε κεφάλαια ή και κύρος. Στις αρχές του 1942 ο White είναι έτοιμος και υποβάλλει τις προτάσεις του στον Morgenthau, για την ίδρυση της **Παγκόσμιας Τράπεζας** και του **Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου**, προκειμένου να πεισθεί ο Ρούσβελτ να αναθέσει στο Treasury τη διαμόρφωση του σχήματος, παραμερίζοντας το State Department, και να συγκαλέσει μια διεθνή Διάσκεψη για το θέμα. Το State Department παραμερίστηκε, αλλά και η διάσκεψη, στη θύελλα των γεγονότων, έμεινε εκκρεμής. Ο χρόνος όμως δεν έμεινε αναξιοποίητος.

Στις φιλόδοξες προτάσεις του ο White έδινε έμφαση στον ρόλο μιας παγκόσμιας τράπεζας, που την έβλεπε ως Παγκόσμια Κεντρική Τράπεζα, με εξουσίες τέτοιες ώστε να προβεί στην έκδοση του δικού της νομίσματος, του **UNITAS**, ίσου σε αξία με δέκα δολλάρια ΗΠΑ. Αλλά και ο Keynes ετοίμαζε τη δική του πρόταση, που συμερίστηκε με τις ΗΠΑ τον Αύγουστο του 1942, για την ίδρυση της International Clearing Union. Ο Keynes έδινε έμφαση στον ρόλο του νέου οργανισμού στη

σταθεροποίηση του νομισματικού συστήματος, προβλέποντας αυξημένες αρμοδιότητες σε θέματα ισοτιμιών, και την έκδοση ενός διεθνούς νομίσματος, του *s*, βασιζόμενου στον χρυσό, αφήνοντας έξω θέματα επενδύσεων, ανασυγκρότησης κ.τ.λ. Τελικά στις 26 Μαΐου 1944 ο πρόεδρος Ρούσβελτ καλεί τα Ηνωμένα Έθνη να παραστούν στη σχετική Διάσκεψη, την 1η Ιουλίου 1944, στο Bretton Woods, του New Hampshire, στο ξενοδοχείο Mount Washington.

Στα τέλη Ιουνίου 1944, 730 αντιπρόσωποι από 44 χώρες φτάνουν στις ΗΠΑ για τη Διάσκεψη. Ο Keynes, ο White και ο Morgenthau, πρόεδρος της Διάσκεψης, θα συναντηθούν στο Atlantic City για να φινίρουν τα κείμενα και τις προτάσεις. Τελικά εκεί οι White και Keynes διαμόρφωσαν τις προτάσεις και το σχήμα που θα αποτελούσε την αρχιτεκτονική του νέου παγκόσμιου οικονομικού συστήματος, σε μια ιδιότυπη σύνθεση, λαμβανομένου υπόψη ότι το σχήμα θα έπρεπε να «πουληθεί» στο Κογκρέσο, όπου ακόμη ήταν ισχυρές οι απομονωτικές τάσεις. Έτσι περιεκόπησαν οι ευρύτερες φιλοδοξίες κυρίως του White για την έκδοση νέου παγκόσμιου νομίσματος, για τις εξουσίες της τράπεζας ως Κεντρικής Παγκόσμιας Τράπεζας, και τη χρηματοδότηση από την Τράπεζα του πολέμου και της Ανασυγκρότησης. Βέβαια πίσω από τις περικοπές βρισκόταν και το τραπεζιτικό κατεστημένο που έβλεπε ότι το πλήρες σχήμα θα περιόριζε σημαντικά τη δραστηριότητά του ως δανειοδότη εθνών ή εθνικών μηχανισμών.

Σήμερα πια, αυτή η παραχώρηση πληρώνεται ακριβά. Στις προτάσεις τελικά παραμένουν (με «πατέρα» του Νομισματικού Μηχανισμού τον Keynes και της Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση τον White) οι δύο μηχανισμοί που ως σήμερα αντιμετωπίζουν, διαχειρίζονται - όπως διαχειρίζονται - τόσο τις κρίσεις πληρωμών, όσο και την ανάπτυξη. Και εδώ υπάρχουν σοβαρότερα προβλήματα. Κάνουν σωστά τη δουλειά τους ή μάλλον είναι οι πρόπουσες κατευθυντήριες γραμμές, εκείνες που αντιστοιχούν στις σημερινές ανάγκες ώστε να υπάρχουν αποτελέσματα, ή και τα δύο;

Όπως εξέθεσε ο Morgenthau στην εναρκτήρια ομιλία του, στόχος της διάσκεψης «είναι η δημιουργία μιας δυναμικής παγκόσμιας οικονομίας, στην οποία οι άνθρωποι κάθε έθνους θα ήταν δυνατόν να απολαύσουν, όλο και περισσότερο, τους καρπούς της υλικής προόδου **σε μια γη ατέλειωτα προικισμένη με φυσικό πλούτο**» και προέτρεψε τους συνέδρους να επικεντρώσουν την προσοχή τους σε ένα σημαντικό «στοιχειώδες οικονομικό αξίωμα... **ότι η ευημερία δεν έχει προσδιορισμένα όρια**. Δεν είναι πεπερασμένη ουσία που μπορεί να απομειωθεί με κατάτμηση». (Αυτά τα δύο αξιώματα προσδιορίζουν ακόμη την αμερικανική οικονομική σκέψη και αμφισβητούνται, όπως επίσης αμφισβητούνται ο προσανατολισμός και οι πρακτικές των δύο μηχανισμών που θα προωθούσαν την αξιοποίηση αυτών των, ως τις

πούμε έτσι, παραδοχών ή αιτημάτων). Τις απόψεις του συμμερίζεται ο λόρδος Keynes, αλλά είναι πιο συγκεκριμένος, και - όπως πάντοτε - πιο προσεκτικός. Μιλώντας στην 2η Επιτροπή, για την Τράπεζα όπου προεδρεύει, δηλώνει στην εναρκτήρια ομιλία του... «Γενικά θα είναι το καθήκον της Τράπεζας, με σώφρονα και λελογισμένο δανεισμό (σ.σ.: ο Keynes πάντα φοβόταν τον αφειδή δανεισμό), να προωθήσει μια πολιτική επέκταση της παγκόσμιας οικονομίας». Με τον όρο “επέκταση” εννοούμε την αύξηση των πόρων και της παραγωγής σε πραγματικούς όρους, σε φυσικές ποσότητες, συνοδευόμενη από την αντιστοιχούσα αύξηση σε αγοραστική δύναμη».

Βεβαίως, η βάση του νομισματικού συστήματος είναι το **δολλάριο**, το μόνο αξιόπιστο νόμισμα συνδυασμένο με τον χρυσό στην περιβόητη σχέση της τιμής μιας ουγκιάς χρυσού στα 35 δολάρια, και όργανα το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αφενός και η Παγκόσμια Τράπεζα αφετέρου, όπου, ως κύριοι χρηματοδότες, κυριαρχούν οι Η.Π.Α. Στους δύο μηχανισμούς μετέχουν οι 44 χώρες ως ιδρυτικά μέλη, που θα φτάσουν τις 180 σήμερα. Σταθερές και ομαλές συναλλαγματικές σχέσεις, ελεύθερη ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών στα πλαίσια μιας ενιαίας παγκόσμιας αγοράς και πλήρης απασχόληση, είναι οι πυλώνες της παγκόσμιας οικονομικής αρχιτεκτονικής που καθιερώνεται στη Διάσκεψη του Bretton Woods. Όμως απουσιάζουν από το σχήμα οι σοσιαλιστικές χώρες περί την ΕΣΣΔ και η ίδια που ακολουθούν το δρόμο τους.

Το σύστημα λειτούργησε μέχρι το 1971, όταν στην ουσία εγκαταλείφθηκε η ιδέα των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, αλλά το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα παραμένουν με τους ίδιους στόχους. Από το 1990 διαλύεται και το συγκρότημα της ΕΣΣΔ. Τα δύο τελευταία χρόνια, για πρώτη φορά, είναι εμφανή τα δείγματα μιας επικείμενης παγκόσμιας κρίσης, και - όπως είναι φυσικό - εγείρονται ερωτηματικά, που πολλά από αυτά προϋπήρχαν, για την εγκυρότητα του συστήματος που συμπληρώθηκε εμμέσως και με μια οικονομική προσέγγιση, τελείως διαφορετική σε ψυχολογία από εκείνη της Διάσκεψης του Breton Woods, όπου το αίσθημα της αλληλεγγύης κυριαρχεί, μαζί με την αντανάκλαση των θυσιών στον βωμό του πολέμου με τις τραγικές συνέπειες σε βάρος όλων των λαών.

Πίσω από τις παρεμβάσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ βρίσκεται πλέον μια οικονομική αντίληψη πιο πραγματιστική ίσως, αλλά σκληρή και επικίνδυνη. Συνοψίζεται σ' αυτό που ονομάζεται πια «Consensus της Washington», δηλ. στη συνταγή «Deregulation, Liberalisation και Privatisation» (απομείωση των παρεμβάσεων στην οικονομία, απελευθέρωση των χρηματικών κυρίως αγορών και ιδιωτικοποίηση). Αλλά είναι βέβαιο πια ότι η συνταγή, όπως σχεδόν ωμά εφαρμόζεται από τους δύο μηχανισμούς, έχει αποτύχει. Η κριτική του J.

Stieglich, η πιο πρόσφατη και η πιο εντυπωσιακή, είναι χαρακτηριστική. Ο Stieglich (βραβείο Νόμπελ της Οικονομίας, καθηγητής, πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικών Συμβούλων του προέδρου Κλίντον και επικεφαλής των οικονομολόγων της Παγκόσμιας Τράπεζας για πολύ καιρό) με πολύ επιθετικό τρόπο διερωτάται, πρώτον αν η συνταγή είναι παγκοσμίως εφαρμόσιμη, δεύτερον αν οι μηχανισμοί του ΔΝΤ είναι σε θέση να εκτιμήσουν τις πραγματικές αιτίες της κρίσης σε ένα συγκεκριμένο κράτος και να προσαρμόσουν αναλόγως τις απαιτήσεις που προκύπτουν από τη συνταγή, και, τρίτον, αν πίσω από τις εκτιμήσεις και τις αντίστοιχες απαιτήσεις δεν λειτουργούν άλλες σκοπιμότητες κυρίως από τις ΗΠΑ, που διαφοροποιούν και τη στάση κυρίως του ΔΝΤ απέναντι στον εκάστοτε ασθενή (γιατί π.χ. εγκαταλείπεται η Αργεντινή, ενώ το ΔΝΤ σπεύδει να σώσει την Τουρκία;).

Αλλά πριν από τον Stieglich, άλλοι αμφισβητούν τις βασικές αρχές που προσδιορίζουν ακόμη την υπάρχουσα αρχιτεκτονική, δηλ. τις δύο αρχές που διетύπωσε ο Morgenthau και που αναφέραμε στην αρχή, δηλ. τις απεριόριστες δυνατότητες της Γης και την άνευ ορίων ανάπτυξη. Ένας από αυτούς ήταν και ο Bruce Rich, που αναφέραμε στην αρχή, κυρίως ως προς την επιλογή και τις πρακτικές της Παγκόσμιας Τράπεζας στη διαχείριση του δανεισμού για την ανάπτυξη. Επιλέγονται π.χ. τα σωστά και βιώσιμα προγράμματα τόσο από οικονομική, όσο και από περιβαλλοντική άποψη, ή οι παρεμβάσεις είναι πολλές φορές τόσο επιπόλαιες, ώστε να γίνονται και καταστροφικές;

Και, τέλος, πώς να μην αναφερθεί κανείς στους άλλους αμφισβητίες, δηλ. στους ιεροκήρυκες του νεοφιλελευθερισμού, όπως ο Milton Friedman (National Review, 12.9.1994) «Η 50ή επέτειος της Διάσκεψης του Bretton Woods, που ίδρυσαν το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα, ήταν μια ευκαιρία να θριαμβεύσει η νοσταλγία επί της πραγματικότητας. Η νοσταλγία μετέτρεψε τους δίδυμους οργανισμούς σε μείζονες πυλώνες της μεταπολεμικής ανάπτυξης, μεταμόρφωσε το τέλος του συστήματος το 1971, του συστήματος των σταθερών ισοτιμιών που καθιερώθηκαν στο Bretton Woods ως ένα μείζον σφάλμα πολιτικής, και παρήγαγε εκδηλώσεις υποστήριξης για την επανεγκατάσταση ενός τέτοιου συστήματος.

Η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική. Το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα υπήρξαν μείζονες αποτυχίες. Έβλαψαν πολύ περισσότερο από όσο ωφέλησαν και επέβαλαν σοβαρό κόστος στα μέλη τους. Ο κόσμος θα ήταν πολύ καλύτερος σήμερα, αν δεν είχαν υπάρξει και οι δύο. Και οι δύο είναι λαμπρά παραδείγματα μιας από τις γενικεύσεις που προτιμούνται. «Αν μια ιδιωτική επιχείρηση είναι μια αποτυχία, θα κλείσει, εκτός και αν την περισώσει η Κυβέρνηση, αν μια κυβερνητική επιχείρηση είναι μια αποτυχία, θα επεκταθεί»...Και ας μην αναφερθούμε στους νοσταλγούς του χρυσού κανόνα.

4.1.2 Ποιες οι δυσκολίες δημιουργίας αυτού του ενιαίου τραπεζικού φορέα;

Η πρόσφατη αναταραχή στις διεθνείς αγορές που ξεκίνησε με τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα στις χώρες της Άπω Ανατολής και την Ιαπωνία και συνεχίζεται με την κρίση στη Ρωσία και τις πιέσεις στη Λατινική Αμερική, επιβεβαιώνει ότι έχουμε εισέλθει σε μια νέα κρίσιμη φάση της παγκόσμιας οικονομίας, όπου όλες σχεδόν οι χώρες είναι ευάλωτες στις διεθνείς αναταράξεις. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών, η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η επανάσταση της τεχνολογίας και της πληροφορικής, που επιτρέπει την μεταφορά σημαντικών κεφαλαίων σε ελάχιστο χρόνο από αγορά σε αγορά και από χώρα σε χώρα, η ανάπτυξη σε σημαντικό βαθμό της θεσμικής διαχείρισης, η κατάργηση όλων των εγχώριων περιορισμών στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων των περισσότερων χωρών, έχουν δημιουργήσει συνθήκες, όπου το πρόβλημα μιας χώρας γίνεται σύντομα πρόβλημα της διπλανής και πιθανά, αν δεν αντιμετωπιστεί επιτυχώς, αποτελεί πρόβλημα και για τον στον υπόλοιπο κόσμο.

Ζούμε σε μία νέα εποχή παγκοσμιοποίησης και ολοκλήρωσης των οικονομιών και των αγορών χρήματος, συναλλάγματος και κεφαλαίου όπου κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζουν οι βραχυχρόνιες κινήσεις του χρηματιστηριακού και κερδοσκοπικού κεφαλαίου. Έτσι η μεταβλητότητα των τιμών στο χρηματοπιστωτικό χώρο έχει αυξηθεί σημαντικά, η αβεβαιότητα έχει λάβει νέες διαστάσεις και παρατηρούμε ότι οι χρηματιστηριακές κρίσεις αν δεν αντιμετωπιστούν επιτυχώς μετεξελίσσονται σταδιακά σε νομισματικές και τελικά σε οικονομικές, ενώ οι αρνητικές επιπτώσεις μεταφέρονται ακόμα και σε χώρες που ακολουθούν σοβαρή και αξιόπιστη μακροοικονομική πολιτική και δεν έχουν γενικότερα σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Πρέπει να τονιστεί ότι είναι σημαντικές οι αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομία και την ανάπτυξη από τη μεγάλη μεταβλητότητα των επιτοκίων, των χρηματιστηριακών τιμών και των τιμών συναλλάγματος. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου εξελίσσεται με μεγάλη ταχύτητα. Η πορεία αυτή δεν συνοδεύθηκε από αντίστοιχη ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας των χωρών και της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζουν, ούτε με την απαραίτητη ενίσχυση των διεθνών θεσμών και οργανισμών εποπτείας και ελέγχου. Τα βήματα που έγιναν ήταν μικρά.

Βρισκόμαστε μπροστά σε ένα έλλειμμα διεθνούς αποτελεσματικού συντονισμού της οικονομικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, αλλά και των γενεσιουργών αιτιών των αναταράξεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Έχουν ωριμάσει πλέον οι συνθήκες για τον

καλύτερο συντονισμό του συνόλου των οικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου το βάρος έχει πέσει στην ενιαία νομισματική πολιτική και την καθιέρωση του Ευρώ, όσο και στην ευρύτερη ομάδα των μεγάλων βιομηχανικών χωρών (G.7). Πρέπει να ενισχυθεί επίσης και η διεθνής αποτελεσματική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των αγορών χρήματος και κεφαλαίου σε παγκόσμιο επίπεδο διότι παρατηρούνται ανησυχητικά φαινόμενα υπερδανεισμού χωρών και ιδιωτών χωρίς να τηρούνται επαρκώς οι απαραίτητοι κανόνες ορθής διαχείρισης και ανάλυσης του πιστωτικού κινδύνου. Για παράδειγμα ενδεικτική είναι η απουσία ολοκληρωμένης παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο θέμα της Ρωσίας, που αν δεν αντιμετωπιστεί μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην Ευρώπη. Αντίστοιχα, σοβαρά είναι τα ζητήματα που απασχολούν τις χώρες της Άπω Ανατολής και την Ιαπωνία χωρίς να έχουν οι χώρες αυτές αναλάβει τις απαραίτητες ουσιαστικές πρωτοβουλίες για την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων.

Στο νέο διεθνές περιβάλλον που διαμορφώνεται θα πρέπει να επανεξετασθούν και να περιορισθούν οι βραχυχρόνιες κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίων διεθνώς, μέσω αποτελεσματικότερης εποπτείας και αυστηρών κανόνων διαχείρισης, να τεθούν φραγμοί στις μορφές θεσμικής διαχείρισης που είναι έντονα κερδοσκοπικές με χρήση δανειακών κεφαλαίων, όπως τα hedge funds. Ακόμα θα πρέπει να δημιουργηθούν μηχανισμοί ελέγχου και παρέμβασης στη συμπεριφορά εξωχώριων (off shore) κεφαλαίων, τα οποία στερούν φορολογικούς πόρους απ' τους προϋπολογισμούς και τις δαπάνες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, θα πρέπει ακόμα υπάρξουν παρεμβάσεις σε επίπεδο διεθνών οργανισμών και Ευρωπαϊκής Ένωσης για την βελτίωση και τον εξορθολογισμό των θεσμικών πλαισίων κινδύνου, μέσα στα οποία θα μπορούν να κινούνται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έτσι ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι χρεοκοπίας από ανεξέλεγκτα επιχειρηματικά ρίσκα αλλά και η δημιουργία κανόνων διαφάνειας στις συγχωνεύσεις - εξαγορές για την αποτροπή μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καταστάσεων.

Παράλληλα, όμως, οι χώρες πρέπει να θωρακίσουν τις οικονομίες τους με την εφαρμογή της κατάλληλης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής που διασφαλίζουν αφ' ενός ικανοποιητικού όρους ανάπτυξης και μακροοικονομικής σταθερότητας, αφ' ετέρου κοινωνική συνοχή. Παρατηρούμε για παράδειγμα στο Ελληνικό Χρηματιστήριο την μια ημέρα αθρόες πωλήσεις μετοχών και την επόμενη αθρόες αγορές με τις τιμές να κυμαίνονται μεταξύ $\pm 8\%$ χωρίς να έχουν αλλάξει τα βασικά στοιχεία της ελληνικής οικονομίας. Διερωτάται κανείς για τη χρησιμότητα και την λογική συνέπεια των παραπάνω αλλαγών που δημιουργούν αβεβαιότητα και αστάθεια στην οικονομία.

Στην εξομάλυνση του οικονομικού κύκλου υπάρχουν σήμερα πολλά εμπόδια. Κατ' αρχήν δεν πρέπει να αγνοούμε τα σημαντικά εγχώρια προβλήματα που έχουν αναδειχθεί τόσο στις πλούσιες όσο και στις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Στις πλούσιες χώρες το Ασφαλιστικό, η Ανεργία και η χρηματοδότηση των συστημάτων Υγείας είναι ενδεχομένως τα σημαντικότερα προβλήματα, με δημοσιονομικές αλλά και κοινωνικές προεκτάσεις. Οι τρεις βασικές “νομισματικές περιοχές” , του γιέν, του Ευρώ και του δολαρίου, χρήζουν ιδιαίτερης αναφοράς.

Η Ιαπωνία ταλαιπωρείται από τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα του τραπεζικού της συστήματος, από τον ιδιότυπο «κορπορατισμό» που διέπει τις σχέσεις τραπεζών και επιχειρήσεων, και κυρίως από τον αποπληθωρισμό και την «παγίδα ρευστότητας», προβλήματα που το πολιτικό σύστημα, οι δημοσιονομικές και οι νομισματικές αρχές δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζεται από μία γενικευμένη έλλειψη ευελιξίας τόσο των πολιτικών που ακολουθούνται όσο και των αγορών, ενώ παρατηρείται μία συνεχής μείωση της αναλογίας Επενδύσεων / ΑΕΠ σε σχέση με προηγούμενες δεκαετίες, αλλά και μείωση του ποσοστού των μισθών στο ΑΕΠ, ο συνδυασμός των οποίων, συμβάλλει σε στασιμότητα ή και ύφεση.

Οι ΗΠΑ χαρακτηρίζονται από σοβαρές ανισορροπίες δημοσιονομικής διαχείρισης, στο ισοζύγιο πληρωμών, στο Ασφαλιστικό σύστημα και στο σύστημα Υγείας, ενώ η εθνική αποταμίευση έχει μειωθεί κάτω του 2% του ΑΕΠ. Όλοι αυτοί οι παράγοντες προκαλούν την απότομη πτώση της ισοτιμίας του δολαρίου. Το γεγονός αυτό καθ' εαυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί εξυγιαντικό και ως εξισορροπητικός παράγοντας του διεθνούς νομισματικού συστήματος, αφού συμβάλλει στη μείωση του υπερβολικά μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών των Ηνωμένων Πολιτειών. Δεν είναι όμως για τους εξής λόγους: Πρώτον, επειδή η Ευρωπαϊκή Ένωση υποφέρει από έλλειψη ευελιξίας των πολιτικών που εφαρμόζονται αλλά και των αγορών της. Παραδείγματος χάριν, με ελάχιστες εξαιρέσεις, όλοι σήμερα υποστηρίζουν ότι η ανατίμηση του Ευρώ θα έπρεπε να είχε ήδη και προ πολλού οδηγήσει σε μείωση των παρεμβατικών επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αφού μία ανατίμηση του Ευρώ κατά 15% είναι νομισματικά ισοδύναμη με αύξηση των παρεμβατικών επιτοκίων της ΕΚΤ κατά 1% περίπου. Δεύτερον, επειδή η υποτίμηση του δολαρίου εξουδετερώνεται από τη μείωση της φορολογίας στις Ηνωμένες Πολιτείες, που μειώνει ακόμα περισσότερο την εθνική αποταμίευση και επιδεινώνει έτσι το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Τρίτον, επειδή η ανατίμηση του γιέν συμβάλλει ακόμα περισσότερο στον αποπληθωρισμό της Ιαπωνικής οικονομίας, αφού οι νομισματικές και οι δημοσιονομικές αρχές δεν μπορούν ή δεν θέλουν να ακολουθήσουν την κατάλληλη

επεκτατική πολιτική.

Έτσι, πολλοί οικονομολόγοι θεωρούν ότι, με τις πολιτικές που ακολουθούνται, η ανατίμηση του Ευρώ και του γιεν ως προς το δολάριο οδηγεί σε στασιμότητα την Ευρωζώνη και χειροτερεύει την ήδη άσχημη οικονομική κατάσταση της Ιαπωνίας. Σε διεθνές επίπεδο, και για την αποκατάσταση συνθηκών διεθνούς ισορροπίας, η υποτίμηση του δολαρίου θα έπρεπε να συνοδεύεται από περισσότερο περιοριστικές δημοσιονομικές συνθήκες στις Ηνωμένες Πολιτείες, και από χαλάρωση της νομισματικής και ενδεχομένως της δημοσιονομικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ιαπωνία.

Η εξομάλυνση του οικονομικού κύκλου δεν υποβοηθείται ούτε από τις χώρες του Τρίτου Κόσμου, όπου η οικονομική υπανάπτυξη και οι επιδημίες εξελίσσονται σε μείζονα προβλήματα, και με εξαίρεση την Κίνα και πολύ λιγότερο την Ινδία, η συμβολή τους στην παγκόσμια ανάπτυξη είναι σχεδόν μηδαμινή. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι οι πλούσιες χώρες ακολουθούν, παρά τη ρητορική της παγκοσμιοποίησης, προστατευτικές πολιτικές (βλ. αγροτική πολιτική, δασμούς στο χάλυβα και σε άλλες πρώτες ύλες ή/και ενδιάμεσα προϊόντα) που εμποδίζουν τις εξαγωγές και συνεπώς την ανάπτυξη των χωρών του Τρίτου Κόσμου.

Εκτός από τα εγχώρια προβλήματα των μεγάλων νομισματικών περιοχών, δηλαδή του δολαρίου, του ευρώ και του γιέν, και τη σχετική οικονομική στασιμότητα του Τρίτου Κόσμου, υπάρχουν και μεγάλα, εγγενή προβλήματα στις διεθνείς αγορές, όπου η αβεβαιότητα είναι σήμερα υψηλή, ιδιαίτερα στις χρηματιστηριακές αγορές και στις αγορές συναλλάγματος, ενώ η ελεύθερη κίνηση ιδιωτικών, βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων σε συνδυασμό με τα εγχώρια προβλήματα έχει, κατά γενική ομολογία, οδηγήσει σε σημαντικές συναλλαγματικές κρίσεις (π.χ. στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας το 1997-1998) ή ακόμα και χρεοκοπίες άλλοτε σχετικά ισχυρών οικονομικά χωρών (πρόσφατο παράδειγμα η Αργεντινή). Πολλοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι το σημερινό διεθνές νομισματικό σύστημα διακρίνεται από μία εγγενή μεροληψία προς αντιπληθωρισμό και στασιμότητα, προκειμένου να προστατευθούν οι αποδόσεις των βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων που κινούνται ελεύθερα και ταχύτατα μεταξύ χωρών και νομισμάτων.

Για τη θεραπεία του προβλήματος οι ίδιοι οικονομολόγοι προτείνουν κάποιου είδους περιορισμό στη κίνηση αυτή. Είναι χαρακτηριστικό ότι το προτελευταίο τεύχος του έγκυρου Economist συμφωνεί τελικά με την άποψη αυτή, γεγονός που θεωρήθηκε «εικονοκλαστικό» από τους πολέμιους αυτής της άποψης.

Επομένως η σημερινή παγκόσμια οικονομική και νομισματική κατάσταση σαφώς και δεν είναι ικανοποιητική, με τους χαμηλούς έως και μηδενικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, με τον κίνδυνο του

αποπληθωρισμού, με ένα διεθνές νομισματικό σύστημα που απεδείχθη σαφώς κατώτερο των περιστάσεων και σίγουρα “φτωχός” διάδοχος του Bretton-Woods, και με την σχεδόν παντελή έλλειψη οικονομικής προόδου στον Τρίτο Κόσμο. Σε επίπεδο πολιτικής υπάρχει, όπως τουλάχιστον φαίνεται, έλλειψη συντονισμού, έλλειψη συνεννόησης, επικράτηση και επιβολή δογματικών αντιλήψεων. Με λίγα λόγια, αγνοείται, σε σημαντικό βαθμό, ο παράγων της αλληλεξάρτησης, που μεταπολεμικά αποτέλεσε τη βάση της διεθνούς νομισματικής και οικονομικής συνεργασίας.

4.1.3 Η Παγκόσμια Τράπεζα (The World Bank)

Η επίσημη ονομασία της είναι "Διεθνής Τράπεζα για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη" (International Bank for Reconstruction and Development, IBRD). Ιδρύθηκε το 1945 στη διάσκεψη του Μπρέττον Γουντς σαν ο επενδυτικός βραχίονας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ).

ι.) Η ταυτότητα της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Μια από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες πηγές βοήθειας για την Ανάπτυξη είναι η Παγκόσμια Τράπεζα η οποία υποστηρίζει τις προσπάθειες των κυβερνήσεων των αναπτυσσόμενων χωρών να χτίσουν τα σχολεία και τα κέντρα υγείας, να παρέχουν την ύδρευση και την ηλεκτρική ενέργεια, να παλέψουν την ασθένεια, και να προστατεύσουν το περιβάλλον.

Η Παγκόσμια Τράπεζα δεν είναι μια "τράπεζα" υπό την κοινή έννοια. Είναι μια από τις ειδικευμένες αντιπροσωπείες των Ηνωμένων Εθνών, και αποτελείται από 184 χώρες μέλη.

Αυτές οι χώρες είναι από κοινού αρμόδιες για το πώς το ίδρυμα χρηματοδοτείται και το πώς τα χρήματά του ξοδεύονται. Μαζί με το υπόλοιπο της κοινοτικής ανάπτυξης, η Παγκόσμια Τράπεζα κεντροθετεί τις προσπάθειές της στην επίτευξη των στόχων ανάπτυξης της χιλιετίας, που συμφωνούνται από τα μέλη των χωρών της Ε.Ε.

Η "Παγκόσμια Τράπεζα" είναι το όνομα που έχει έρθει να χρησιμοποιηθεί για τη διεθνή τράπεζα, για την αναδημιουργία και την ανάπτυξη της "Διεθνούς Τράπεζας για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη" (IBRD) και τη "Διεθνή Ένωση Ανάπτυξης" (IDA). Μαζί αυτές οι οργανώσεις παρέχουν τα με χαμηλό επιτόκιο δάνεια, την άτοκη πίστωση, και τις επιχορηγήσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Εκτός από το IBRD και την IDA, τρεις άλλες οργανώσεις αποτελούν την ομάδα της Παγκόσμιας Τράπεζας. «Η διεθνής εταιρία χρηματοδότησης» (IFC) προωθεί την επένδυση του ιδιωτικού τομέα. «Η πολύπλευρη αντιπροσωπεία εγγύησης επένδυσης» (MIGA) παρέχει την πολιτική ασφάλεια κινδύνου (εγγυήσεις) στους επενδυτές και τους δανειστές στις αναπτυσσόμενες χώρες. Και «Το διεθνές κέντρο για την τακτοποίηση των διαφωνιών επένδυσης» (ICSID) επιλύει τις διαφωνίες επένδυσης μεταξύ των ξένων επενδυτών και των χωρών υποδοχής τους.

ii.) Ο σκοπός της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Η Παγκόσμια Τράπεζα έχει τους ακόλουθους σκοπούς:

1. Να ενθαρρύνει την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Συνεργαζόμενη με τα κράτη μέλη προσπαθεί να εξασφαλίσει τη θέσπιση των βασικών νόμων, τις κτιριακές και φυσικές υποδομές και την ανάπτυξη των τοπικών αγορών κεφαλαίου και του τραπεζικού συστήματος που είναι απαραίτητα για τη διενέργεια ιδιωτικών επενδύσεων.
2. Να παρέχει κεφάλαια, συμβουλές και τεχνική συνδρομή για την υποστήριξη διαρθρωτικών αλλαγών που στοχεύουν στη μείωση των ελλειμμάτων, την απελευθέρωση του εμπορίου, την εγκαθίδρυση υγιών χρηματοοικονομικών συστημάτων, τις ιδιωτικοποιήσεις, ισχυρά δικαιοδοτικά συστήματα και ιδιοκτησιακούς νόμους.
3. Να παρέχει συμβουλές στα κράτη μέλη για την καταπολέμηση της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση που υπονομεύει την εμπιστοσύνη των επενδυτών.
4. Να βοηθά χώρες που αντιμετωπίζουν τις συνέπειες συγκρούσεων ώστε να επιτευχθεί ταχεία ανασυγκρότηση και ανοικοδόμηση αυτών.
5. Να εξασφαλίζει την προστασία του περιβάλλοντος από τις επενδύσεις υποδομής.
6. Να επενδύει στον ανθρώπινο παράγοντα όπως στην εκπαίδευση, την εξυγίανση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, τη διατροφή, την ανάπτυξη φτωχών αγροτικών περιοχών, τη μητρότητα και την αναβάθμιση του ρόλου των γυναικών στην κοινωνία. Σαν ο μοναδικός μεγάλος επενδυτής σε κοινωνικά προγράμματα έχει χορηγήσει δάνεια ύψους 40 δις. δολαρίων για τη χρηματοδότηση 500 προγραμμάτων σε 100 χώρες.
7. Να χρηματοδοτεί αναπτυξιακά σχέδια.

Η IBRD μαζί με τη θυγατρική της IDA (International Development Association) παρέχει δάνεια και πιστώσεις σε ποσοστό κάτω του 50% ενός σχεδίου. Το υπόλοιπο καλύπτεται από συγχρηματοδότηση άλλων αναπτυξιακών τραπεζών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των εθνικών προγραμμάτων βοήθειας και των εξαγωγικών πιστώσεων ιδρυμάτων. Η IDA που ιδρύθηκε το 1960 παρέχει δάνεια σε φτωχές χώρες χωρίς επιτόκιο και καλύπτει το ένα τέταρτο της χρηματοδότησης της IBRD. Οι

δανειζόμενοι πληρώνουν ένα τέλος μέχρι 1% του δανείου και εξοφλούν το δάνειο σε 35 ή 40 χρόνια με μία δεκαετή περίοδο χάριτος. Περίπου 40 κράτη συνεισφέρουν στα επενδυτικά κεφάλαια της IDA που ανανεώνονται κάθε τρία χρόνια. Για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα η IBRD χρησιμοποιεί τις θυγατρικές της IFC (International Finance Corporation (βλέπε λέξη) και MIGA (Multilateral Guarantee Agency). Η τελευταία παρέχει εγγυήσεις σε επενδυτές για την κάλυψη του πολιτικού κινδύνου. Έχει εγγυηθεί επενδύσεις 5 δις. δολαρίων σε περισσότερες από 24 χώρες. Πληροφορεί επίσης τους επενδυτές για τις ευκαιρίες επενδύσεων σε χώρες υψηλού κινδύνου.

Η IBRD αντλεί τα επενδυτικά της κεφάλαια στις χρηματοδοτικές αγορές. Πωλεί ομόλογα με πιστοληπτική αξιολόγηση ΛΑΑ και άλλα χρεόγραφα σε ασφαλιστικά ταμεία, οργανισμούς, τράπεζες και ιδιώτες από όλο τον κόσμο. Τα δάνεια που παρέχει έχουν επιτόκιο τόσο για να καλύπτουν απλώς το κόστος του δανεισμού της και να είναι αποπληρωτέα σε 15-20 χρόνια με πενταετή περίοδο χάριτος. Λιγότερο από 5% των κεφαλαίων της αντλεί από την εισφορά των κρατών όταν γίνονται μέλη της. Τα κράτη μέλη αγοράζουν επίσης τις μετοχές της στο μέτρο των οικονομικών τους δυνατοτήτων. Τα υπόλοιπα των δανείων της IBRD δεν πρέπει να υπερβαίνουν το άθροισμα του μετοχικού κεφαλαίου και των αποθεματικών της.

Τα δάνεια που παρέχει η Τράπεζα κατευθύνονται ως εξής: χρηματοοικονομικός τομέας 22%, μεταφορές 11%, εκπαίδευση 11%, γεωργία 10%, υγεία, διατροφή και πληθυσμός 7%, ηλεκτρική ενέργεια και άλλες μορφές ενέργειας 7%, δημόσιος τομέας 7%, διακλαδικές επενδύσεις 6%, κοινωνικός τομέας 5%, βιομηχανία, ορυχεία και τηλεπικοινωνίες 5%, αστική ανάπτυξη 4%, περιβάλλον 3% και ύδρευση-αποχέτευση 2%.

iii.) Η σχέση της Παγκόσμιας Τράπεζας με την Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι μέλος της διεθνούς τράπεζας για την αναδημιουργία και την ανάπτυξη (IBRD). Είναι επίσης μέλος της διεθνούς ένωσης ανάπτυξης (όπου προσχώρησε το 1962), μέλος της διεθνούς εταιρίας χρηματοδότησης (1957), της πολύπλευρης αντιπροσωπείας εγγύησης επένδυσης (1993) και του διεθνούς κέντρου για την τακτοποίηση των διαφωνιών επένδυσης (1969). Στους νομισματικούς όρους, από τις 30 Ιουνίου 2003, η Ελλάδα, συσσωρευτικά

κατά τη διάρκεια όλων των ετών τα οποία αποτελούσε μέλος, έχει προσυπογράψει για 203.1 εκατ. δολάρια του μετοχικού κεφαλαίου του IBRD, για 6.9 εκατ. δολάρια για το I.F.C., και για 5.3 εκατ. δολάρια για το MIGA. Οι συνεισφορές της χώρας μας για την IDA έχουν συμπληρώσει συνολικά 60.9 εκατ. δολάρια (Αυτοί οι αριθμοί προέρχονται από τις ετήσιες εκθέσεις των αντίστοιχων ιδρυμάτων.)

Αυτές οι συνδρομές και συνεισφορές που συμπληρώνουν συνολικά το ποσό που ξεπερνά τα 276 εκατ. δολάρια έχουν δώσει στην Ελλάδα το 0,12% των ψήφων στο IBRD, το 0,26% των ψήφων στην IDA, το 0,30% των ψήφων στο IFC, και τέλος το 0,35% των ψήφων στη MIGA.

Όπως και οι 184 χώρες μέλη της ομάδας Παγκόσμιας Τράπεζας, έτσι και η Ελλάδα αντιπροσωπεύεται στα συμβούλια κυβέρνησής της από έναν κυβερνήτη και έναν εναλλασσόμενο κυβερνήτη που, με τους λόρδους τους, κρατούν την τελευταία δύναμη λήψης αποφάσεων. Ο Υπουργός της οικονομίας και των Οικονομικών χρησιμεύει ως ο κυβερνήτης της Ελλάδας για την Παγκόσμια Τράπεζα και ο πρόεδρος του Συμβουλίου των οικονομικών συμβούλων χρησιμεύει ως ο εναλλασσόμενος κυβερνήτης.

Επειδή αυτοί οι ανώτεροι υπάλληλοι συναντιούνται μόνο μία φορά το χρόνο για να αποφασίσουν σχετικά με τις κεντρικές δράσεις όπως η αναγνώριση των νέων μελών ή η αλλαγή των εξουσιοδοτημένων μετοχικών κεφαλαίων, εξουσιοδοτούν την ευθύνη για την καθημερινή επιχειρησιακή λειτουργία των ιδρυμάτων στους οριζόμενους αντιπροσώπους τους στο Εκτελεστικό Συμβούλιο. Αυτά τα μέλη συμβουλίων, που αποκαλούνται εκτελεστικοί διευθυντές, κατοικούν στην Ουάσιγκτον και συναντιούνται τακτικά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (κανονικά τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα) για να αναθεωρήσουν και να ενεργήσουν στο δανεισμό των διαδικασιών, των νέων πολιτικών κατευθύνσεων, και των οικονομικών θεμάτων. Σύμφωνα με την πολιτική κοινοποίησης πληροφοριών της Παγκόσμιας Τράπεζας, το μηνιαίο ημερολόγιο πινάκων είναι τώρα ένα δημόσιο έγγραφο, επίσης διαθέσιμο στη σύνδεση «Εκτελεστικών Συμβουλίων».

Το 24^ο μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου αποτελείται από πέντε εκτελεστικούς διευθυντές που διορίζονται από τους πέντε μεγαλύτερους μετόχους (κατά αλφαβητική σειρά, Γαλλία, Γερμανία, Ιαπωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι Ηνωμένες Πολιτείες) και 19 άλλες που εκλέγονται από ομάδα χωρών για να αντιπροσωπεύσουν τα ενδιαφέροντά τους.

Η Ελλάδα μοιράζεται την αντιπροσώπευση πινάκων της με έξι άλλες χώρες: Αλβανία, Ιταλία, Μάλτα, Πορτογαλία, Άγιος Μαρίνος και ανατολικό Τιμόρ. Η θέση του εκτελεστικού διευθυντή, για αυτήν την ομάδα, τη συγκεκριμένη περίοδο είναι ο κ. Biagio Bossone (Ιταλία).

Αυτός ο ανώτερος υπάλληλος υποστηρίζεται στις λειτουργίες του από έναν εναλλασσόμενο εκτελεστικό διευθυντή, ο οποίος είναι αυτήν την περίοδο ο κ. Nuno Cardoso Correia Mota Pinto, Πορτογάλος στην εθνικότητα, καθώς επίσης και από μια ομάδα των συμβούλων και του τοπικά μισθωμένου προσωπικού. Ο κ. Γεώργιος Ταβλάς είναι ο ελληνικός σύμβουλος του εκτελεστικού διευθυντή.

4.2 Μπορεί να υπάρξει ένας ενιαίος Ευρωπαϊκός Φορέας;

4.2.1 Η σύσταση Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Φορέα. Ποιες είναι οι συνθήκες που επικρατούν στις χώρες της ζώνης του ΕΥΡΩ (€).

Είναι πιθανόν να βρισκόμαστε πλησιέστερα απ' ό,τι νομίζουμε σε ένα κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων που θα αλλάξει αισθητά τον τραπεζικό χάρτη της Ευρωζώνης.

Οι γενικότερες συνθήκες αβεβαιότητας που επικρατούν στις διεθνείς αγορές, καθώς και η πτώση των μετοχικών αξιών σε παγκόσμιο επίπεδο, δίνουν την εντύπωση ότι οι εξελίξεις στο Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Σύστημα θα κινηθούν σε ήδη οικείες παραμέτρους, χωρίς να υπάρξουν ιδιαίτερες εκπλήξεις. Ατενίζοντας λοιπόν το μέλλον, πρέπει σαφώς να λάβουμε υπόψη μας ήδη υφιστάμενες τάσεις, θα ήταν λάθος όμως να μείνουμε σε αυτές.

Αναμφίβολα θα συνεχιστεί μέχρι ολοκλήρωσεως η διαδικασία εξαγορών από ισχυρά τραπεζικά ιδρύματα της Ευρωζώνης στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη για δύο κυρίως λόγους:

- **Πρώτον**, το ώριμο περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται τους έχει αποδώσει συσσωρευμένη τεχνογνωσία που δεν υπάρχει σε λιγότερο ανεπτυγμένες αγορές. Αυτή η τεχνογνωσία μπορεί να αποδώσει άμεσα σε ένα λιγότερο ώριμο, αλλά απελευθερωμένο περιβάλλον. Μπορεί να αποδώσει και έμμεσα, διότι με τη διεθνοποίηση επιτυγχάνονται καλύτερες οικονομίες κλίμακας για τις τεράστιες επενδύσεις σε τεχνολογία και εξειδικευμένο προσωπικό: επενδύσεις που ούτως ή άλλως έπρεπε να γίνουν στις εγχώριες, ώριμες αγορές, από τις οποίες συνήθως προέρχονται οι τράπεζες οι οποίες διεθνοποιούνται.

- **Δεύτερον**, οι αναδυόμενες αγορές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης επιτρέπουν συνήθως ικανοποιητικές τιμές εισόδου, μια που οι αλλοδαποί επενδυτές κατά την είσοδό τους μπορούν να κάνουν χρήση των συγκριτικά προνομιακών κεφαλαιοποιήσεων και του ευνοϊκού κόστους κεφαλαίου που τους αποδίδει το πιο ώριμο περιβάλλον αγοράς από το οποίο προέρχονται.

Βεβαίως διαφοροποιήσεις στην ποιότητα και το εύρος αυτής της περιφερειακής διεθνοποίησης έχουν ήδη οδηγήσει και θα οδηγήσουν και στο μέλλον κάποιες από αυτές τις τράπεζες της Ευρωζώνης να αποσυρθούν από τις αγορές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Αντιστοίχως η πρωτοκαθεδρία των ανταγωνιστών τους στην περιοχή, θα καταστεί πιο ευκρινής και υπερασπίσιμη. Εκτιμούμε ότι κάτι τέτοιο θα συμβεί και στον τραπεζικό μας κλάδο, όπου άλλες τράπεζες θα εγκαταλείψουν τις θέσεις τους στην ευρύτερη περιοχή μας, ενώ άλλες θα τις ενισχύσουν.

Στις χώρες της Ευρωζώνης θα συνεχιστούν οι διασυνοριακές συνεργασίες μεταξύ τραπεζών που συχνά αφορούν την προώθηση επενδυτικών κυρίως προϊόντων από έναν φορέα και τη διάθεση του δικτύου από τον άλλον. Ευρύτερες εξελίξεις στην ολοκλήρωση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς χρήματος και κεφαλαίου θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη εξοικείωση και χρήση, από μια ευρωπαϊκή πια τάξη επενδυτών και ευρωπαϊκών επενδυτικών εργαλείων. Ταυτόχρονα ο περαιτέρω εκσυγχρονισμός των δικτύων των τραπεζών της Ευρωζώνης θα καταστήσει διακριτές αυτές τις τράπεζες που είναι σε θέση να διαθέσουν με τη μεγαλύτερη ωφέλεια και αποτελεσματικότητα προϊόντα και υπηρεσίες ευρωπαϊκού χαρακτήρα. Και η πλευρά της προσφοράς και της ζήτησης λοιπόν θα συνεχίζουν να διαμορφώνουν συνέργιες και συνεργασίες μεταξύ των τραπεζών της Ευρωζώνης, καθώς και να αναδεικνύουν διαφοροποιημένους τραπεζικούς οργανισμούς όσον αφορά την κερδοφορία και ανάπτυξή τους.

Έχει διαπιστωθεί ότι για τις τράπεζες που λειτουργούν σε ώριμες αγορές, η αποκόμιση ωφελειών μέσω διασυνοριακών εξαγορών είναι εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα. Σε συνδυασμό με τις χαμηλές χρηματιστηριακές αποτιμήσεις που επικρατούν σήμερα, οι τράπεζες αυτές έχουν αναστείλει σημαντικές κινήσεις εντός της Ευρωζώνης. Πάρα ταύτα, δεν μπορούμε να εφησυχάζουμε ότι αυτή η κατάσταση θα διατηρηθεί επ' άπειρον.

Το λιγότερο ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον που επικρατεί σήμερα αναδεικνύει τις διαφοροποιημένες επιδόσεις και δεξιότητες των τραπεζών της Ευρωζώνης και βεβαίως δυσχεραίνει αισθητά τη θέση των ασθενέστερων παικτών. Αυτό με τη σειρά του αμβλύνει, σταδιακά αλλά αναπόδραστα, την αντίσταση διοικήσεων και μετόχων σε πολλούς οργανισμούς, είτε στη δυνητική εξαγορά τους, είτε στην απόσχιση δραστηριοτήτων τους που δεν είναι πλέον βιώσιμες. Μεσοπρόθεσμα αυτή η τάση αυξάνει τις στρατηγικές ευκαιρίες γεωγραφικής και προϊόντικής επέκτασης των ισχυρότερων παικτών, στους οποίους και γίνεται διαθέσιμος ένας ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός στόχων εξαγοράς σε τιμές που βαίνουν μειούμενες.

Επίσης, ιδιομορφίες χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα **κανονιστικής πολιτικής και εταιρικής διακυβέρνησης**, επιδέχονται και αυτές αλλαγές σε ένα μεταβαλλόμενο τοπίο. Για παράδειγμα, σε μια αγορά που δεν επιτρέπει περαιτέρω συγκέντρωση για λόγους αντιμονοπωλιακούς, όπως η βρετανική, και που επίκειται μειωμένη οικονομική ανάπτυξη, ο Βρετανός μέτοχος μπορεί να δει με λιγότερο αυστηρό μάτι την επέκταση της τράπεζάς του στην Ευρωζώνη - έστω και εάν αυτή η επέκταση επιδράσει βραχυπρόθεσμα αρνητικά στην τιμή της μετοχής. Σε ένα πιο ξεκάθαρο τραπεζικό τοπίο, με αρκετές ισχυρές τοπικές τράπεζες και άλλες ακόμη ασθενείς, και με προτεραιότητα να αποφευχθεί η υπερβολική συγκέντρωση, οι ιταλικές Αρχές μπορεί να άρουν τις αντιρρήσεις του στην είσοδο τραπεζών από την Ιβηρική Χερσόνησο κ.ο.κ.

Είναι, λοιπόν, πιθανόν να βρισκόμαστε πλησιέστερα απ' ό,τι νομίζουμε σε ένα κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων που θα αλλάξει αισθητά τον τραπεζικό χάρτη της Ευρωζώνης και που ναι μεν θα συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από την ανταλλαγή δεξιοτήτων και συγκριτικών πλεονεκτημάτων μεταξύ διαφορετικών τραπεζών, όμως οι τράπεζες αυτές θα τείνουν να είναι λιγότερες και ισχυρότερες απ' ό,τι ήταν πριν.

Κάτι τέτοιο δεν θα μας άφηνε βεβαίως, και ούτε θα έπρεπε, ανέπαφους εδώ στην Ελλάδα. Πρέπει να επιδιώξουμε λοιπόν, στο πλαίσιο ενός πάντα εκσυγχρονιζόμενου κανονιστικού πλαισίου, που θα διατηρεί ως σημείο αναφοράς του τις πλέον προηγμένες αγορές της Ευρωζώνης και ευρύτερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και μέσω των δικών μας επιχειρησιακών προσπαθειών, να βρεθούμε έτοιμοι μπροστά στις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που θα έρθουν τόσο σίγουρα όσο και η αυριανή ημέρα.

4.2.2 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Μία ενιαία Ευρωπαϊκή Τράπεζα.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Ε.), η οποία ιδρύθηκε το 1958, στο πλαίσιο της ιδρυτικής συνθήκης της Ρώμης, αποτελεί το χρηματοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Η έδρα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων βρίσκεται στο Λουξεμβούργο και απασχολεί ειδικευμένο προσωπικό, προερχόμενο από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέτοχοι της Ε.Τ.Ε. είναι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία συμμετέχουν στο κεφάλαιό της, σύμφωνα με μία κλίμακα κατανομής που αντανάκλα την οικονομική τους

βαρύτητα στο πλαίσιο της Ένωσης.

Ο ρόλος της Ε.Τ.Ε. είναι να χορηγεί μακροπρόθεσμα δάνεια για επενδύσεις κεφαλαίου που προάγουν την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη της Ε.Ε. Τα δάνεια της Ε.Τ.Ε. προορίζονται για σχέδια επενδύσεων τα οποία αποτελούν αντικείμενο ενδεδειγμένης εξέτασης προκειμένου να εξασφαλισθεί η τεχνική και χρηματοδοτική τους βιωσιμότητα καθώς και η οικονομική τους σκοπιμότητα και η συμμόρφωση με το περιβάλλον. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων χρηματοδοτεί σχέδια του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που αφορούν τις μεταφορές, τις τηλεπικοινωνίες, τη βιομηχανία, την ενέργεια, τον τουρισμό καθώς και την υγεία και την εκπαίδευση.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων αντλεί τους πόρους της δανειζόμενη από τις κεφαλαιαγορές. Σε αντίθεση με τις συνηθισμένες τράπεζες, δεν διαθέτει εμπορικούς πόρους προερχόμενους από αποταμιευτικές καταθέσεις ή τρέχοντες λογαριασμούς.

Αν και το 90% σχεδόν των δραστηριοτήτων της Ε.Τ.Ε. αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα σημαντικό μέρος των χρηματοδοτήσεων κατευθύνεται στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες, για τις οποίες έχουν δημιουργηθεί ειδικοί μηχανισμοί χρηματοδότησης. Οι χρηματοδοτήσεις της Ε.Τ.Ε. ενισχύουν επίσης τη δημιουργία συνθηκών βιώσιμης ανάπτυξης στις χώρες της Μεσογείου, της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, όπως και μία σειρά έργων κοινού συμφέροντος στη Λατινική Αμερική και στην Ασία.

Τα δάνεια της Ε.Τ.Ε. είναι ιδιαίτερα ευνοϊκά και το 1997 ξεπέρασαν τα 23 δις. €. Η Ε.Τ.Ε. δεν είναι θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέτοχοί της είναι τα 15 κράτη μέλη. Από την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε., το 1981, η Ε.Τ.Ε. έχει χορηγήσει δάνεια ύψους άνω των 12 δισεκατομμυρίων ευρώ, τα οποία συνέβαλαν κυρίως στον εκσυγχρονισμό της υποδομής μεταφορών της Ελλάδας. Το 2001, το ύψος των δανείων της Ε.Τ.Ε. που χορηγήθηκαν για ελληνικά σχέδια ανήλθε συνολικά σε 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου.

➤ Οι εγκαταστάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στο Λουξεμβούργο.

4.3 Μπορεί να υπάρξει ένας ενιαίος Ελληνικός Φορέας:

4.3.1 Διαραπεζικά συστήματα.

Το διαραπεζικό σύστημα αφορά τη διασύνδεση των τραπεζών μεταξύ τους μέσω ενός κεντρικού υπολογιστικού συστήματος (H/Y). Με την επικοινωνία αυτή πραγματοποιούν οι τράπεζες μεταξύ τους και με το κεντρικό σύστημα επιτυγχάνουν την απλοποίηση των διαδικασιών μέσα από ένα ενιαίο τραπεζικό σύστημα.

Η σύσταση ενός διαραπεζικού συστήματος πληρωμών μπορεί να γίνει είτε στα πλαίσια της εγχώριας, είτε στα πλαίσια της διεθνούς τραπεζικής αγοράς. Εκτός από τη δημιουργία ισχυρών δεσμών μεταξύ των συνεργαζόμενων τραπεζών, επιτυγχάνεται μεγάλη ωφέλεια για τον μεμονωμένο πελάτη ο οποίος είναι ο τελικός αποδέκτης των προσφερόμενων υπηρεσιών και για τον οποίο εξασφαλίζεται μία ταχύτερη και ασφαλέστερη εξυπηρέτηση.

Στόχος λοιπόν των διαραπεζικών συστημάτων είναι να δημιουργήσουν την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή και τεχνογνωσία, ώστε να αναπτύξουν στο μέλλον ένα αυτοδύναμο και ολοκληρωμένο Κέντρο Μηχανογραφικής Αποκατάστασης του τραπεζικού συστήματος.

4.3.2 Η δημιουργία ενός εθνικού διαραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα.

Η λειτουργία των διαραπεζικών συστημάτων δεν έχει σήμερα ολοκληρωθεί. Στην Ελλάδα, σήμερα, υπάρχει ένα διαραπεζικό σύστημα πληρωμών το οποίο ακόμα δεν έχει φτάσει στο επιθυμητό βαθμό ανάπτυξης, αλλά γίνονται σημαντικά βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση εκ μέρους των ελληνικών τραπεζών.

Η νέα αυτή τάση στην ελληνική αγορά εκδηλώθηκε κυρίως ύστερα από την συζήτηση που ξεκίνησε μεταξύ των χωρών – μελών της Ε.Ε. για την δημιουργία διευρωπαϊκών δικτύων με την διασύνδεση των εθνικών συστημάτων πληρωμών.

Οι προσπάθειες που γίνονται στην Ευρώπη για διαραπεζική

συνεργασία αφορούν την ανάπτυξη αυτόματων συμψηφιστικών συστημάτων που να εξυπηρετούν τις τράπεζες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ήδη η δραστηριοποίηση προς την κατεύθυνση αυτή έχει ξεκινήσει με την ένταξη στον Οργανισμό SWIFT και στο σύστημα ΔΙΑΣ. Ο Οργανισμός SWIFT στον οποίο έχουν ενταχθεί σχεδόν όλες οι ελληνικές τράπεζες, αφορά την αυτόματη και ηλεκτρονική μεταφορά των μηνυμάτων της τράπεζας προς τις τράπεζες του εξωτερικού.

Οι κυριότεροι λόγοι για την ανάπτυξη και λειτουργία του εθνικού διατραπεζικού συστήματος στη χώρα μας είναι:

- α) Ο περιορισμός του λειτουργικού κόστους των τραπεζών.
- β) Η παροχή στο κοινό, υπηρεσιών υψηλής ποιότητας.
- γ) Η ανάπτυξη του λογιστικού χρήματος.
- δ) Η ανταπόκριση στις απαιτήσεις της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς.

Από την πλευρά της η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών συντονίζοντας την προσπάθειά της προς τους παραπάνω στόχους, έχει προχωρήσει στη σύσταση ενός ειδικού φορέα, την Α.Ε. «Διατραπεζικά Συστήματα – ΔΙΑ.Σ.». Η εταιρία αυτή, κατόπιν της ολιγοετούς λειτουργίας της, έχει κάνει θετικά βήματα, προς την πορεία της, για την δημιουργία ενός εθνικού διατραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα.

4.3.3 Σύντομη παρουσίαση της ΔΙΑ.Σ. Α.Ε.

Η Εταιρεία ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ, ΔΙΑ.Σ. Α.Ε. ιδρύθηκε στις 28 Ιουνίου 1989, με πρωτοβουλία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Στην ίδρυση αυτή συμμετείχαν 15 πιστωτικά ιδρύματα με αρχικό κεφάλαιο 850 εκατ. Δρ. (2,5 εκατ. €) που κατανεμήθηκε μεταξύ των εταίρων. Τον Ιούνιο του 1992 το κεφάλαιο αυξήθηκε σε 3.984 εκατ. Δρ. (11,7 εκατ. €) και κατανεμήθηκε ισομερώς μεταξύ 14 πιστωτικών ιδρυμάτων που εκδήλωσαν ενδιαφέρον, τα οποία σημειωτέον κάλυπταν το 80% της πιστωτικής αγοράς. Μέσα στο 1994 το κεφάλαιο αυξήθηκε κατά 1,5 δις. Δρ. και υιοθετήθηκε ένα μικτό σύστημα κατανομής των μετοχικών μεριδίων στις τράπεζες ανάλογα με τη χρήση υπηρεσιών που έκαναν. Ήδη η εταιρία αριθμεί 34 μέλη, δηλαδή το σύνολο σχεδόν των τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης και της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος.

Σκοπός της Εταιρείας είναι η ανάπτυξη και διαχείριση προηγμένων Διατραπεζικών Συστημάτων Πληρωμών, τα οποία συμβάλλουν:

- Στον εκσυγχρονισμό των συναλλαγών
- Στη μείωση χρήσης μετρητών
- Στην αποφυγή ληστειών
- Στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών
- Στη μείωση του κόστους προς όφελος του κοινού, των επιχειρήσεων, των Τραπεζών και του Δημοσίου.

Οι κυριότερες τράπεζες που είναι χρήστες των συστημάτων ΔΙΑ.Σ.

είναι:

 Τράπεζα Της Ελλάδος	 Εθνική Τράπεζα	 Εμπορική Bank	 Αγροτική Τράπεζα	 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
 Alpha Bank	 Eurobank	 NovaBank	 ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	 Aspis Bank
 Γενική Τράπεζα	 ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	 ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	 Τράπεζα Κύπρου
 Λαϊκή Τράπεζα	 ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟΥΤΗΡΙΟ	 Τ.Π. & ΔΑΝΕΙΩΝ	 Omega Bank	 ProBank
 HSBC Bank	 Citibank	 Credit Commercial de France	 Arabian Bank	 BNP Paribas Bank
 American Express	 Societe Generale		 First Business Bank	 ABN-AMRO Bank

Η Εταιρεία ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε. διαθέτει ιδιόκτητες κτιριακές εγκαταστάσεις 5.200 τ.μ. Το κτίριο έχει σχεδιαστεί με προδιαγραφές υψηλής ασφάλειας και η πρόσβαση σ' αυτό είναι ελεγχόμενη, μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων.

➤ Το κτίριο υψηλής ασφάλειας της εταιρίας ΔΙΑ.Σ. Α.Ε.

Ε' Κεφάλαιο

ΕΡΕΥΝΑ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΣΤΑ
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΟΥ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΟ
ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ.

5.1 Σχολιασμός των απαντήσεων του ερωτηματολογίου.

Οι ερωτήσεις οι οποίες υποβλήθηκαν είχαν σαν σκοπό να μας ενημερώσουν για την γνώμη των τραπεζών πάνω σε θέματα που αφορούν τις πιθανές αλλαγές στον τραπεζικό τομέα, τον τεχνολογικό εξοπλισμό, την εκπαίδευση του προσωπικού καθώς και γενικές ερωτήσεις για την πορεία και λειτουργία της κάθε τράπεζας,

( ) παρακάτω σχολιασμός των τραπεζών, βασίζεται στη γενική εικόνα των απαντήσεων, στο βαθμό ειλικρίνειας των Διευθυντών στους οποίους έγιναν οι συνεντεύξεις καθώς και στο περιορισμένο φάσμα των απαντήσεων το οποίο μπορέσαμε να συλλέξουμε.

5.1.1 Οι απαντήσεις της Εθνικής Τράπεζας.

Από τις απαντήσεις που συλλέξαμε από την Εθνική τράπεζα, συμπεραίνουμε ότι έχει μία θετική και ανοδική πορεία (και προσπαθεί συνεχώς για την παραπέρα ισχυροποίησή της με την προώθηση διαφόρων καινοτομικών προϊόντων) στον ελληνικό τραπεζικό χώρο και όχι μόνο αφού διαθέτει καταστήματα σε αρκετές ξένες χώρες (τις περισσότερες από κάθε άλλη ελληνική τράπεζα) με στόχο να επεκτείνει το δίκτυό της. Έχει την άποψη ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει βελτιωθεί και επιδέχεται περαιτέρω βελτίωση με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στο χώρο. Αυτοί είναι και οι στόχοι της Τράπεζας, η οποία επενδύει σε νέες τεχνολογίες που θα της αποφέρουν μικρότερο λειτουργικό κόστος και γρηγορότερη εξυπηρέτηση των πελατών της. Αν και το μορφωτικό επίπεδο των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας είναι αρκετά υψηλό, παρόλα αυτά προσπαθεί συνεχώς για την πληρέστερη και τακτή εκπαίδευση του προσωπικού της.

5.1.2 Οι απαντήσεις της Εμπορική Bank.

Ανάλογη εικόνα παρουσιάζει και η Emporiki Bank (πρώην Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος). Αν και το μεγαλύτερο μέρος του μετοχικού της κεφαλαίου της ανήκει στο δημόσιο, με ότι δυσκολίες επιφέρει αυτό στην ανοδική πορεία της και παρά τις συνεχόμενες προσπάθειες για την πώλησή της, η Τράπεζα έχει κατορθώσει να φτάσει σε ένα πολύ ικανοποιητικό επίπεδο ανάπτυξης. Επενδύει και δίνει το απαιτούμενο βάρος στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις, στην εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού κι αυτές οι ενέργειες της έχουν αποφέρει αύξηση του κύκλου εργασιών και ισχυροποίηση της Τράπεζας στον ελληνικό τραπεζικό χώρο αλλά και στο εξωτερικό. Η Εμπορική Τράπεζα δραστηριοποιείται και στο εξωτερικό με πολύ καλά αποτελέσματα, σε χώρες της Βαλκανικής χερσονήσου καθώς και στην Αγγλία και την Γερμανία, πέρα από το ότι διατηρεί καταστήματα, συνεργάζεται με πολλές τράπεζες του εξωτερικού για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών της.

5.1.3 Οι απαντήσεις της Alpha Bank.

Η Alpha Τράπεζα Πίστεως είναι υποστηρικτής της άποψης ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια λόγω της αύξησης των κερδών, παρόλα αυτά επιδέχεται ακόμα αρκετές μετατροπές για την ισχυροποίησή του στο παγκόσμιο στερέωμα. Οι μετατροπές αυτές θα πρέπει να εστιαστούν πάνω στην ταχύτερη ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού και ακόμη με την συνεργασία με μεγάλες ξένες τράπεζες που θα αναβαθμίσουν το κύρος και τις δυνατότητες του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Όπως παρατηρούμε από τις απαντήσεις που λάβαμε, το επιστημονικό προσωπικό της Τράπεζας κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, αφού μόλις το 20% των υπαλλήλων, είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Τράπεζα προσπαθεί για την εκπαίδευση του προσωπικού της με την διενέργεια διαφόρων σεμιναρίων, με ημερίδες καθώς και με την επιμόρφωση των στελεχών. Και η Alpha Τράπεζα Πίστεως δραστηριοποιείται στο εξωτερικό καθώς διαθέτει καταστήματα στην Αγγλία, την Κύπρο, την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σερβία.

5.1.4 Οι απαντήσεις της Αγροτικής Τράπεζας.

Η Αγροτική Τράπεζα εστίασε τις διάφορες βελτιώσεις λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, στην παγκοσμιοποίηση η οποία επέφερε μεταβολές στα οργανογράμματα των κρατικών τραπεζών. Άξια αναφοράς είναι η απάντηση που μας έδωσε η Τράπεζα στην ερώτηση για το αν οι ιδιωτικές λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές. Εκεί διαπιστώσαμε μία δυσαρέσκεια που αφορά την δυσλειτουργία και βραδυκινητικότητα του δημόσιου τομέα στην λήψη των αποφάσεων και στην λογική επιλογής των τραπεζικών κριτηρίων πάνω σε διάφορα θέματα. Επίσης, όσον αφορά την τεχνολογία, αν και η Τράπεζα επένδυσε κεφάλαια σε αυτήν, εντούτοις δεν ήταν ικανά για τον πλήρη εκσυγχρονισμό της που θα την βοηθούσε να ανταπεξέλθει στις συνθήκες του ανταγωνισμού και της παγκοσμιοποίησης. Το επιστημονικό προσωπικό της Α.Τ.Ε. κατέχει ένα αρκετά ικανοποιητικό ποσοστό της τάξης του 57%, δεν επαναπαύεται όμως σε αυτό καθώς προσπαθεί συνεχώς για την επιμόρφωση του συνόλου του προσωπικού με διάφορα προγράμματα σε ένα από τα πλέον σύγχρονα εκπαιδευτικά κέντρα το οποίο διαθέτει η Τράπεζα. Ένα μελανό σημείο στην ανάπτυξη της Α.Τ.Ε. είναι η περιορισμένη εξωστρέφεια η οποία την διακρίνει καθώς διατηρεί μόνο στην Γερμανία ένα μικρό αριθμό αντιπροσωπειών σε μερικές από τις πόλεις της.

5.1.5 Οι απαντήσεις της Eurobank.

Οι απόψεις της EFG Eurobank Ergasias ήταν αρκετά χρήσιμες για τα συμπεράσματά μας, καθώς η εν λόγω τράπεζα είναι από τα ιδρύματα που κυριαρχούν στον ελληνικό τραπεζικό χώρο. Σύμφωνα με τις απόψεις της, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει αναβαθμιστεί τα τελευταία 15 χρόνια εξαιτίας της εισόδου στο χώρο πολλών ιδιωτικών τραπεζών και του μεγάλου κύματος εξαγορών και συγχωνεύσεων σε συνδυασμό με την ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας που έχει παρουσιαστεί. Σημαντικός παράγοντας στην ισχυροποίηση των τραπεζών είναι και το Ανθρώπινο Δυναμικό, το οποίο φαίνεται να το γνωρίζει πολύ καλά η Eurobank. Μολονότι το προσωπικό της Τράπεζας χαρακτηρίζεται υψηλού επιπέδου, η Διοίκηση

προσπαθεί για την περαιτέρω εκπαίδευσή του με την μέθοδο “In House M.B.A.” και με μία μεγάλη γκάμα σεμιναρίων. Ο Όμιλος της Eurobank έχει επεκταθεί σε αρκετές χώρες του εξωτερικού κυρίως στην Βαλκανική καθώς και σε χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης και στις Η.Π.Α.

5.1.6 Οι απαντήσεις της Τράπεζας Πειραιώς.

Είναι γεγονός ότι η Τράπεζα Πειραιώς είναι από τις ηγετικές τράπεζες που δραστηριοποιούνται στον ελληνικό τραπεζικό τομέα. Σύμφωνα με την παραπάνω αντίληψη απευθύναμε και το ερωτηματολόγιό μας και στην εν λόγω τράπεζα. Οι απαντήσεις όμως που λάβαμε δεν ανταποκρίνονται στο κύρος και το μέγεθος της Τράπεζας, χωρίς αυτό να αλλοιώνει την εικόνα της Πειραιώς μιας και εμείς είδαμε ένα πολύ μικρό δείγμα του συνόλου του Ιδρύματος. Παρόλα αυτά, από τις απαντήσεις συμπεραίνουμε ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει βελτιωθεί λόγω του συμβουλευτικού χαρακτήρα και της ελαφράς επιθετικής πώλησης που διακρίνει τις τράπεζες, με αποτέλεσμα την αύξηση του ανταγωνισμού. Στη συνέχεια, ο Διευθυντής μας γνωστοποίησε ότι η Διοίκηση της Πειραιώς δίνει μεγάλο βάρος στην εκπαίδευση του προσωπικού της με διάφορες μεθόδους, όπως σεμινάρια σε αίθουσες, σεμινάρια μέσω Η/Υ, εσωτερικά Meeting κ.α. Όσον αφορά τέλος τη δραστηριοποίηση της Πειραιώς στο εξωτερικό, η Τράπεζα έχει κάνει προσπάθειες για την επέκτασή της αφού διαθέτει καταστήματα στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Αλβανία.

5.1.7 Οι απαντήσεις της NovaBank.

Στην ερώτηση αν υπάρχει ανάπτυξη του τραπεζικού κλάδου στην χώρα μας και η Τράπεζα Nova απαντάει θετικά με αποτέλεσμα την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών. Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι η Nova πιστεύει πως η πρόσληψη του προσωπικού των ιδιωτικών τραπεζών, βασίζεται σε αξιοκρατικά κριτήρια επιλογής με συνέπεια την καλύτερη λειτουργία των ιδιωτικών έναντι των κρατικών. Η NovaBank ως σύγχρονη ιδιωτική τράπεζα επενδύει μεγάλα κεφάλαια για την εισαγωγή

νέων τεχνολογιών με αντικειμενικό στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών της. Μολονότι το ποσοστό του επιστημονικού προσωπικού αγγίζει το τέλειο (σύμφωνα με τα λεγόμενα του Διευθυντή του Κατ/τος), η Διοίκηση της Τράπεζας φροντίζει και για την περαιτέρω μόρφωση τους με διάφορων μορφών σεμινάρια. Λόγω του ότι η Τράπεζα δραστηριοποιείται στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο τα τελευταία τέσσερα χρόνια, δεν έχει επεκταθεί σε άλλες χώρες.

5.1.8 Γενικά

Γενικά από τις απαντήσεις των Τραπεζών συμπεραίνουμε πως είναι κοινώς παραδεκτό ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει αλλάξει προς το καλύτερο με σημαντικότερους μοχλούς τις νέες τεχνολογίες, την πληρέστερη και αρτιότερη εκπαίδευση του προσωπικού καθώς και την προσφορά νέων καινοτομικών προϊόντων. Όλες οι Τράπεζες που ερωτήθηκαν, φαίνεται να καταλαβαίνουν τις απαιτήσεις της «νέας εποχής» του ανταγωνισμού και της παγκοσμιοποίησης, προσπαθώντας να συμβάλλουν τα μέγιστα για την περαιτέρω ανάπτυξη και ισχυροποίησή τους στο νέο τραπεζικό περιβάλλον.

Παράρτημα.

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΛΛΕΞΑΜΕ
ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ
ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ
ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

**ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Έρευνα Πτωχιακής Εργασίας.

Ερωτηματολόγιο προς τις κύριες ελληνικές τράπεζες.

1. Πιστεύετε ότι το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει αλλάξει; Αν ναι, τι αποτελέσματα έχουν ανακύψει από αυτή την αλλαγή;

Ναι, έχει βελτιωθεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, η εξυπηρέτηση των πελατών και η βελτίωση των προσφερόμενων προϊόντων. Και οπωσδήποτε έχει βελτιωθεί λόγω των προηγούμενων, η αποτελεσματικότητά τους και η ανταγωνιστικότητά τους.

2. Γιατί κατά την άποψή σας επικρατεί η αντίληψη ότι η ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές;

Η αντίληψη αυτή είναι λανθασμένη. Στηρίζεται στο γεγονός (πραγματικό) της ευελιξίας που εμφανίζουν οι ιδιωτικές τράπεζες τόσο στην επιλογή πελατείας, όσο και στην αμεσότητα λήψης αποφάσεων. Όμως, σωστότερη εξυπηρέτηση προσφέρουν οι κρατικές τράπεζες. Όμως η ταχύτητα αυτή αποβαίνει συχνότερα από όσο αναμένεται σε βάρος της ποιότητας.

3. Επενδύονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην τράπεζα σας; Αν ναι, πόσο πιστεύετε, ότι έχουν επηρεάσει τη λειτουργία σας.

Ναι, έχουν διαφοροποιήσει ολοκληρωτικά το αντικείμενο εργασίας του τραπεζοϋπαλλήλου και τη λειτουργία της τράπεζας. Ουσιαστικά το σύνολο των εργασιών της τράπεζας λειτουργεί μέσα από τις νέες τεχνολογίες.

4. Ο κύκλος εργασιών της τράπεζάς σας έχει παρουσιάσει βελτιώσεις; Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι της βελτίωσης αυτής, κατά τη γνώμη σας;

Ναι. Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, η μείωση του λειτουργικού κόστους και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

5. Είναι γεγονός ότι υπάρχει βελτίωση στην εξυπηρέτηση των πελατών σας. Πώς το έχει κατορθώσει αυτό η τράπεζά σας;

Βελτιωμένη εμφάνιση χώρων, εισαγωγή νέων τεχνολογιών, αυτοματοποίηση συναλλαγών και ΑΤΜ, συναλλαγές μέσω INTERNET, μείωση χρόνου συναλλαγών, χαμόγελο.

6. Ποιο είναι το ποσοστό απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού στην τράπεζά σας και από ποιες εκπαιδευτικές βαθμίδες προέρχεται;

Τουλάχιστον 50%. Περίπου 45% είναι επιπέδου ΑΕΙ και ΤΕΙ, ενώ το υπόλοιπο 5%, διαθέτει και μεταπτυχιακό τίτλο.

7. Κατά πόσο και πώς παρεμβαίνει το κράτος στην λειτουργία σας;

Με έμμεσο τρόπο βάσει της απόφασης της οικονομικής πολιτικής με τη διαχείριση των μετοχών της τράπεζας που έχει στα χέρια του καθώς και τον έλεγχο των μετοχών που διαθέτουν τα ασφαλιστικά ταμεία που επίσης έμμεσα ελέγχουν και με το διορισμό του Προέδρου- Διευθύνοντα Συμβούλου.

8. Σε ποιες κατηγορίες της αγοράς στρέφετε περισσότερο την προσοχή σας, Επιχειρήσεις – Ιδιώτες, και γιατί;

Επιχειρήσεις και Ιδιώτες. Οι δύο κατηγορίες εμφανίζουν ενδιαφέρον τόσο στις καταθέσεις όσο και στις χρηματοδοτήσεις. (Καταθέσεις όψεως, ταμ/ρια, προθεσμίες, επιχειρηματικές χορηγήσεις, επαγγελματικά δάνεια, στεγαστικά, καταναλωτικά, κάρτες κλπ)

9. Ποια είναι τα είδη των δανείων που χορηγείτε κατά κύριο λόγο; (στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κ.α.)

Όλα όπως στην προηγούμενη παρ. 8.

10. Ποια είναι τα καινοτομικά προϊόντα που προσφέρει η τράπεζά σας;

INTERNET BANKING, Εορτοδάνεια, Δάνεια Σπουδών, Σύστημα Πληρωμής Ηλεκτρονικών Καταβολών, Σύστημα Εξόφλησης Πάγιων Υποχρεώσεων.

11. Οι πελάτες σας, κατά πόσο είναι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που προωθείτε στην αγορά;

Ενδιαφέρονται και ενημερώνονται επειδή τα νέα προϊόντα είναι ευέλικτα, Φθηνότερα και περισσότερο ανταγωνιστικά.

12. Έχει η τράπεζα σας αρμόδιο τμήμα, το οποίο να ασχολείται με τη διαφήμιση;

Ναι

13. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι συνέπειες της διαφήμισης για την τράπεζά σας;

Θετικές, δεδομένου ότι φέρνει στο προσκήνιο την ίδια την τράπεζα και τα προϊόντα της.

14. Κατά πόσο η τράπεζά σας δραστηριοποιείται στο εξωτερικό; (Σε ποιες χώρες υπάρχουν υποκαταστήματα)

Κύπρος, Αλβανία, Π.Γ.Δ.Μ., Σερβία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Γαλλία, Αίγυπτος, Νότια Αφρική, Η.Π.Α., Καναδάς.

15. Συνεργαζόσαστε με ξένες τράπεζες; Αν ναι, ποιοι είναι οι κύριοι τομείς αυτής σας της συνεργασίας;

Ναι. Πιστώσεις, Εγγυητικές επιστολές, Εντολές, διαδικασίες συν/τος, Συστήματα Πληρωμών, Διεθνές Τραπεζικό Σύστημα.

16. Πώς και κατά πόσο το Ευρώ (€) επηρέασε τη λειτουργία της τράπεζάς σας;

Σημαντικά. Απαιτήθηκε αλλαγή συστημάτων και «διαπαιδαγώγησης» της πελατείας μέχρι να συνηθίσει. Μειώθηκαν δραστικά τα έσοδα από το συνάλλαγμα.

17. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις μεταξύ των υπαλλήλων σας;

Πολύ καλές έως άριστες. Υπάρχει υψηλή συναδελφική αλληλεγγύη.

18. Νομίζετε ότι δίνεται το απαιτούμενο βάρος από τη Διοίκηση της τράπεζάς σας στην εκπαίδευση του προσωπικού; Αν ναι, ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιεί;

Ναι. Κάθε εξάμηνο εκδίδεται πρόγραμμα σεμιναρίων που μπορούν να παρακολουθήσουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Παράλληλα υπάρχουν και τα έκτακτα (νέες τεχνολογίες, νέα προϊόντα κλπ) που επίσης μπορούν να παρακολουθήσουν όλοι οι εμπλεκόμενοι.

19. Επιδέχεται βελτιώσεις, κατά τη γνώμη σας, ο τρόπος εκπαίδευσης που εφαρμόζει η Διοίκησή σας; Ποιες προτάσεις έχετε να κάνετε;

Τα πάντα επιδέχονται βελτιώσεις, όμως προς το παρόν ο τρόπος εκπαίδευσης είναι ικανοποιητικός.

20. Ποια, κατά την άποψή σας είναι η στρατηγική εκείνη που θα οδηγήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον εκσυγχρονισμό, στην ισχυροποίηση, στην βιωσιμότητα και στην προοπτική εξέλιξης;

Οι συνεργασίες και η ανάληψη πρωτοβουλιών για επέκταση των αγορών. Ιδιαίτερα μετά την εκδοχή των νέων μέσων στην Ε.Ε. ανοίγονται νέοι ορίζοντες.

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά σας.

Σημείωση: Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία, και δεν πρόκειται να δημοσιευθούν σε κανένα μέσο μαζικής ενημέρωσης.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
Εμπορική Bank.

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ

Γμήμα: Διοίκησης & Οικονομίας

Εχολή: Διοίκησης Επιχειρήσεων

Υπεύθυνος καθηγητής: κα. Παπανικολάου Χρ.

Σπουδαστές: Μαντζαβίνος Απόστολος

Πετρέλλης Δημήτριος

Τσοκανής Χαράλαμπος

Προς την:

Έρευνα Πτυχιακής Εργασίας.

Ερωτηματολόγιο προς τις κύριες ελληνικές τράπεζες.

1. Πιστεύετε ότι το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει αλλάξει; Αν ναι, τι αποτελέσματα έχουν ανακύψει από αυτή την αλλαγή;

Έχουν αλλάξει σοβαρά λόγω του ανταγωνισμού και της εξέλιξης και τα αποτελέσματα κρίνονται λίαν θετικά και σε ό,τι αφορά την κερδοφορία των τραπεζών και σε ό,τι αφορά την εξυπηρέτηση των πελατών.

2. Γιατί κατά την άποψή σας επικρατεί η αντίληψη ότι η ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές;

Προφανώς, επειδή ως ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν με την πλέον σύγχρονη τεχνολογία υποστήριξης και την επαρκέστερη τεχνογνωσία. Αυτό όμως εν πολλοίς δεν ισχύει και εξαρτάται αναλόγως.

3. Επενδύονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην τράπεζα σας; Αν ναι, πόσο πιστεύετε, ότι έχουν επηρεάσει τη λειτουργία σας.

Βεβαίως επενδύονται διότι η νέα τεχνολογία είναι ταυτόσημη με τη σύγχρονη λειτουργία των τραπεζών.

4. Ο κύκλος εργασιών της τράπεζάς σας έχει παρουσιάσει βελτιώσεις; Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι της βελτίωσης αυτής, κατά τη γνώμη σας;

Έχουν παρουσιαστεί σημαντικές βελτιώσεις ένεκα πρώτον της σύγχρονης μηχανογραφικής υποστήριξης, δεύτερον της τεχνογνωσίας, τρίτον της εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού.

5. Είναι γεγονός ότι υπάρχει βελτίωση στην εξυπηρέτηση των πελατών σας. Πώς το έχει κατορθώσει αυτό η τράπεζά σας;

Το έχουμε κατορθώσει με τη σύγχρονη μηχανογραφική υποστήριξη και την εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού μας που πλέον έχει αποκτήσει επαγγελματική νοοτροπία.

6. Ποιο είναι το ποσοστό απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού στην τράπεζά σας και από ποιες εκπαιδευτικές βαθμίδες προέρχεται;

Δεν ξεπερνά το 30% και στη συντριπτική του πλειοψηφία προέρχεται από επιστημονικές σχολές.

7. Κατά πόσο και πώς παρεμβαίνει το κράτος στην λειτουργία σας;

Παρεμβαίνει καθώς διορίζει τις εκάστοτε Διοικήσεις οι οποίες με τη σειρά τους ασκούν τις εκάστοτε απαραίτητες πολιτικές και επιλογές σε ό,τι αφορά τη λειτουργία μας.

8. Σε ποιες κατηγορίες της αγοράς στρέφετε περισσότερο την προσοχή σας, Επιχειρήσεις – Ιδιώτες, και γιατί;

Η προσοχή μας στρέφεται και προς τους ιδιώτες και προς τις επιχειρήσεις γιατί είναι οι δύο βασικές αγορές στο οικονομικό γίγνεσθαι της τράπεζας.

9. Ποια είναι τα είδη των δανείων που χορηγείτε κατά κύριο λόγο; (στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κ.α.)

Πάσης φύσεως δάνεια προς τους ιδιώτες και πάσης φύσεως δάνεια προς τις επιχειρήσεις.

10. Ποια είναι τα καινοτομικά προϊόντα που προσφέρει η τράπεζά σας;

Εναλλακτικά προϊόντα και επιλογές με συμμετοχή και αυτοδιαχείριση από τους ίδιους τους πελάτες εντός της τράπεζας.

11. Οι πελάτες σας, κατά πόσο είναι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που προωθείτε στην αγορά;

Εξαρτάται κατά πόσο τους αφορούν. Εάν καλύπτουν τις ανάγκες τους και εφόσον τιμολογιακά τους συμφέρει.

12. Έχει η τράπεζα σας αρμόδιο τμήμα, το οποίο να ασχολείται με τη διαφήμιση;

Υπάρχει ειδική υπηρεσία σε κεντρικό επίπεδο.

13. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι συνέπειες της διαφήμισης για την τράπεζά σας;

Απολύτως θετικές γιατί στηρίζεται στην αξιοπιστία και φερεγγυότητά μας και γιατί είναι απολύτως ειλικρινής και ακριβής.

14. Κατά πόσο η τράπεζά σας δραστηριοποιείται στο εξωτερικό; (Σε ποιες χώρες διατηρείτε υποκαταστήματα)

Δραστηριοποιείται ιδιαίτερα στο εξωτερικό και ειδικά στη Μεγάλη Βρετανία, τη Γερμανία, τη Ρουμανία, την Αρμενία, την Αλβανία και τη Βουλγαρία.

15. Συνεργάζοσαστε με ξένες τράπεζες; Αν ναι, ποιοι είναι οι κύριοι τομείς αυτής σας της συνεργασίας;

Συνεργαζόμαστε με όλες τις αναγνωρισμένες Τράπεζες του εξωτερικού. Οι κύριοι τομείς της συνεργασίας αφορούν τη μεταφορά κεφαλαίου, τη διακίνηση συναλλάγματος και τις πιστώσεις εξωτερικού.

16. Πώς και κατά πόσο το Ευρώ (€) επηρέασε τη λειτουργία της τράπεζάς σας;

Επηρέασε άμεσα και κάθετα με θετικές και αρνητικές συνέπειες και επιπτώσεις στην όλη δομή και λειτουργία μας π.χ. διευκόλυνε τις συναλλαγές, μείωσε όμως και τα έσοδα της τράπεζας, επιφέροντας την τελωνειακή ένωση.

17. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις μεταξύ των υπαλλήλων σας;

Δεν είναι και οι καλύτερες εργασιακές σχέσεις. Εξηγείται με την διαφορετικότητα των ατόμων και το διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο του καθενός. Στόχος μας είναι η ενιαία οργάνωση και λειτουργία και η ενιαία παροχή υπηρεσιών προς τους πελάτες μέσα από την εφαρμογή του συμμετοχικού Management.

18. Νομίζετε ότι δίνεται το απαιτούμενο βάρος από τη Διοίκηση της τράπεζάς σας στην εκπαίδευση του προσωπικού; Αν ναι, ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιεί;

Η Διοίκηση της Τράπεζας ενστερνίζεται απόλυτα την ανάγκη για την σύγχρονη εκπαίδευση του προσωπικού και η κύρια μέθοδος είναι τα ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα κατά περίπτωση.

19. Επιδέχεται βελτιώσεις, κατά τη γνώμη σας, ο τρόπος εκπαίδευσης που εφαρμόζει η Διοίκησή σας; Ποιες προτάσεις έχετε να κάνετε;

Κάθε τρόπος εκπαίδευσης επιδέχεται περαιτέρω βελτίωση. Ο κάθε τρόπος βελτίωσης που επιλέγεται εκάστοτε, θα πρέπει να εμπλουτίζεται με τις πιστωτικές ανάγκες που κάθε φορά η κάθε αγορά εκφράζει και με τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης των από την επιχείρηση. Ενδεχομένως αποδεχόμαστε ή αντιγράφουμε και συστήματα εκπαίδευσης προσωπικού άλλων προηγμένων τραπεζών ή χωρών.

20. Ποια, κατά την άποψή σας είναι η στρατηγική εκείνη που θα οδηγήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον εκσυγχρονισμό, στην ισχυροποίηση, στην βιωσιμότητα και στην προοπτική εξέλιξης;

Η σύγχρονη μηχανογραφική υποστήριξη, η επαγγελματική κατάρτιση του προσωπικού, η αποδοτικότητα των κεφαλαίων, η επανεπένδυση των κερδών, η προϊοντική και τιμολογιακή πολιτική, η επέκταση των αγορών, η αξιοποίηση του ενεργητικού, ενδεχόμενες εξαγορές ή συγχωνεύσεις.

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά σας.

Σημείωση: Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία, και δεν πρόκειται να δημοσιευθούν σε κανένα μέσο μαζικής ενημέρωσης.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
Alpha ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ.

ALPHA BANK

Έρευνα Πτυχιακής Εργασίας.

Ερωτηματολόγιο προς τις κύριες ελληνικές τράπεζες.

1. Πιστεύετε ότι το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει αλλάξει; Αν ναι, τι αποτελέσματα έχουν ανακύψει από αυτή την αλλαγή;

Τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει σημαντικά. Σαν αποτέλεσμα έχει ανακύψει η αύξηση των κερδών τους και το ότι έγιναν περισσότερο ανταγωνιστικές σε σχέση με το παρελθόν.

2. Γιατί κατά την άποψή σας επικρατεί η αντίληψη ότι η ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές;

Είναι λάθος αντίληψη. Η διαφορά είναι μόνο στον τρόπο διοίκησης, καθόσον οι ιδιωτικές τράπεζες έχουν μεγαλύτερη ευελιξία λόγω σταθερής διοίκησης.

3. Επενδύονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην τράπεζα σας; Αν ναι, πόσο πιστεύετε, ότι έχουν επηρεάσει τη λειτουργία σας.

Επενδύονται σημαντικά κεφάλαια στις νέες τεχνολογίες, πράγμα απαραίτητο για να βρίσκονται μέσα στο «παιχνίδι» της ελληνικής και παγκόσμιας οικονομίας. Η λειτουργία της έχει επηρεαστεί σημαντικά καθόσον η σωστή επένδυση κυρίως επιφέρει και σημαντική μείωση του κόστους των εργασιών.

4. Ο κύκλος εργασιών της τράπεζάς σας έχει παρουσιάσει βελτιώσεις; Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι της βελτίωσης αυτής, κατά τη γνώμη σας;

Οι εργασίες έχουν παρουσιάσει σημαντική αύξηση. Οι λόγοι κυρίως είναι οι σημαντικές επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες, η διαφήμιση, οι προσπάθειες των εργαζομένων και το σωστό στελεχιακό δυναμικό.

5. Είναι γεγονός ότι υπάρχει βελτίωση στην εξυπηρέτηση των πελατών σας. Πώς το έχει κατορθώσει αυτό η τράπεζά σας;

Η νέα τεχνολογία της τράπεζάς μας και η συνεχής ενημέρωση (Σεμινάρια) του προσωπικού, συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της εξυπηρέτησης των πελατών μας.

6. Ποιο είναι το ποσοστό απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού στην τράπεζά σας και από ποιες εκπαιδευτικές βαθμίδες προέρχεται;

Το επιστημονικό προσωπικό είναι περίπου 20% του συνόλου των υπαλλήλων. Από αυτό, το 80% είναι Ανωτέρας βαθμίδας και το 20% Ανωτάτης βαθμίδας.

7. Κατά πόσο και πώς παρεμβαίνει το κράτος στην λειτουργία σας;

Η κρατική παρέμβαση είναι σημαντικά μειωμένη σε σχέση με το παρελθόν και αφορά πολύ μικρό επίπεδο, κυρίως ελέγχου ασφαλιστικών και φορολογικών θεμάτων.

8. Σε ποιες κατηγορίες της αγοράς στρέφετε περισσότερο την προσοχή σας, Επιχειρήσεις – Ιδιώτες, και γιατί;

Τα τελευταία χρόνια, η προσοχή της τράπεζάς μας στρέφεται προς τους πελάτες-ιδιώτες, καθόσον είναι και αποδοτικότεροι πελάτες αλλά και ο κίνδυνος επισφαλειών κατακερματίζεται σε πολύ μικρά κομμάτια.

9. Ποια είναι τα είδη των δανείων που χορηγείτε κατά κύριο λόγο; (στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κ.α.)

Κυρίως Επιχειρηματικά και Στεγαστικά και δευτερευόντως Καταναλωτικά και Πιστωτικές κάρτες.

10. Ποια είναι τα καινοτομικά προϊόντα που προσφέρει η τράπεζά σας;

ALPHA-FONE (τηλ.) ALPHA WEB (εξυπηρέτηση μέσω INTERNET)-
Στεγαστικά προγράμματα.

11. Οι πελάτες σας, κατά πόσο είναι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που προωθείτε στην αγορά;

Ο κύριος όγκος είναι δεκτικός στα νέα προϊόντα καθόσον υπάρχει μεγάλη και συνεχής ενημέρωση.

12. Έχει η τράπεζα σας αρμόδιο τμήμα, το οποίο να ασχολείται με τη διαφήμιση;

Έχει διεύθυνση MARKETING-Διαφήμισης.

13. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι συνέπειες της διαφήμισης για την τράπεζά σας;

Είναι σημαντικές οι επιπτώσεις στην αύξηση του κύκλου εργασιών μας καθώς η τράπεζά μας είναι και Μέγας Χορηγός στους Ολυμπιακούς του 2004.

14. Κατά πόσο η τράπεζά σας δραστηριοποιείται στο εξωτερικό; (Σε ποιες χώρες υπάρχουν υποκαταστήματα)

Τα τελευταία χρόνια σημαντικά. Αγγλία, Κύπρο, Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία.

15. Συνεργαζόσαστε με ξένες τράπεζες; Αν ναι, ποιοι είναι οι κύριοι τομείς αυτής σας της συνεργασίας;

Με διάφορες σε όλο τον κόσμο. Κυρίως εισαγωγικές – εξαγωγικές εργασίες πελατών μας και κινήσεις κεφαλαίων.

16. Πώς και κατά πόσο το Ευρώ (€) επηρέασε τη λειτουργία της τράπεζάς σας;

Υπήρξε σημαντική μείωση των εργασιών συναλλάγματος και αύξηση της κίνησης κεφαλαίων καθώς επίσης και της χρηματιστηριακής κίνησης με το εξωτερικό.

17. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις μεταξύ των υπαλλήλων σας;

Σχετικά καλό. Στο παρελθόν υπήρξαν προβλήματα καθώς η ALPHA BANK είναι προϊόν συγχώνευσης της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ και της ΙΟΝΙΚΗΣ.

ΤΡΑΠΕΖΑΣ.

18. Νομίζετε ότι δίνεται το απαιτούμενο βάρος από τη Διοίκηση της τράπεζάς σας στην εκπαίδευση του προσωπικού; Αν ναι, ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιεί;

Δίνει σημαντικό βάρος. Σεμινάρια, ημερίδες e-learning (INTERNET).

Επιμόρφωση Στελεχών.

19. Επιδέχεται βελτιώσεις, κατά τη γνώμη σας, ο τρόπος εκπαίδευσης που εφαρμόζει η Διοίκησή σας; Ποιες προτάσεις έχετε να κάνετε;

Πρέπει να υπάρχει γρηγορότερη ενημέρωση και εκπαίδευση καθόσον τα νέα προϊόντα είναι είναι πολλά και αλλάζουν με μεγάλη ταχύτητα.

20. Ποια, κατά την άποψή σας είναι η στρατηγική εκείνη που θα οδηγήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον εκσυγχρονισμό, στην ισχυροποίηση, στην βιωσιμότητα και στην προοπτική εξέλιξης;

α) Η εμπλοκή του σε νέους τομείς της οικονομίας.

β) Η συνεργασία του με σημαντικές τράπεζες του εξωτερικού.

γ) Η διοίκησή του από στελέχη έμπειρα και υψηλού επιπέδου.

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά σας.

Σημείωση: Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία, και δεν πρόκειται να δημοσιευθούν σε κανένα μέσο μαζικής ενημέρωσης.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Έρευνα Πτυχιακής Εργασίας.

Ερωτηματολόγιο προς τις κύριες ελληνικές τράπεζες.

1. Πιστεύετε ότι το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει αλλάξει; Αν ναι, τι αποτελέσματα έχουν ανακύψει από αυτή την αλλαγή;

Ασφαλώς και έχει αλλάξει. Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης που ζούμε, ήταν αναγκαίες οι αλλαγές που έγιναν στα οργανογράμματα των κρατικών τραπεζών εφαρμόζοντας νέα συστήματα (πολυκεντρικά) προσέλκυσης πελατείας, προσφοράς νέων προϊόντων και κάλυψης του μεγαλύτερου μέρους των αναγκών της αγοράς άμεσα, γρήγορα και αποτελεσματικά χωρίς ιδιαίτερες διασφαλίσεις αναλαμβάνοντας αυξημένα ρίσκα. Μεγάλη είναι επίσης η συμβολή της αναβάθμισης των συστημάτων μηχ/σης και η αντιμετώπιση των θεμάτων με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

2. Γιατί κατά την άποψή σας επικρατεί η αντίληψη ότι η ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές;

Πρώτον γιατί το Δημόσιο λειτουργεί κάθε φορά με δικές του λογικές και όχι με Τραπεζικά κριτήρια και επιπλέον είναι βραδυκίνητο στη λήψη αποφάσεων. Το ιδιωτικό Μάνατζμεντ είναι ευέλικτο, αποτελεσματικό και επίκαιρο, απαλλαγμένο από δημοσιοϋπαλληλικές νοοτροπίες και λογικές και παρέχει ελευθερία κινήσεων με πρωταρχικό κριτήριο την κερδοφορία. Οι υπάλληλοι των ιδιωτικών τραπεζών, επικρατεί ότι έχουν επαγγελματισμό στην προώθηση τραπεζικών προϊόντων, ότι διαθέτουν την πρέπουσα εμφάνιση και ότι αμείβονται ανάλογα με την απόδοση και επίδοση που έχουν. Για κάθε αλλαγή παίρνονται γρήγορες αποφάσεις.

3. Επενδύονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην τράπεζα σας; Αν ναι, πόσο πιστεύετε, ότι έχουν επηρεάσει τη λειτουργία σας.

Αρκετά κεφάλαια επενδύθηκαν στο παρελθόν για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, πλην όμως δεν ήταν ικανά να καλύψουν όλες μας τις ανάγκες που καθημερινά προέκυπταν και λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ των Τραπεζών και της, επερχόμενης παγκοσμιοποίησης. Το έτος 2000 με την εισαγωγή της ΑΤΕ στο ΧΑΑ αντλήθηκαν σοβαρά κεφάλαια (αρκετά δις δρχ) για την υλοποίηση επενδύσεων εξοπλισμού πληροφορικής και λογισμικού με κεντρικό στόχο την λειτουργική ανασυγκρότηση, πράγμα που επιτεύχθηκε, με αποτέλεσμα η όλη προσπάθεια να

επιφέρει θεαματικά οικονομικά αποτελέσματα και να επηρεάσει σε μεγάλο ποσοστό τη λειτουργία της προς το καλύτερο.

4. Ο κύκλος εργασιών της τράπεζάς σας έχει παρουσιάσει βελτιώσεις; Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι της βελτίωσης αυτής, κατά τη γνώμη σας;

Μετά την υλοποίηση του έργου της ανασυγκρότησης της ΑΤΕ (2001), ο κύκλος εργασιών της παρουσίασε σημαντική βελτίωση που κατά την άποψή μας οφείλεται κυρίως στην οργανωτική αναδιάρθρωση των κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών, την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων, την αντικατάσταση της υποδομής του τηλεπικοινωνιακού υλικού, την υιοθέτηση και εφαρμογή νέων συστημάτων πιστοδοτήσεων, τη βελτίωση των διαδικασιών εξυπηρέτησης της πελατείας και τέλος στην έμφαση που δόθηκε για διαρκή εκπαίδευση, ιδιαίτερα στους νέους υπαλλήλους.

5. Είναι γεγονός ότι υπάρχει βελτίωση στην εξυπηρέτηση των πελατών σας. Πώς το έχει κατορθώσει αυτό η τράπεζά σας;

Δόθηκε μεγάλο βάρος (θέμα στρατηγικής της ΑΤΕ) στο πελατοκεντρικό σύστημα που σημαίνει άμεση εξυπηρέτηση του πελάτη σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του από έναν υπάλληλο, στην εκπαίδευση των υπαλλήλων της, στην εφαρμογή πρωτοπόρων συστημάτων πιστοδοτήσεων καθώς και στην ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων και προϊόντων που βελτίωσαν θεαματικά τα προσφερόμενα προϊόντα προς τους πελάτες της με αποτέλεσμα να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική και ελκυστική.

6. Ποιο είναι το ποσοστό απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού στην τράπεζά σας και από ποιες εκπαιδευτικές βαθμίδες προέρχεται;

Το επιστημονικό προσωπικό ανέρχεται στο 57% του συνόλου των εργαζομένων από το οποίο το 64% αφορά ΑΕΙ και το 36% ΤΕΙ.

7. Κατά πόσο και πώς παρεμβαίνει το κράτος στην λειτουργία σας;

Κύριος μέτοχος της ΑΤΕ, κατά ποσοστό 85% περίπου είναι το Δημόσιο. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι παρεμβαίνει ουσιαστικά στη λειτουργία της τράπεζας. Η όποια παρέμβαση του Δημοσίου αφορά μόνο σε θέματα που έχουν να κάνουν κυρίως με την Αγροτική Πολιτική και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και όχι σε θέματα λειτουργίας και κερδοφορίας της.

8. Σε ποιες κατηγορίες της αγοράς στρέφεται περισσότερο την προσοχή σας, Επιχειρήσεις – Ιδιώτες, και γιατί;

Και οι δύο κατηγορίες δανειοληπτών αντιμετωπίζονται με την ίδια προθυμία, προσοχή και υπευθυνότητα. Με τον υφιστάμενο ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών δεν υπάρχουν περιθώρια επιλεκτικής επιλογής της πελατείας. Το πελατολόγιο της τράπεζάς μας περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες απασχολούμενων χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς. Άλλωστε η ΑΤΕ διακρίνεται έναντι των άλλων τραπεζών για το κοινωνικό της πρόσωπο ή χαρακτήρα.

9. Ποια είναι τα είδη των δανείων που χορηγείτε κατά κύριο λόγο; (στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κ.α.)

Καλλιεργητικά δάνεια στον αγροτικό τομέα. Κεφάλαια κίνησης σε επιχειρήσεις (Ιδιώτες – Εταιρίες), Στεγαστικά, Προσωπικά, Καταναλωτικά, Επενδυτικά, Φοιτητικά κ.α.

10. Ποια είναι τα καινοτομικά προϊόντα που προσφέρει η τράπεζά σας;

Το εξειδικευμένο προϊόν «ΑΓΡΟΚΑΡΤΑ», τα επίσης εξειδικευμένα δάνεια ΑΔΑ, ΕΜΑΔΑ προς αγρότες καθώς και τα δάνεια προκαταβολών, μισθοδοσίας ή σύνταξης που χορηγούνται σε εν ενεργεία Δημόσιους Υπαλλήλους ή Συνταξιούχους.

11. Οι πελάτες σας, κατά πόσο είναι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που προωθείτε στην αγορά;

Είναι πράγματι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που τους προσφέρονται στην αγορά και τούτο διότι υπάρχει παραδοσιακή φιλία και συνεργασία με τους πελάτες μας και επιπλέον γιατί το κατ/μα μας λειτουργεί σε μια αμιγής αστική πόλη που ο πληθυσμός της είναι σε κατά πολύ μεγάλο ποσοστό αστικός με περισσότερη πληροφόρηση και γνώση (σε κατ/τα της επαρχίας ίσως υπάρχει κάποιο πρόβλημα). Σίγουρο πάντως είναι ότι τα πάντα εξαρτώνται από τον τρόπο προβολής και παρουσίασης του κάθε προϊόντος προς τον πελάτη.

12. Έχει η τράπεζα σας αρμόδιο τμήμα, το οποίο να ασχολείται με τη διαφήμιση;

Το έργο αυτό σχεδιάζεται σε κεντρικό επίπεδο από την Υποδ/ση Επικοινωνίας η οποία δίνει και τις απαραίτητες οδηγίες για εφαρμογή σε περιφερειακό επίπεδο.

13. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι συνέπειες της διαφήμισης για την τράπεζά σας;

- Βρίσκεσαι καθημερινά στην επικαιρότητα.

- Προβάλλεις κατά τον καλύτερο τρόπο τα προϊόντα σου.

- Παρέχεται η ευχέρεια στο καταναλωτικό κοινό για σύγκριση και λήψη απόφασης.

- Προβάλλεται έμμεσα το κοινωνικό πρόσωπο της Τράπεζάς μας, στοιχείο που επηρεάζει θετικά κυρίως τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα για συνεργασία μαζί μας και εξυπηρέτηση των ίδιων με ευνοϊκούς όρους.

14. Κατά πόσο η τράπεζά σας δραστηριοποιείται στο εξωτερικό; (Σε ποιες χώρες υπάρχουν υποκαταστήματα)

Δραστηριοποιείται μόνο στη Γερμανία και συγκεκριμένα στο Βερολίνο, Μόναχο, Ντίσελντορφ, Στουτγάρδη και Φρανκφούρτη όπου υπάρχουν αντιπροσωπείες μας.

15. Συνεργαζόσαστε με ξένες τράπεζες; Αν ναι, ποιοι είναι οι κύριοι τομείς αυτής σας της συνεργασίας;

Ασφαλώς και υπάρχουν συνεργασίες με ξένες τράπεζες που αφορούν κυρίως εργασίες εισαγωγών – εξαγωγών στην παροχή εγγυήσεων και στην αποστολή εμβασμάτων.

16. Πώς και κατά πόσο το Ευρώ (€) επηρέασε τη λειτουργία της τράπεζάς σας;

Ήταν τέτοια η προετοιμασία εκ μέρους της Τράπεζας για την υποδοχή του ΕΥΡΩ ώστε να μην παρουσιαστεί καμιά δυσλειτουργία και όλα να γίνουν σε επιθυμητά επίπεδα. Το μόνο που χρειάστηκε ήταν η διάθεση περισσότερου χρόνου για την ενημέρωση της πελατείας και την εξοικείωσή της με το νέο νόμισμα.

17. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις μεταξύ των υπαλλήλων σας;

Υπάρχει διάθεση και προθυμία για αρμονικές συνεργασίες μέσα σε πνεύμα αλληλοκατανόησης και σεβασμού μεταξύ των υπαλλήλων χωρίς να αποκλείονται περιπτώσεις (ευτυχώς ελάχιστες) που οι σχέσεις να μη βρίσκονται σε επιθυμητά επίπεδα. Γενικώς το κλίμα που επικρατεί, είναι πάρα πολύ θετικό.

18. Νομίζετε ότι δίνεται το απαιτούμενο βάρος από τη Διοίκηση της τράπεζάς σας στην εκπαίδευση του προσωπικού; Αν ναι, ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιεί;

Ασφαλώς η εκπαίδευση του προσωπικού είναι πρωταρχικής σημασίας, θέμα για τη Διοίκηση της Τράπεζάς μας. Υπόψη ότι η ΑΤΕ διαθέτει ένα από τα πλέον σύγχρονα (ιδιόκτητο) εκπαιδευτικά κέντρα για την λειτουργία του οποίου έχει αναλάβει η Υποδ/ση Εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των υπαλλήλων της ΑΤΕ η οποία φροντίζει για τα προγράμματα εκπαίδευσης που πρέπει να υλοποιηθούν κάθε φορά. Τέλος για τον σκοπό αυτό, κάθε χρόνο διατίθενται κονδύλια σημαντικά που ξεπερνούν τα 5 δις δρχ.

19. Επιδέχεται βελτιώσεις, κατά τη γνώμη σας, ο τρόπος εκπαίδευσης που εφαρμόζει η Διοίκησή σας; Ποιες προτάσεις έχετε να κάνετε;

Θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα περιφερειακά σεμινάρια ώστε να τα παρακολουθούν περισσότεροι χωρίς να υπάρχει πρόβλημα λειτουργίας στα κατ/τα και έτσι να διευκολύνονται οι συνάδελφοι της επαρχίας. Έχουν γίνει σχετικές προτάσεις κατά καιρούς, πλην όμως το θέμα δεν προχώρησε όσο θα έπρεπε λόγω προβλημάτων που προκύπτουν για την εύρεση αιθουσών για την εξασφάλιση κεφαλαίων κλπ.

20. Ποια, κατά την άποψή σας είναι η στρατηγική εκείνη που θα οδηγήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον εκσυγχρονισμό, στην ισχυροποίηση, στην βιωσιμότητα και στην προοπτική εξέλιξης;

Θα πρέπει πάνω από όλα οι τράπεζες να έχουν πρόγραμμα, στρατηγική, όραμα και στόχους που να στηρίζονται στις απαραίτητες υποδομές, την επάρκειά τους για να προχωρήσουν ένα βήμα παρά πέρα για την ισχυροποίησή τους στην αγορά. Θα πρέπει να παρθούν αποφάσεις για συγχωνεύσεις που μέσα από αυτές να γίνει περιορισμός δαπανών, ισχυροποίησης της θέσης τους και να δοθούν περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξής τους στο εξωτερικό και ιδιαίτερα στις αγορές των χωρών του πρώην Ανατολικού Μπλόκου που προσφέρονται για τέτοιες δραστηριότητες.

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά σας.

ημείωση: Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία, και δεν ρόκειται να δημοσιευθούν σε κανένα μέσο μαζικής ενημέρωσης.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
EUROBANK.

Έρευνα Πτωχιακής Εργασίας.

Ερωτηματολόγιο προς τις κύριες ελληνικές τράπεζες.

1. Πιστεύετε ότι το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει αλλάξει; Αν ναι, τι αποτελέσματα έχουν ανακύψει από αυτή την αλλαγή;

Το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών έχει αλλάξει σημαντικά τα τελευταία 15 περίπου χρόνια. Η είσοδος στον χώρο νέων ιδιωτικών τραπεζών, το μεγάλο κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90, τα το άνοιγμα της παγκόσμιας αγοράς και η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, μετατρέπουν το παραδοσιακό ελληνικό τραπεζικό περιβάλλον, ολοένα και περισσότερο σε σύγχρονο, ανταγωνιστικό χώρο διανομής χρηματοοικονομικών προϊόντων σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι παλαιότερα.

2. Γιατί κατά την άποψή σας επικρατεί η αντίληψη ότι η ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές;

Η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, και η ανάγκη για κατάκτηση υψηλών μεριδίων αγοράς σε σύντομο χρονικό διάστημα «αναγκάζουν» τις ιδιωτικές τράπεζες να υιοθετήσουν άμεση σύγχρονη και επιθετική επιχειρηματική φιλοσοφία με προσανατολισμό και παράδειγμα, μεγάλες τράπεζες του εξωτερικού.

3. Επενδύονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην τράπεζα σας; Αν ναι, πόσο πιστεύετε, ότι έχουν επηρεάσει τη λειτουργία σας.

Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών αποτελεί αναγκαιότητα για μία τράπεζα που θέλει να αντεπεξέλθει σε ένα απαιτητικό περιβάλλον. Οι οικονομίες κλίμακας σε θέματα κόστους, και η άμεση αξιοποίηση της πληροφορίας σήμερα δημιουργούν συγκριτικά πλεονεκτήματα σε μία τράπεζα που διαθέτει νέες τεχνολογίες.

4. Ο κύκλος εργασιών της τράπεζάς σας έχει παρουσιάσει βελτιώσεις; Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι της βελτίωσης αυτής, κατά τη γνώμη σας;

Η συνεχής ανάπτυξη των εργασιών δείχνει την δυναμική της τράπεζας και τη σοβαρή δουλειά που γίνεται σε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας. Σωστές επιλογές, σοβαρή οργάνωση, εκπαιδευμένο προσωπικό και σημαντικές επενδύσεις είναι μερικά από τα στοιχεία που επιτρέπουν σε έναν οργανισμό να αναπτύσσει τις εργασίες του.

5. Είναι γεγονός ότι υπάρχει βελτίωση στην εξυπηρέτηση των πελατών σας. Πώς το έχει κατορθώσει αυτό η τράπεζά σας;

Η εξυπηρέτηση του πελάτη και η ύπαρξη πλήθους προϊόντων για την κάλυψη των αναγκών του αποτελούν πρωταρχικό σκοπό στην στρατηγική μιας σύγχρονης τράπεζας. Οι νέες τεχνολογίες σήμερα επιτρέπουν την υιοθέτηση καινοτομιών που επιτυγχάνουν σημαντικά αποτελέσματα στον τομέα αυτό.

6. Ποιο είναι το ποσοστό απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού στην τράπεζά σας και από ποιες εκπαιδευτικές βαθμίδες προέρχεται;

Η γνώση είναι το σημαντικότερο εφόδιο στην εποχή μας. Η τράπεζά μας το έχει συνειδητοποιήσει αυτό και φροντίζει συνεχώς στην συνεχή αύξηση των γνώσεων του προσωπικού. Η δημιουργία του House MBA και μία μεγάλη γκάμα εκπαιδευτικών σεμιναρίων είναι μερικά μόνο από τα βήματα που έχει κάνει η τράπεζα προς την κατεύθυνση αυτή. Το προσωπικό της τράπεζας μπορεί να χαρακτηριστεί υψηλού επιπέδου αφού είναι μεγάλο το ποσοστό των υπαλλήλων με πτυχία Ανωτάτων Σχολών και μεταπτυχιακούς τίτλους.

7. Κατά πόσο και πώς παρεμβαίνει το κράτος στην λειτουργία σας;

Ο ρόλος του κράτους τα τελευταία χρόνια βαίνει όλο και λιγότερο ρυθμιστικός. Πριν από μερικά χρόνια το τραπεζικό μας σύστημα στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό από την παρουσία του κράτους. Το άνοιγμα των αγορών και ο εκσυγχρονισμός του τραπεζικού συστήματος ορθολογικοποιούν όλο και σε μεγαλύτερο βαθμό της «μη υγιής» παρεμβάσεις του κράτους στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

8. Σε ποιες κατηγορίες της αγοράς στρέφετε περισσότερο την προσοχή σας, Επιχειρήσεις – Ιδιώτες, και γιατί;

Μια μεγάλη και σύγχρονη τράπεζα που έχει στόχο την κατάκτηση της κορυφής δεν μπορούν παρά να απευθύνονται στο σύνολο της αγοράς. Η παρουσία της τράπεζας τόσο στο Retail ή στο Private Banking όσο και στον χώρο των μικρών ή μεγάλων επιχειρήσεων είναι ισχυρή με άμεσους στόχους την περαιτέρω ανάπτυξη των μεριδίων αγοράς σε όλα τα επίπεδα.

9. Ποια είναι τα είδη των δανείων που χορηγείτε κατά κύριο λόγο; (στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κ.α.)

Η τράπεζά μας χορηγεί όλων των ειδών τα δάνεια. Η παρουσία μας στην καταναλωτική και στεγαστική πίστη μας δίνουν την ηγετική θέση στην αγορά. Ταυτόχρονα η δημιουργία Business Centers σε διάφορες πόλεις της χώρας, μας επιτρέπει να έχουμε σημαντική διείσδυση στο κομμάτι των επιχειρηματικών δανείων.

10. Ποια είναι τα καινοτομικά προϊόντα που προσφέρει η τράπεζά σας;

Το ιδιαίτερα δυναμικό δίκτυο της τράπεζας επιτρέπει να προσφέρουμε καινοτομικά προϊόντα. Προϊόντα ηλεκτρονικής τραπεζικής, προϊόντα bankassurance, νέα καταθετική, επενδυτικά και δανειακά προϊόντα, έχουν κάνει την τράπεζά μας σημείο αναφοράς στην προώθηση καινοτομικών προϊόντων.

11. Οι πελάτες σας, κατά πόσο είναι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που προωθείτε στην αγορά;

Η κατάκτηση μεγάλων μεριδίων σε προϊόντα bankassurance, η σημαντική προώθηση νέων προϊόντων (εγγυημένου κεφαλαίου κλπ), δείχνουν ότι τα περιθώρια εξέλιξης της αγοράς σε θέματα εισόδου όσα προϊόντα είναι πολύ μεγάλα ακόμα.

12. Έχει η τράπεζα σας αρμόδιο τμήμα, το οποίο να ασχολείται με τη διαφήμιση;

Το τμήμα Marketing και Επικοινωνίας.

13. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι συνέπειες της διαφήμισης για την τράπεζά σας;

Η διαφήμιση είναι μια μορφή επικοινωνίας με τους πελάτες (ή μη) και η τράπεζά μας δίνει μεγάλη σημασία σε αυτό.

14. Κατά πόσο η τράπεζά σας δραστηριοποιείται στο εξωτερικό; (Σε ποιες χώρες υπάρχουν υποκαταστήματα)

Σαν μέρος ενός ομίλου με διεθνή παρουσία είναι φυσικό να υπάρχει δραστηριότητα (με σημαντική παρουσία) σε πολλές χώρες. Ρουμανία, Βουλγαρία, Βοσνία, Η.Π.Α., είναι μόνο μερικά από τα σημεία παρουσίας της τράπεζάς μας παγκοσμίως.

15. Συνεργαζόσαστε με ξένες τράπεζες; Αν ναι, ποιοι είναι οι κύριοι τομείς αυτής σας της συνεργασίας;

Κατά καιρούς υπάρχει συνεργασία με σημαντικές τράπεζες του εξωτερικού τόσο σε θέματα δημιουργίας από κοινού σύγχρονων επενδυτικών προϊόντων όσο και σε θέματα στρατηγικών συνεργασιών (πρόσφατο παράδειγμα η στρατηγικής σημασίας παρουσία της D. Bank στο μετοχικό κεφάλαιο της τράπεζας).

16. Πώς και κατά πόσο το Ευρώ (€) επηρέασε τη λειτουργία της τράπεζάς σας;

Η λειτουργία του ΕΥΡΩ δημιούργησε ένα ενιαίο πλαίσιο λειτουργίας στον ευρωπαϊκό χώρο καταργώντας τα στενά σύνορα των χωρών μελών. Το γεγονός αυτό δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες και μεγάλες προκλήσεις για περαιτέρω ανάπτυξη και η EUROBANK ανταποκρίθηκε άμεσα και επιτυχώς στη νέα κατάσταση.

17. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις μεταξύ των υπαλλήλων σας;

Η τράπεζά μας έχει συνειδητοποιήσει ότι η ανάπτυξη εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους ανθρώπους. Η δημιουργία οραμάτων και η επίτευξη των στόχων

είναι εφικτά μόνο σε ένα περιβάλλον που επικρατούν η αξιοκρατία, ένα σύστημα εξέλιξης και αναρρίχησης στην ιεραρχία, το ομαδικό πνεύμα, η συνεχής ανάπτυξη των γνώσεων εν γένει ένα περιορισμένο σύνολο αξιών και εταιρικής κουλτούρας.

18. Νομίζετε ότι δίνεται το απαιτούμενο βάρος από τη Διοίκηση της τράπεζάς σας στην εκπαίδευση του προσωπικού; Αν ναι, ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιεί;

Υπάρχει ειδικό τμήμα της Δ/σης Ανθρώπινου Δυναμικού, υπεύθυνο για την ανίχνευση των εκπαιδευτικών αναγκών. Επίσης υπάρχει ένα πλήρως δομημένο πρόγραμμα εκπαίδευσης προσαρμοσμένο σε ανάγκες κατά άτομο-θέση μέσω πλήρων προγραμμάτων επιμόρφωσης, όπου απαιτείται υπάρχουν εξωτερικά σεμινάρια και να σημειωθεί ότι η τράπεζά μας είναι η μόνη στην Ελλάδα η οποία έχει δημιουργήσει IN HOUSE M.B.A. για τα στελέχη της με την συνεργασία του ALBA.

19. Επιδέχεται βελτιώσεις, κατά τη γνώμη σας, ο τρόπος εκπαίδευσης που εφαρμόζει η Διοίκησή σας; Ποιες προτάσεις έχετε να κάνετε;

Το σύστημα εκπαίδευσης της τράπεζας είναι «ανοιχτό» και προσαρμόζεται συχνά με βάση τις νέες απαιτήσεις που δημιουργούνται. Νέα προϊόντα, νέες τεχνολογίες σε ένα περιβάλλον που συνεχώς μεταβάλλεται, δεν θα μπορούσαν να αφομοιωθούν μέσα από ένα εκπαιδευτικό πλάνο που δεν θα μπορεί να προσαρμόζεται.

20. Ποια, κατά την άποψή σας είναι η στρατηγική εκείνη που θα οδηγήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον εκσυγχρονισμό, στην ισχυροποίηση, στην βιωσιμότητα και στην προοπτική εξέλιξης;

Η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, η δημιουργία σύγχρονων εναλλακτικών καναλιών (e-banking-e-commerce-remote banking κλπ), αποτελούν στοιχεία που όχι μόνο θα επιτρέπουν τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας και αύξηση κερδοφορίας, αλλά θα βοηθήσουν και στην επιβίωση και ισχυροποίηση της θέσης μιας τράπεζας στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά σας.

Σημείωση: Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία, και δεν πρόκειται να δημοσιευθούν σε κανένα μέσο μαζικής ενημέρωσης.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.

Έρευνα Πτοχιακής Εργασίας.

Ερωτηματολόγιο προς τις κύριες ελληνικές τράπεζες.

1. Πιστεύετε ότι το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει αλλάξει; Αν ναι, τι αποτελέσματα έχουν ανακύψει από αυτή την αλλαγή;

Πιστεύω πως έχει αλλάξει. Οι Τράπεζες έχουν χαρακτήρα συμβουλευτικό και χαρακτηριστικά ελαφράς επιθετικής πώλησης. Το αποτέλεσμα είναι να αυξάνεται συνεχώς ο ανταγωνισμός.

2. Γιατί κατά την άποψή σας επικρατεί η αντίληψη ότι η ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές;

Στις ιδιωτικές τράπεζες υπάρχει μεγαλύτερη εξυπηρέτηση και ευελιξία για την ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη.

3. Επενδύονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην τράπεζα σας; Αν ναι, πόσο πιστεύετε, ότι έχουν επηρεάσει τη λειτουργία σας.

Δεν γνωρίζω.

4. Ο κύκλος εργασιών της τράπεζάς σας έχει παρουσιάσει βελτιώσεις; Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι της βελτίωσης αυτής, κατά τη γνώμη σας;

Επιθετική πώληση από συναδέλφους, ευελιξία και καλές αποδόσεις των προϊόντων μας, αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των προϊόντων έναντι του ανταγωνισμού.

5. Είναι γεγονός ότι υπάρχει βελτίωση στην εξυπηρέτηση των πελατών σας. Πώς το έχει κατορθώσει αυτό η τράπεζά σας;

Η συνεχής εκπαίδευση των υπαλλήλων και των στελεχών μας, η καλή γνώση των προϊόντων του ανταγωνισμού, η καλή και γρήγορη εξυπηρέτηση.

6. Ποιο είναι το ποσοστό απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού στην τράπεζά σας και από ποιες εκπαιδευτικές βαθμίδες προέρχεται;

Δεν γνωρίζουμε.

7. Κατά πόσο και πώς παρεμβαίνει το κράτος στην λειτουργία σας;

Καθόλου.

8. Σε ποιες κατηγορίες της αγοράς στρέφετε περισσότερο την προσοχή σας, Επιχειρήσεις – Ιδιώτες, και γιατί;

Η Τράπεζά μας απευθύνεται σε όλο το φάσμα της Αγοράς.

9. Ποια είναι τα είδη των δανείων που χορηγείτε κατά κύριο λόγο; (στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κ.α.)

Η Τράπεζά χορηγεί όλα τα είδη των δανείων ώστε να μπορέσει να καλύψει ανάγκες τόσο των ιδιωτών όσο και των επιχειρήσεων.

10. Ποια είναι τα καινοτομικά προϊόντα που προσφέρει η τράπεζά σας;

Winbank – Ηλεκτρονική Τραπεζική

Winbank - Ενημέρωση για οποιαδήποτε κίνηση επιθυμεί ο πελάτης (π.χ. πληρωμή δόσης) μέσω ενός γραπτού μηνύματος από το κινητό τηλέφωνο.

11. Οι πελάτες σας, κατά πόσο είναι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που προωθείτε στην αγορά;

Εξαιτίας της καλής εκπαίδευσης του προσωπικού μας, οι πελάτες μας ενημερώνονται για κάθε λεπτομέρεια που έχουν τα προϊόντα μας με αποτέλεσμα να θέλουν να μετέχουν σε περισσότερα από αυτά.

12. Έχει η τράπεζα σας αρμόδιο τμήμα, το οποίο να ασχολείται με τη διαφήμιση;

Υπάρχει η Διεύθυνση Marketing.

13. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι συνέπειες της διαφήμισης για την τράπεζά σας;

Η αύξηση των πωλήσεων.

14. Κατά πόσο η τράπεζά σας δραστηριοποιείται στο εξωτερικό; (Σε ποιες χώρες υπάρχουν υποκαταστήματα)

Υπάρχουν οκτώ (8) καταστήματα στην Βουλγαρία, οκτώ (8) επίσης καταστήματα στην Ρουμανία, δεκαεπτά (17) καταστήματα στα Τύραννα.

15. Συνεργαζόσαστε με ξένες τράπεζες; Αν ναι, ποιοι είναι οι κύριοι τομείς αυτής σας της συνεργασίας;

Συνεργαζόμαστε με ξένες τράπεζες κυρίως στην κίνηση κεφαλαίων.

16. Πώς και κατά πόσο το Ευρώ (€) επηρέασε τη λειτουργία της τράπεζάς σας;

Καθόλου.

17. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις μεταξύ των υπαλλήλων σας;

Το κλίμα που επικρατεί μεταξύ των υπαλλήλων είναι ιδιαίτερα φιλικό, υπάρχει σεβασμός και αλληλοκατανόηση.

18. Νομίζετε ότι δίνεται το απαιτούμενο βάρος από τη Διοίκηση της τράπεζάς σας στην εκπαίδευση του προσωπικού; Αν ναι, ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιεί;

Η Διοίκηση της Τράπεζας δίνει μεγάλο βάρος στην εκπαίδευση του προσωπικού της. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί είναι σεμινάρια σε αίθουσες, σεμινάρια μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών, εσωτερικά meeting (συναντήσεις) για την συνεχή ενημέρωση του Κατ/τος.

19. Επιδέχεται βελτιώσεις, κατά τη γνώμη σας, ο τρόπος εκπαίδευσης που εφαρμόζει η Διοίκησή σας; Ποιες προτάσεις έχετε να κάνετε;

20. Ποια, κατά την άποψή σας είναι η στρατηγική εκείνη που θα οδηγήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον εκσυγχρονισμό, στην ισχυροποίηση, στην βιωσιμότητα και στην προοπτική εξέλιξης;

Δεν γνωρίζω.

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά σας.

Σημείωση: Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία, και δεν πρόκειται να δημοσιευθούν σε κανένα μέσο μαζικής ενημέρωσης.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
NovaBank.

NovaBank

Έρευνα Πτυχιακής Εργασίας.

Ερωτηματολόγιο προς τις κύριες ελληνικές τράπεζες.

1. Πιστεύετε ότι το σύστημα λειτουργίας των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει αλλάξει; Αν ναι, τι αποτελέσματα έχουν ανακύψει από αυτή την αλλαγή;

Έχει αλλάξει προς το καλύτερο με αποτέλεσμα την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών.

2. Γιατί κατά την άποψή σας επικρατεί η αντίληψη ότι η ιδιωτικές τράπεζες λειτουργούν καλύτερα από τις κρατικές;

Λόγω ευελιξίας που υπάρχει στα κέντρα των αποφάσεων αξιοκρατίας στην πρόσληψη προσωπικού κ.τ.λ.

3. Επενδύονται τα απαιτούμενα κεφάλαια για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην τράπεζα σας; Αν ναι, πόσο πιστεύετε, ότι έχουν επηρεάσει τη λειτουργία σας.

Επενδύονται σε μεγάλο βαθμό και έχουν βοηθήσει στην καλύτερη και ταχύτερη λειτουργία με άμεσο αποτέλεσμα την εξυπηρέτηση του πελάτη.

4. Ο κύκλος εργασιών της τράπεζάς σας έχει παρουσιάσει βελτιώσεις; Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι της βελτίωσης αυτής, κατά τη γνώμη σας;

5. Είναι γεγονός ότι υπάρχει βελτίωση στην εξυπηρέτηση των πελατών σας. Πώς το έχει κατορθώσει αυτό η τράπεζά σας;

Χρησιμοποιώντας την τεχνολογία, την εκπαίδευση του προσωπικού και προσαρμοζόμενη διαρκώς στα νέα δεδομένα.

6. Ποιο είναι το ποσοστό απασχόλησης επιστημονικού προσωπικού στην τράπεζά σας και από ποιες εκπαιδευτικές βαθμίδες προέρχεται;

Είναι περίπου το 90% που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

7. Κατά πόσο και πώς παρεμβαίνει το κράτος στην λειτουργία σας;

Καθόλου.

8. Σε ποιες κατηγορίες της αγοράς στρέφετε περισσότερο την προσοχή σας, Επιχειρήσεις – Ιδιώτες, και γιατί;

Ιδιώτες, γιατί είναι η φιλοσοφία της Τράπεζας.

9. Ποια είναι τα είδη των δανείων που χορηγείτε κατά κύριο λόγο; (στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κ.α.)

Στεγαστικά, προσωπικά, καταναλωτικά.

10. Ποια είναι τα καινοτομικά προϊόντα που προσφέρει η τράπεζά σας;

11. Οι πελάτες σας, κατά πόσο είναι δεκτικοί στα διάφορα νέα προϊόντα που προωθείτε στην αγορά;

Είναι αρκετά δεκτικοί και είναι πρόθυμοι να ακούσουν για κάθε καινούριο προϊόν.

12. Έχει η τράπεζα σας αρμόδιο τμήμα, το οποίο να ασχολείται με τη διαφήμιση;

Έχει ειδικό τμήμα Marketing.

13. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι συνέπειες της διαφήμισης για την τράπεζά σας;

Είναι θετικές γιατί μ' αυτό τον τρόπο μεγαλώνει η αναγνωρισιμότητά της.

14. Κατά πόσο η τράπεζά σας δραστηριοποιείται στο εξωτερικό; (Σε ποιες χώρες υπάρχουν υποκαταστήματα)

15. Συνεργαζόσαστε με ξένες τράπεζες; Αν ναι, ποιοι είναι οι κύριοι τομείς αυτής σας της συνεργασίας;

16. Πώς και κατά πόσο το Ευρώ (€) επηρέασε τη λειτουργία της τράπεζάς σας;

Δεν επηρεάστηκε αρνητικά καθόλου, παρά μόνο θετικά.

17. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί στις σχέσεις μεταξύ των υπαλλήλων σας;

Είναι πολύ καλό έως άριστο.

18. Νομίζετε ότι δίνεται το απαιτούμενο βάρος από τη Διοίκηση της τράπεζάς σας στην εκπαίδευση του προσωπικού; Αν ναι, ποιες είναι οι κύριες μέθοδοι που χρησιμοποιείτε;

Δίνεται μεγάλη βαρύτητα και οι κύριες μέθοδοι είναι τα σεμινάρια.

19. Επιδέχεται βελτιώσεις, κατά τη γνώμη σας, ο τρόπος εκπαίδευσης που εφαρμόζει η Διοίκησή σας; Ποιες προτάσεις έχετε να κάνετε;

20. Ποια, κατά την άποψή σας είναι η στρατηγική εκείνη που θα οδηγήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον εκσυγχρονισμό, στην ισχυροποίηση, στην βιωσιμότητα και στην προοπτική εξέλιξης;

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη βοήθειά σας.

Σημείωση: Οι πληροφορίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία, και δεν πρόκειται να δημοσιευθούν σε κανένα μέσο μαζικής ενημέρωσης.

Βιβλιογραφία

- Διατραπεζική Αγορά Συναλλάγματος
Πανάγος Βασίλειος (1994)
- Διεθνής Τραπεζική Θεωρία & Πρακτική
Park Yoon (1988)
- Ελληνική Οικονομία
Κορρές Γεώργιος (1998)
- Εξελίξεις και Διαρθρωτικά Προβλήματα της
Ελληνικής Οικονομίας (1950-1993)
Λγαπητός Γεώργιος (1995)
- Η Ελληνική Οικονομία μετά την Ένταξη στην Ο.Ν.Ε.
Βενιζέλος Ευάγγελος (2000)
- Το Νόμισμα
Δουκάκης Βασίλειος (1993)
- Τραπεζικές Εργασίες και Παράγωγα.
Παπαδέας Παναγιώτης (2001)
- Χρήμα & Διεθνές Τραπεζικό Σύστημα
Στεριώτης Κίμωνας (1991)
- www.google.com
- www.dias.gr

